

مَحْمُودٌ ذِكْرُهُ دَوَّاحٌ لِّلْأَنْفُسِ ۖ مُحَمَّدٌ شُكْرُهُ فَضْلٌ عَلَى الْأَعْمَامِ
”عَلَّامٌ بِأَبْصَرِي“

مطلع الانوار

نعت و سلام

بہ اہتمام:
بزم فروغ نعت
(LIB) عید گاہ سرینگر

ترتیب و تالیف:

جان محمد زرگر (باڈے)
ریشن ہار عید گاہ سرینگر، کشمیر

Mob : 09906499620

مَحَمَّدٌ ذِكْرُهُ رَوْحٌ لَا نَفْسٌ بِنَا ۝ مُحَمَّدٌ شُكْرُهُ وَضْعٌ عَلَى الْأُمَمِ
 ”عَلَّامٌ بَابُ الْبُصَيْرِ“

مطلع الانوار

نعت و سلام

بہ اہتمام بزم فروغ نعت (LIB) عید گاہ سرینگر

تَرْتِيبُ وَتَاْلِيفُ

جہان محمد زرگر (بانٹے) ریشن ہار عید گاہ سرینگر
 شہر

کوائف

نام کتاب	_____	مطلع الانوار
موضوع	_____	نعت و سلام
مؤلف	_____	جان محمد زرگر - ریش ہار عید گاہ سرنگر
.. ..	_____	فون نمبر ۹۹۰۶۴۹۹۶۲۰
تصحیح از	_____	سید محمد اشرف صاحب اندرابی،
.. ..	_____	شوکت حسین صاحب کینگ۔
کتابت	_____	خواجہ عبدالغنی بونہ کوٹ باتڈی پورہ۔
سرورق	_____	
مبلغ	_____	
سال اشاعت	_____	۱۴۳۵ھ ۶۲۱۴ء
ملنے کا پتہ :-	_____	مکتبہ علم و ادب - ریڈ کراس روڈ سرنگر
قیمت :-	200/-	

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

انتساب

یہ گلدستہ نعت و سلام

مطلع الانوار

میں حضرت مولانا نور الدین عبد الرحمن جامی رحمۃ اللہ علیہ کے
اسم گرامی سے معنون کرتا ہوں۔

آپ نے جس والہانہ عشق اور عقیدت سے بارگاہ رسالت
صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم میں ہدیہ نعت پیش کیا ہے، اس کا ساکے فارسی
ادب میں جواب نہیں۔ اور شاہان عالم بھی آپ کی قدر و منزلت
پر رشک کرتے ہیں۔

جامیابوئے دردے آید ۴ از غزل ہئے عاشقانہ تو

تقریظِ دلِ پذیر از زریں قلم

سید محمد اشرف صاحب اندرابی (مدظلہ)

مہتمم دارالعلوم شاہ ہمدان پانی پتہ کشمیر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
نَحْمَدُكَ وَنُصَلِّیْ عَلٰی رَسُوْلِكَ الْکَرِیْمِ

"نعت" تعریف کو کہتے ہیں، خواہ نثر میں ہو یا نظم کی صورت میں، شاعری کی اصطلاح میں منظوم کلام کی اُس صنف کو "نعت" کہتے ہیں جس میں ممدوح عالمین حضور نبی کریم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی مدح و ستائش کی جائے۔ اُس حضور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی نعت و مدح میں سب سے پہلے کس نے شعر کہے گا شرف حاصل کیا ہے، اس کا تعین کرنا مشکل ہے تاہم یہ بات مسلمہ ہے کہ اعلان نبوت سے پہلے ہی بعض فصحاء عرب نے حضور پر نور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کے اوصافِ جمیلہ اور خصائلِ حمیدہ کو اپنے کلام کی زینت بنایا ہے۔ اِس سلسلے میں آپ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کے مُشفق چچا خواجہ ابوطالب کا نام سرفہرست

ہے۔ انہوں نے آپ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کے بچپن میں ہی آپ کی شانِ اقدس میں فیض و بلیغ اشعار کہے ہیں اور ان کا ایک شعر تو ایسا ہے جس نے عربی ادبیات عالیہ میں شہرتِ دوام اور غیر فانی مقام حاصل کیا ہے۔

روایات صحیحہ میں آیا ہے کہ ایک بار وادی بطحا شدید قحط سالی کا شکار ہو گئی۔ اعیانِ مکہ مکرمہ ابوطالب کی خدمت میں آئے اور ان سے نزولِ باراں کے لیے جوارِ کعبہ میں آکر دعا مانگنے کی درخواست کی، یہ حضور انور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کے بچپن کا زمانہ تھا۔ خواجہ ابوطالب اپنے نورِ نظر چہیتے چہیتے کو لیکر (انگشتِ مبارک سے پکڑے ہوئے) کعبہ شریف پر حاضر ہوئے۔ دیوارِ کعبہ پشت لگائی۔ آپ کی انگشتِ مبارک سے آسمان کی طرف اشارہ کیا۔ اس وقت آسمان پر کہیں بھی بادل کا کوئی نشان نہ تھا۔ لیکن انگشتِ مبارک کا اٹھنا تھا کہ بادل تینیں دیسار سے آکر جمع ہو گئے اور آٹا فنا موسلا دار بارش برسنے لگی۔ اس موقع پر خواجہ ابوطالب نے فی البدیہہ یہ شعر کہا، ۷

وَأَبْيَضُ يُسْتَنْفَى الْغَمَامُ بِوَجْهِهِ
شِمَالُ الْبَيْتِ مَحَلِّ وَعِصْمَةٍ لِلْأَزَامِلِ

(ترجمہ) ”وہ خوب رو سپیکر جمال چہرہ جس سے بادل اکتسابِ فیض کر کے باراں رحمت برساتے، تینوں کالمجا و مددگار اور مسکینوں اور بیواؤں کی پناہ گاہ ہے۔“
اعلانِ نبوت کے بعد جن نفوس قدسیہ کو حق جل مجدہ نے نعمتِ ایمان سے مشرف فرمایا، ان میں سے بہت سے حضرات نے نظم و نثر میں بارگاہِ رسالت کے تین اپنے والہانہ جذبات، عقیدت و محبت کا اظہار کیا ہے اور دربارِ کبریا پر نبوتِ علی صاہبِ الصلوٰۃ والسلام سے خوشنودی حاصل کر کے اللہ تعالیٰ کی رضا مندی کا پروانہ حاصل کیا ہے۔

عربی ادبیات میں نعتیہ ادب کا بیش بہا خزانہ موجود ہے اور یہ سلسلہ پورے
تسل کے ساتھ اب تک جاری ہے اور انشاء اللہ تا قیام قیامت جاری رہے گا
حضور پروردگار شافع یوم نشور صلی اللہ علیہ وسلم کی عمر گرامی کا چھ سال تھا، آپ کی
والدہ ماجدہ سیدہ آمنہ طاہرہ رضی اللہ عنہا نے آپ صلی اللہ علیہ وسلم اور اپنی کنیز زکۃ کو ساتھ لیکر
یثرب (مدینہ منورہ) کا سفر کیا تاکہ حضور انور صلی اللہ علیہ وسلم کے والد ماجد حضرت عبداللہ رضی
اللہ عنہ کے قریب بارگاہ کی زیارت کریں اور قبیلہ بنو نجار جو عبدالمطلب کے ننھال تھے، کے
رشتہ داروں کو حضور صلی اللہ علیہ وسلم سے متعارف کرائیں۔ کچھ عرصہ مدینہ منورہ میں قیام
کرنے کے بعد جب واپس مکہ معظمہ آنے کے لیے روانہ ہوئے۔ تو انشاء سفر بمقام ابواء (مکہ اقد
مدینہ کے درمیان ایک مقام) حضرت آمنہ رضی اللہ عنہا علیل ہو گئیں۔ مرض نے شدت اختیار کی تو اپنے
فرزند دلینہ درنیم محمد صلی اللہ علیہ وسلم کی جانب نگاہ کر کے یوں گویا ہوئیں: ۵
بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ مِنْ غَلَامٍ

يَا بَنِي الَّذِي مِنْ حَوْ مَتِ الْحِمَامِ
زَجَابِعُونَ الْمَلِكِ الْعَلَا مِ
فَوْدَى غَدَاةٍ لَصْرِبٍ بِالسَّهَامِ
بِمَاةٍ مِنْ إِبْلِ سَوَا مِ

اس کے بعد فرمایا: ”كُلَّ حَيٍّ يَمُوتُ، وَكُلَّ جَدِيدٍ يَالُ وَكُلَّ كَبِيرٍ
يَفْنَى، وَأَنَا مَيِّتَةٌ وَذِكْرِي بَاقٍ فَقَدْ تَرَكْتُ طَيْرًا وَوَلَدْتُ طَهُرًا“
”اللہ جل شانہ تجھے (اے فرزند کریم) سراپا یرکت بنائے۔ آپ اس کے بیٹے ہیں جس کو اللہ
ملک العلوم نے اپنے فضل و کرم سے موت سے بچایا اور تیرا وٹ کا ذیہ قبول فرما کر اس کی قربانی
کو شرف قبولیت سے نوازا۔“

ہر زندہ مرنی والا ہے اور ہر نئی چیز پرانی ہو نوالی ہے اور ہر بڑے سے بڑا فنا ہو نیرالا ہے،

میں بھی مزید ملی ہوں لیکن میرا ذکر (میری یاد) ہمیشہ باقی رہے گا (اس لیے کہ) میں اپنے سچے
بلند مرتبہ پاک ذات کو چھوڑ رہی ہوں۔"

عربی زبان کے علاوہ دنیا بھر کی تمام زبانوں میں حضور انور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم
کی نعت و مناقب کا بڑا ذخیرہ موجود ہے اور ادب و انشاء کے دوسرے شعبوں کی طرح یہ شعبہ بھی
روز افزا و ترقی پر ہے۔ تاہم اس سلسلہ الذہب میں فارسی زبان نے جو کارنامے انجام دیے ہیں
اور جو سلاہا پاکستان سچائے ہیں، وہ اپنی مثال آپ ہیں۔ عجم کو ابتدا ہی سے یہ خصوصیت حاصل
رہی ہے کہ اس کے مشرف باسلام فرزندوں نے عشق و محبت حبیب اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی کو
زندگی کی سب سے بڑی اور گراں بہا متاع سمجھا ہے اور اس کا اظہار و صاف و بلاغت کے اعلیٰ
معیار اور جذبہ صادق کے دل آویز اسلوب میں کیا ہے۔ یہ زبان اپنی فطری علالت و شیرینی کے لیے
تو مشہور ہے ہی، لیکن نعت نبوی میں اسکی علالت و مٹھاس کا عالم ہی دوسرا ہوتا ہے۔ یہاں
ضمائم عرض کرنا مناسب ہوگا کہ شاعری کی سب سے زیادہ مشکل صنف "نعت" ہی ہے۔ اس
لیے کہ نعت افراط و تفریط کی منتخل نہیں ہو سکتی نہ اجادِ دو عالم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی
تعلیف و توصیف کرنا، وہ بھی نظم میں، اتہائی دشوار کام ہے۔ کہا جاتا ہے کہ شاعری میں
میاں لفظ شاعر کی قادر الکلامی پر دلالت کرتا ہے اور خود شعر گوئی کی رفعتوں تک
پہنچتا ہے، لیکن نعت کا موضوع جو ذاتِ گرامی ہے، ان کی صفات عالیہ اور کمالات
رفیعہ کے بیان عیاں اگر مبالغہ سے کام لیا جائے تو اندیشہ ہے کہ رسالت کی سرحد
الوہیت کے ساتھ مل جائے گی۔ اسی طرح عام محبوبوں (مجازی) کی تشریف و توصیف
میں جو اسلوب اور شبہات و استعارات استعمال کی جاتی ہیں، بسا اوقات وہ -
محبوب الہی صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی شانِ اقدس کے لیے مناسب نہیں ہوتیں پس نعت
گوئی گویا ایک صراط ہے جس پر اتہائی ہوشیاری اور بیدار مغزی کے ساتھ گزر
کا سلیقہ ہونا چاہیے۔

پیش نظر مجموعہ نعت موسوم بہ "مطلع الانوار" فارسی اور شمری نعت اور مناجات پر مشتمل ہے۔
 مرتب جان محمد صاحب زاد قدرہ و علمہ نے بڑی محنت اور لگن سے عاشقانِ شاہِ صلی اللہ
 علیہ وآلہ وسلم کے گہائے عقیدت کے سدا بہار پھول چمن کریمہ جو بصورتِ گلہ ستہ تیار کیا گیا ہے،
 اس میں مستند (عموماً) اساتذہ اور عاشقانِ محبوبِ خدا کا کلام ہے۔ میں نے مبیضہ کو

دیکھا۔ عیدمِ اکفر صنتی اور علالت کے باعث پورے

امعانِ نظر سے مطالعہ نہ کر سکا۔ تاہم اگرچہ اغلاط کی تصحیح کر دی گئی ہے لیکن پھر بھی مرتب
 کو مشورہ دیا گیا ہے کہ اپنی نگرانی میں طباعت سے پہلے ان اغلاط کی تصحیح کرائیں، اور
 مزید غور و فکر کر کے ممکنہ غلطیوں کو درست کریں۔

دعا ہے کہ اس مجموعہ کو حق تعالیٰ قارئین کے لیے موجبِ اوزاریہ و محبت، سرب
 کے لیے باعثِ اجر و ثواب، نعت گو حضرات کے لیے وسیلہ ترقی درجات اور مجھ گناہگار
 کے لیے ذریعہ مغفرت بنائے۔

وَهُوَ لَغَمٌ اَلْمَوْلٰی وَلِنَعْمَ اَلْوَكِیْلُ

فقیرِ خاکسار

محمد اشرف اندرابی

سرپرست اعلیٰ شاہِ ہمدان میموریل ٹرسٹ پانچوڑ شمر

ربیع الثانی ۱۴۲۲ھ بمطابق جون ۱۹۰۲ء

تقریظ و لید پر از زرین قلم جناب شوکت حسین کینگ صاحب
استاذ محترم حنفیہ عربی کالج نوربانہ ستری نگر



منہم از نعت خوانانِ محمدؐ و غلامے از غلامانِ محمدؐ (جائی)

نعت کے موضوع پر پیش نظر کتاب (جو نعتِ حضرت سرورِ دو
عالم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم پر مشتمل ہے) میں حضرت استاذی المکرم قبلہ
محترم اشرف العلماء علامہ سید محمد اشرف صاحب اندرابی (مدظلہ) نے جو کچھ تحریر
فرمایا ہے، اس پر اب اور کچھ لکھنا کو ردِ ذوقی کامظاہرہ اور ذائقہ خراب کرنے کے
مترادف ہوگا۔

برادرِ محترم جناب الحاج جان محمد صاحب زرگر (بابائے) علم و دست
شخصیت ہونے کے ساتھ ساتھ بہترین نعت خوان اور نعت گو صاحبِ تالیف
زرگر ہیں اور پیش نظر تالیف میں آپ نے نعتِ حضرت سرورِ کونین صلی اللہ
علیہ وآلہ وسلم کا جو حسن انتخاب فرمایا ہے، بحرِ نعت میں یہ آپ کی کامیاب
غواصی کا مظہر ہے۔ ذَا لَکَ فَضْلٌ اللّٰهُ یُؤْتِیْهِ مَنْ یَّشَاءُ

گذشتہ سال جب آپ نے فریضہ حج بیت اللہ انجام دیا تو آج کل
کے مادی دور میں آپ نے دیوانِ حضرت حسان بن ثابتؓ کا کراؤ نقد نسخہ
کیمیائی خرید کر اپنے مخطوطات و نوادراتِ کتبِ نعت میں بیش بہا اضافہ کر دیا۔

۱۲۔ ایں سعادت بزورِ بازو نیست ۴ تازِ نختِ خداے بخشندہ
پیش نظرِ مجموعہ نعتِ موسوم بہ "مطلع الانوار" موصوف کی
بارہ سالہ محنتِ شاقہ کا ثمرہ ہے۔ آپ نے خود بھی جو نعتیں اور مناقب تصنیف
کئے ہیں وہ مفاہینِ اورتی نکتہ نگاہ کے ناظر میں بہترین کلام ہے۔

اُمید ہے قارئینِ کرام خاص کر اہل سنت حضرات خریداری کے معاملہ
میں مکمل تعاون فرما کر اس شعر کے مصداق ٹھہریں گے۔

جمادے چند دادم جانِ خسریدم
بمحمد اللہ عجب ارزانِ خسریدم

وَالسَّلَامُ

حاکار

شوکت حسین کینگ قادری
رکنِ انجمن تبلیغ الاسلام مجمل و کثیر و
استاذِ حنفیہ عربک کالج نوریانہ سرینگر

۸۔ ماہِ شبان المعظم ۱۴۲۶ھ
مطابق ۱۳ ستمبر ۲۰۰۵ء

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ذکر جمیل

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی
سَيِّدِ الْاَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ وَعَلٰی اٰلِهِ وَاصْحَابِهِمْ وَاَوْلِيَآءِ
اُمَّتِهِمْ اَجْمَعِينَ

وہ دانائے سُبُل، ختمِ الرسل مولائے کل جس نے
عُبارِ راہ کو بخشتا فرغ وادی سبنا

نگاہِ عشق وستی میں وہی اول وہی آخر
وہی قرآن، وہی فرقان، وہی یسین وہی طہ

ہر اس مقدس کلام کو جس میں محسنِ انسانیت آقلے نامدار حضرت احمد مجتبیٰ محمد
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی تریف و توصیف کی جائے، نعت کہتے ہیں۔ اس میں نظم
کی قید نہیں ہے۔ اگر نثر بھی اس معیار پر پورا اترے تو وہ بھی نعت ہی ہے۔ نعتیہ مضامین
تمام اصنافِ سخن میں موجود ہیں۔ نعت کی صنف پر شعرانے متعدد کتابیں لکھی ہیں، مگر
نعتیہ ادب میں غزل اور قصیدہ زیادہ مقبول رہا ہے۔ ارشادِ باری تعالیٰ ہے۔
”اِنَّ اللّٰهَ وَمَلَائِكَتَهُ يَاصِلُوْنَ عَلٰی النَّبِيِّ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا صَلُّوْا عَلَیْهِ وَسَلِّمُوْا“

اس طرح خداوند کریم نے خود اپنے حبیب اور رحمتہ للعالمین پر درود سلام بھیج کر نعت کا آغاز کیا ہے، لہذا یہ بات روزِ روشن کی طرح عیاں ہے کہ جتنی بھی تعریفیں حضور پر نور ﷺ شافعِ یوم النشور کی کی جائیں کم ہیں۔ اگرچہ یہ ایک حقیقت ہے کہ انسان رسالت مآب جناب سرورِ کائنات صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کے نعت و توصیف لکھنے سے قاصر ہے۔ الفاظِ مجبور ہیں۔ کائنات اپنی تمام تر دستوں کے ساتھ محدود ہے۔ آپ کے فضائل، برکات، و کمالات غیر محدود ہیں۔ قلم اور زبان حقیقی خدا و خالقِ کائنات سے عاجز ہے، کیونکہ آپ کی ذات اقدس حسن و جمال کا پیکر ہے۔ آپ کا جسم اطہر قدرتِ خداوندی کا مظہر ہے۔ خداوند کریم نے آپ کو ایسا بے مثل اور بے نظیر بنا یا کہ ایسا بے مثل بے نظیر نہ ہوا ہے نہ ہوگا۔

ان ہی باتوں کو مد نظر رکھتے ہوئے اگر فنِ نعت کی باریکیوں کا بغور جائزہ لیا جائے تو پتہ چلے گا کہ نعت لکھنا بہت ہی مشکل کام ہے جس کا اعتراف اولیاءِ کاملین اور عتاقِ رسولؐ نے یوں کیا ہے :-

عقول قدسیاں گم گشت اندر یک خم زلفت
ز مشت خاکیاں انجا چہ سنجہ ایں مفاالت

حضرت امیر کبیر میر سید علی ہمدانی ر

عرفی رہ نعت است دریں بادیہ مشتاب
ہوشدار کہ سر بر سر تیغ است قلم را

سید جمال الدین عرفی

ادب کا ہیست زیر آسمان از عرشِ نازک تر
نفسِ گم کرد می آید جنبید و با بزد این جا

حضرت عزت بخاری

جوں بر تو خُدائے آفریں گفت جامی چہ سزائے آفرینت ! !

مولنا جامی

ہزار بار دہن بشویم ز عطر و گلاب ہنوز نام تو گفتن کمال بے ادبی است

سید جمال الدین عارفی

نسبت خود بسکت کردم و بس منظم زانکہ نسبت بسگ کو ی تو شد بے ادبی

حاجی جان محمد قاسمی

غالب ثنائے خواجہ بہ نیر داں گداشتیم کان ذات پاک مرتبہ دان محمدؐ است

مرزا اسد اللہ خان غالب

ہوشدار و بادب زیں جاگذر پس سر اکین مدحت خیر البشر

حکیم غلام الدین سیالفی

اس لیے ثابت ہوتا ہے کہ کسی کی کیا مجال ہے جو خلاصہ کائنات، فخر موجودات کی

مدحت سرائی اور میرت نگاری کا حق ادا کرے۔ یہ دعویٰ آج تک نہ کسی زبان سے

نکلا ہے نہ کسی قلم نے اسے صفحہ قرطاس پر ثبت کیا ہے۔ کیونکہ حضورؐ کے سراپائے بے

مثال کے اوصاف حمیدہ کا احاطہ کرنا اور جمال مصطفیٰؐ کے شایان شان انکی توضیح

اور تشریح کرنا زبان و بیان کے بس کا کام نہیں۔ پھر بھی اپنی طاقت اور وسعت کے لحاظ

سے صحابہ کرامؓ اور اولیائے کاملین رحمۃ اللہ علیہ نے آپؐ کی خدمت اقدس میں گل ہائے

عقیدت پیش کر کے نعوت کے ایسے حسین و جمیل چین آراستہ کئے جن کی مہک سے آج بھی

پوری دُنیا معطر ہے اور بارگاہ رسالتؐ میں اپنی بساط کے مطابق گل ہائے عقیدت،

پیش کر کے دین و دُنیا کی سعادت حاصل کی ہے۔ یہ بہت بڑا شرف ہے جس کو

سعادت خداوند کریمؐ کے فضل و کرم سے ہی نصیب ہوتی ہے اور اس میں

خداوند کریم کی رحمت اور عطا کا ماتم ہوتا ہے۔ اس کے بعد اگر ہم عربی نعتیہ ادب پر نظر ڈالیں، یہ مقدس زبان بھی مدحِ رسولؐ اور نفوس سے مالا مال ہے عربی نعتیہ ادب کا آغاز حضور پر نور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کے مقدس دور میں ہی ہوا ہے۔ حضورؐ کے مقدس دور میں جن اصحاب نے حضور کے نعت و توصیف بیان کئے۔ ان کے اسماء گرامی اس طرح ہیں:-

حضرت ابوطالبؓ، حضرت کعب بن مالکؓ، حضرت کعب بن ذہیرؓ، حضرت حسان بن ثابتؓ، حضرت عبد اللہ بن رواحہؓ، حضرت عباسؓ، حضرت ابوسفیانؓ، حضرت حبیب انصاریؓ، حضرت صفیہؓ اور حضرت ام معبدؓ۔ رضی اللہ تعالیٰ عنہم اجمعین۔

حضرت حسان بن ثابت دربار رسالتؐ میں حاضر ہو کر حضور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی شان میں نذرانہ عقیدت پیش کر کے حضور پر نورؐ سے شرفِ قبولیت حاصل کرتے تھے۔

واحسن منك لم ترقط عيني واجمل منك لم تلبس النساء
خلقت مبرأ من كل عيب كانك قد خلقت كما تشاء

حضرت حسان بن ثابتؓ

جب آقائے دو جہاں حضور پر نور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نے مدینہ منورہ کو اپنی تشریف آوری سے منور کیا، تو اہل مدینہ نے رسول اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کا واپس استقبال کیا۔ مدینہ کی معصوم بچیوں نے اکٹھے ہو کر حضور پر نور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی شان میں یہ نعتیہ کلام پڑھا:-

لہ :- دیوانِ حسان - چھاپ: بیروت، لبنان۔

طَلَعَ الْبَدْرُ عَلَيْنَا مِنْ ثَنِيَّاتِ الْوُدَاعِ
وَجَبَّ الشُّكْرُ عَلَيْنَا مَا دَعَا إِلَهُ دَاعٍ
أَيُّهَا الْمُبْعُوثُ فِينَا جِئْتَ بِالْأَمْرِ الْمَطَاعِ

اس کلام سے متاثر ہو کر کسی شاعر نے کیا خوب کہا ہے :-
انیکل سرور وان می رسد اینکال گلرگ خندان می رسد
شاد باش لے جستہ بجران بلا کز پیے درد تو درمال می رسد
اس کے بعد تابعین اور تبع تابعین کا دور شروع ہوتا ہے۔ انھوں نے
بھی دربار رسالت مآب ﷺ کی خدمت میں ہدیہ عقیدت پیش کر کے دین و
دنیا کی سعادت حاصل کی ہے۔ ان کے اسمائے گرامی اس طرح ہیں :-

حضرت زین العابدین، حضرت امام بوسیری، حضرت سید
محمد بردنجی المدنی، حضرت امام ابو حنیفہ، حضرت شیعہ
سید عبد القادر جیلانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین
ان نلت یاریح الصبا یومئاً الی ارض الحم
بلغ سیلا می روضۃ فیہما البنی المحترم

حضرت امام زین العابدینؑ

مُحَمَّدٌ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ وَالْثَقَلَيْنِ . وَالْفَرَلَقَيْنِ مِنْ عَرْبٍ وَمِنْ عَجَمٍ
هُوَ الْحَبِيبُ الَّذِي تَرْتَجِي شِفَاعَتُهُ لِكُلِّ هَوَلٍ مِنَ الْأَهْوَالِ مُقْتَحِمٍ

حضرت امام شرف الدین بوسیریؒ

أَفَلَنْتَ شَمْسُ الْأَوَّلِينَ وَشَمْسُنَا

أَبَدًا عَلَى أَفْقِ الْعُلَى لَا تَغْرُبُ

حضرت سید عبد القادر جیلانیؒ

وادی کشمیر میں جن اویائے کرام نے اسلامی تعلیمات کو فروغ دیا، ان میں
 سرفہرست حضرت امیر کبیر میر سید علی ہمدانیؒ کی ذات بابرکات
 ہے۔ آپ اسلام کے مخلص، جاں نثار، مبلغ، عظیم مجاہد اور پُر عزم مومن تھے۔
 آپ نے وادی گلپوش کو تعلیمات اسلامیہ سے متور اور آراستہ کیا، اور ساتھ ہی
 یہاں فارسی زبان مقبول ہوئی۔ وادی کشمیر میں جن اویائے کاملین اور فارسی
 لغت گو شعرا کا کلام مقبول ہوا، ان میں سے کچھ اسمائے گرامی اس طرح ہیں:-
 حضرت امیر کبیر میر سید علی ہمدانیؒ - مولانا عبد الرحمن
 جامیؒ - حضرت شیخ سعدی شیرازیؒ - حضرت فرید الدین
 عطارؒ - حضرت امیر خسروؒ - حضرت شیخ یعقوب صرّیؒ
 حضرت حبیب اللہ نوشہریؒ - مرزا اکمل الدینؒ - حاجی جان
 محمد تدسیؒ - رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین۔

مشتاق آفتاب جمال محمدیم تائبندہ محمد و آل محمدیم
 پروانہ وار سوختہ از آتش فراق در آرزوئے شمع وصال محمدیم

حضرت امیر کبیر میر سید علی ہمدانیؒ

بے کال را کس توانی در ہر نفس من ندارم در جہاں حیز تو کس
 اے شفاعت خواہ مشعل تیرہ روز لطف کن شمع شفاعت بر فروز

حضرت شیخ فرید الدین عطار

یک شب ترا مہمان کنم تا جان و دل قربا کنم
 جائے تو در حیشمال کنم از من چسرا رنجیدہ

حضرت شیخ سعدی شیرازی

عید گاہ ماغریباں کوی تو انبساط عید دیدن روی تو
صد ہزار ال عید قربانت کسم اے ہلال ما خم ابروی تو

حضرت امیر خسروؒ

نہ در درج صدف مثل تو گوہر نہ در برج شرف مثل تو اختر
نہ جز تو حق نمائے قبلہ گاہے نگاہے یار رسول اللہؐ نگاہے

حضرت عبدالرحمن جامیؒ

نغمہ رسل یاد شہد انبیار خاک درش تاج سرا دلدار

حضرت شیخ یعقوب مہرؒ

زبدۂ نور، نور محمود است از جمالش خدا مشہود است
ہر کہ دیدار مصطفیٰؐ را دید او دران جلوۂ خدا را دید

حضرت مرزا احمداکبر الدینؒ

چشم رحمت بکشا سو من انداز نظر اے قرشی بقی ہاشمی و مطلبی

حاجی جان محمد قدسیؒ

کشمیری زبان میں نعت گوئی کا آغاز کس سن سے ہوا۔ اس کا تعین کرنا
کافی دشوار ہے۔ پھر بھی اکثر تذکرہ نگاروں کا خیال ہے کہ کشمیری زبان میں نعت
گوئی کا آغاز حضرت شیخ نور الدین نورانیؒ کے کلام سے ہوا :-

پاری پاری لگری تس پیغی برس ۴۰ یہندس دوس رحمت چھ جاری
گالی یلہ حق لگہ روز محشر ۴۰ تس کن امید وار آسن ساری

حضرت شیخ العالمؒ کے بعد نعت گوئی کا یہ مقدس سخن کشمیر میں برابر جاری

رہا۔ اور کشمیر کے شعرا نے نہایت ہی خوبصورت نعت لکھ کر عاشقان

رسول صلی اللہ علیہ وسلم کے دل و دماغ معطر کرتے ہے۔

صد کوثرہ چھلہ ازبان ادہ کر ہا بہت آسن بیان

توتہ ماگر تھیم بے ادبی اے شاہ رسول عربیؐ ————— صد میر
گو جہاں تازہ بہ رخسار رسول عربیؐ رفٹ گلوشک ز گفتار رسول عربیؐ

————— پیر عزیز اللہ حقانی —————

اے باد صبا گر تھتہ شبہا سوکد مدینہ منر گلستان شہانہ تن دلجوئے مدینہ

————— پیر مقبول شاہ کرا لہاری —————

تھیم گراوہ سیٹھاہ دادہ ادب رحمت پکان گزٹھ

تتھ جابہ پاکس کن تھے اگر اذن گذر چھئے ————— جیلانی

چھس دور پویمت گزٹھت روم یار مدینس

نمہ نذرہ روشن گئے در و دیوار مدینس ————— عبدالاعدا ناظم

کشمیر کے نفت گوشتہر کی قادر الکلامی اس قدر مقبولیت حاصل کر گئی کہ ان کا کلام ہماری وادی گلپوش میں ختمات المعظمت اور میلاد رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم کی روح پرور محفلوں سے نہایت ہی عقیدت کے ساتھ پڑھا جاتا ہے۔ میر ذاتی

کتب خانے میں پہلے سے ہی نفوت اور مناقب کا ایک اچھا خاصا مواد موجود

ہے۔ اس کے علاوہ ملازمت کے سلسلے میں مجھے اکثر دور دراز علاقوں

میں جانا پڑا۔ وہاں بھی میں اکثر مولود کی روح پرور محفلوں میں شرکت کرتا

رہا۔ اس طرح میں نے گلستان نعت سے وہی خوبصورت نفوت

چُن لے جو اکثر میلاد کی محفلوں میں پڑھے جاتے ہیں۔ اس کے علاوہ

میں نے بہت سے بزرگوں سے ایسے غیر مطبوعہ اور نایاب نفوت حاصل کئے

جو اس کتاب میں پہلی بار چھپ رہے ہیں۔

ان بزرگوں کے اسمائے گرامی میں نے صفحہ نمبر ۲۲ پر شکریہ کے ساتھ درج کئے ہیں۔ نعت گوئی کا راستہ بڑا نازک ہے۔ اگر دینی بصیرت کمال۔ ہوشمندی اور پوری احتیاط کے ساتھ اس سفل صراط کو عبور نہ کیا جائے تو قدم قدم پر لغزش کا امکان ہے اور پڑھنے والوں کے دل مجروح بھی ہو سکتے ہیں جیسا کہ کسی نے کیا خوب کہا ہے:-

”با خدا دیوانہ باش و با محمد ہوشیار“

اس کے علاوہ نعت لکھتے وقت ایک سخن ور کو چاہیے کہ وہ حدائیت اور رسالت کا وہ میزان اعتدال برقرار رکھے جو قرآن پاک کا جوہر اور غلاصہ ہے۔

مجھے اس بات کا مشاہدہ ہوا ہے کہ اکثر کتابوں علی الخصوص نعت دست کرتے وقت املائی اور اعراجی غلطیاں رہ جاتی ہیں جس کی وجہ سے قارئین حضرات غلط عبارت کو ہی ازبر یاد کرتے ہیں۔ بعض اوقات ایسی غلطیاں موجب کفر بن جاتا ہے۔ اسی بات کو مد نظر رکھتے ہوئے میں نے اس کے نعت نہایت ہی احتیاط کے ساتھ درج کئے ہیں۔ ایک ایک نعت کو کافی غور سے دیکھا ہے۔ مختلف لائبریریوں میں جا کر نعتیہ ادب کی کتابوں کا مطالعہ کیا ہے۔ جن کا تذکرہ میں نے کتابیات میں تفصیل کے ساتھ کیا ہے، اور اسکے بعد یہ کتاب تالیف کی ہے۔ پھر بھی بشریت کا تقاضا ہے کہ انسان سے کسی بھی وقت غلطی ہو سکتی ہے۔ اس لیے اہل علم اور نعت شناس حضرات کی خدمت میں گزارش ہے کہ اگر ان کی نظر میں یہ کتاب تالیف کرتے وقت کوئی غلطی یا کمی پیشی رہ گئی ہو تو مہربانی کر کے مولف کو

مطلع کریں۔ تاکہ آئندہ ایڈیشن میں اس غلطی کا ازالہ ہو سکے۔
 اس کے علاوہ یہاں کے ادبی گھرانوں میں مدح رسولؐ پر
 مخطوطات کی شکل میں کافی مواد موجود ہے۔ جس کا بیشتر حصہ
 جامع اور ایمان افروز ہے، جس کا محفوظ رکھنا ہم سب کا ملّی اور
 ادبی فریضہ ہے۔ ”مطلع الانوار“ کی تالیف کا میر انبیاء دی مقصد
 یہی ہے کہ نعت کی اس عظیم اور پاکیزہ صنف کو عام کیا جائے۔
 اور نئی نسل کو عشق رسولؐ کی لذتوں سے آشنا کرایا جاسکے،
 کیونکہ نعت رسولِ اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم ہی رُوح کی غذا اور
 ایمان کی قوت ہے۔

حفظ مراتب کا لحاظ رکھتے ہوئے مطلع الانوار میں مناجات کے بعد نویں
 صدی ہجری کے فارسی نعتیہ ادب کے امام علامہ حضرت عبدالرحمن جامی علیہ
 رحمہ کے چند نعت درج کی گئیں ہیں، اور باقی نعت ردیف وار لکھنے کی وجہ سے
 مختلف صفحات پر آگئے ہیں تاکہ کتاب میں مطلوبہ نعت آسانی سے مل سکے۔
 میں محترم المقام عزت مآب علامہ سید محمد اشرف صاحب
 اندراجی اور محترم المقام استاذ مکرم جناب شوکت حسین صاحب
 کیننگ کا بے حد مشکور ہوں کہ آپ نے مذکورہ کتاب کے اکثر حصے کو امدان نظر
 سے مطالعہ کیا اور تصحیح کر کے راقم کو اپنے زریں مشوروں سے رہنمائی کی
 میں قاری محمد اشرف آف مکتبہ علم و ادب ریڈ کراس روڈ سرینگر
 کا بے حد مشکور ہوں کہ آپ نے مجھے نقوش کا رسول صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم
 نمبر (ناشر ادارہ فروغِ اردو لاہور) فراہم کر کے فراخ دلی کا

ثبوت دیا۔ اس کے علاوہ میں محترم عبدالرشید اندرانی کراچی اور محترم محمد
اقبال آف غلام محمد نوز محمد تاجمراں کتب مہاراج گنج سنجہ کابے حد شکر
ہوں۔ آپ دونوں نے مجھے کتاب تالیف کرتے وقت اپنے نیک مشوروں
سے نوازا۔

مجھے اُمید ہے ”مطلع الانوار“ ارباب ادب اور لغت شناس
حضرات کیلئے ایک اچھا انتخاب ثابت ہوگا۔ (انشاء اللہ)
جَزَاكَ اللهُ خَيْرَ الْجَزَاءِ

گر مقبول افتد نہ ہے غزو شرف
وَالسَّلَامُ

وَإِنَّا لَنَدْعُوهُنَا أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

گدائے دربار محمدیؐ

جان محمد زکریا (باند)

ریشین مار عید گاہ سنجہ

فون نمبر: ۹۹۰۶۴۹۹۶۲۰

۱۲۔ ربیع الاول ۱۴۲۷ھ

بمطابق

۱۱۔ اپریل ۲۰۰۶ء

اظہارِ شکر

نَحْمَدُكَ وَنُصَلِّیْ عَلَی رَسُوْلِهِ الْكَرِیْمِ

رسالت مآب جناب سرور کائنات حضرت احمد مجتبیٰ محمد
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم کے اس ارشاد گرامی

"لَا يَشْكُرُ اللَّهُ مَنْ لَا يَشْكُرُ النَّاسَ"

کو مد نظر رکھتے ہوئے میں ان تمام علمائے کرام اور عاشقان رسول
کابے حد ممنون و مشکور ہوں جنہوں نے "مطلع الانوار" کے
یہ نعت فراہم کئے اور مجھے اپنے نیک مشوروں سے نوازا۔ ان حضرات
کے اسمائے گرامی اس طرح ہیں :-

سید محمد عبد اللہ قادری - پیر غلام محی الدین نوری - پیر نظام الدین
سید محمد قاسم شاہ صاحب بخاری - جناب شریف الدین صاحب
(ترال) سید مبارک شاہ گیلانی فطرت - میر غلام رسول نازکی صاحب
سید غلام احمد کاملی - سید نور الدین صاحب گیلانی - جناب
غلام رسول صاحب کامگار - جناب غلام رسول کاوسہ -
جناب غلام نبی جوہر - پیر غلام محی الدین قادری - مولانا
غلام مصطفیٰ اندرابی - سید عبد الجبار خاموش - حکیم غلام الدین
سائف - حکیم غلام محمد - غلام احمد مخدومی رحمتہ اللہ تعالیٰ
اجمعین

فدا رحمت کنند این عاشقانِ پاک طینت را

سَيِّدُ الْإِسْتِغْفَارِ

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ
وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ
أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَلْبُوكُ
بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوءُ بِكَ شَيْئاً فَاعْفُرْ لِي فَإِنَّهُ لَا
يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ

خداوند بجزرت جلال تو باز گشتم توبه کردیم از هر بدی سهو
خطا و غفلت و بیکاریه که گذشته باشد از زمان مکلف
تا این دم دانسته و نادانسته از همه باز گشتم توبه کردیم بصدق

دل می خوانیم

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ
لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

دُرُود تَاج

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٥

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ صَاحِبِ التَّاجِ وَالْمِعْزَاجِ
وَالْبُرَاقِ وَالْعِلْمِ دَافِعِ الْبَلَاءِ وَالْوَبَاءِ وَالْقَحْطِ وَالْمَرَضِ وَالْأَلَمِ
إِسْبَهُ مَكْتُوبٍ مَرْفُوعٍ مَشْفُوعٍ مَنفُوشٍ فِي اللُّوحِ وَالْقَلَمِ سَيِّدِ
الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ حُسْنَهُ مَقْدَّسٌ مُعْطَرٌ مُطَهَّرٌ مَنُورٌ فِي الْبَيْتِ وَ
الْحَرَمِ شَسِيسُ الصُّحَى بَدْرُ الدُّجَى صَدْرُ الْعُلَى نُورُ الْهُدَى كَهْفُ
الْوَدَى مُصْبِحُ الظُّلَمِ حَبِيبُ السَّيِّمِ شَفِيعُ الْأُمَمِ صَاحِبُ الْجُودِ وَالْكَرَمِ
وَاللَّهُ عَاصِمُهُ وَجَبْرِيلُ خَادِمُهُ وَالْبُرَاقُ مَرْكَبُهُ وَالْمِعْزَاجُ سَفَرُهُ وَسِدْرَةُ
الْمُنْتَهَى مَقَامُهُ وَقَابُ قَوْسَيْنِ مَطْلُوبُهُ وَالْمَطْلُوبُ مَقْصُودُهُ وَالْمَقْصُودُ
مَوْجُودُهُ سَيِّدُ الْمُرْسَلِينَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ شَفِيعُ الْمُنِيبِينَ أَيْبَسُ الْغُرَبَاءِ
رَحْمَةُ الْعَالَمِينَ رَاحَةُ الْعَاشِقِينَ مُرَادُ مُشْتَاقِينَ شَسِيسُ الْعَارِفِينَ سِرَاجُ
السَّالِكِينَ مُصْبِحُ الْمُقَرَّبِينَ مُعِيبُ الْفُقَرَاءِ وَالْغُرَبَاءِ وَالْمَسَاكِينِ سَيِّدِ
الثَّقَلَيْنِ نَبِيِّ الْحَرَمَيْنِ إِمَامِ الْقِبْلَتَيْنِ وَسَيِّدِنَا فِي الدَّارَيْنِ صَاحِبُ قَابِ
قَوْسَيْنِ حُجُوبِ رَبِّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبِّ الْمَغْرِبَيْنِ جَدِّ الْحُسَيْنِ وَالْحُسَيْنِ مَوْلَانَا
وَمَوْلَى الثَّقَلَيْنِ أَبِي الْقَاسِمِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ نُورٍ مِنْ نُورِ اللَّهِ يَا أَيُّهَا
الْمُشْتَاقُونَ بِنُورِ جِبَالِهِ صَلُّوا عَلَيْهِ وَآلِهِ وَاصْحَابِهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ٥

مناجات

حضرت مولانا شمس الدین تبریزی
(۵۶۰ هـ — ۶۲۵ هـ)

وَحْدَهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	مَالِكِ الْمَلِكِ لَا شَرِيكَ لَهُ
بر درِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	عاشقان جان و دل نثار کنند
خلعتِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	مصطفیٰ یافت در شب معراج
ذکرش لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	صوفیاں گر بهشت می طلبند
صفتش لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	باغبانِ قدیم لم یزلی
جبرتش لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	طوقِ لعنت نکند بر ابلیس
برکتش لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	مؤمنان را نعیم شد روزی
میوه اش لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	خوش درختست در میان جنان
از اثر لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	بستی کاینات کن فیکون
قدرتش لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	آسمان بے ستون زمین بر هوا
هنرِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	قاریا! شاد باش کن حاصل
سرمدِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	چشم صدیق را مکمل کرد
همتِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	عدل فاروق را مدد بخشید!
او همی لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	کامل الحکم گشت ذو التوین
نعره لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	دم بدم بر زبان شیر خدا
معنی لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	کس نداند بجز رسول کریم
خوش بخوان لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ	شمس تبریز گر خدا طلبی

ت مناجای

کلام حضرت خواجہ معین الدین چشتی ^{رح}

۶۳۳ هجری

۵۳۶

توئی غفار یا اللہ	چو من پر جسم و عصیانم
توئی ستار یا اللہ	چو من با عیب و نقصانم
ز سر تا پا گرفتارم	به خواب مستی و غفلت
مرا بیدار یا اللہ	به ذکر و طاعت خود کن
بناءً توبه مستحکم	چنان کن از کرم بر من
استغفار یا اللہ	که خوانم هر زمان هر لحظه
نماید بر من مجرم	چو گور تیره تر و حشت
پراز انوار یا اللہ	به شمع مغفرت گردان
بحق احمد مرسل	چنان کن از کرم آسان
مرا دشوار یا اللہ	عذاب قبر چوں گردد
که مے نالد بصد زاری	معین الدین عاصی را

گناهم بخش و ایمان را

سلامت دار یا اللہ

تو ما را ستر کن یارب توئی ستار یا الله

گناهانیکه من کردم خداوند تو می دانی
 تو ما را ستر کن یارب توئی ستار یا الله
 اگر چه پر گناهانم ترا غفار می دانم
 به بخشا جرم و عصیانم توئی غفار یا الله
 گواهی می دهم حق که جز تو نیست معبود
 زبان و دل موافق شد برین اقرار یا الله
 یکے دانم یکے گویم یکے در دل گره بستم
 بدل تصدیق می دانم زبان اقرار یا الله
 تو ضعف حال من بگر کن از لطف بخشایش
 گناهانم تو آمرزی باستغفار یا الله
 یقین خود نمیدانم کدامی من مسلمانم!
 نه در اسلام شایانم نه در کفار یا الله
 رحیم رحیم کن ما را بده توفیق بر طاعت
 گناهانم تو آمرزی باستغفار یا الله
 از آن تنگی و تاریکی که اندر گورین باشد
 فراخی بخش روشن کن پیر از انوار یا الله

نہ دنیا دوست میدارم نہ عقبے را خریدارم
 مرا چیزی نمی باید بجز دیدار یا اللہ
 خداوند مسلمانم مسلمانانی نمی دانم
 ولیکن چون مسلمانم مسلمان دار یا اللہ

کلام مولانا شبلی

اے بکرم کار جہاں کرده سہا مرہمہ را پیش تو روئے نیاز
 چوں بدرت آمدہ ام با امید از کرم خویش مکن نا امید
 چوں بدرت آدم امید و آسائے لطفی ز سرم بر مدار

رباعی

اے خدا شرمندہ ام از کثرت احسان تو
 شرم بر شرمم فزاید چوں کنم عصیان تو
 گزینہ بخشائی گناہان مرا از فضل خود
 آب گردم از خجالت بردر غفران تو

مَنَاجَات

از

میر سید شمس الدین اندرابی



بشاه انبیاء یاسین و طالم	الهی عفو کن از من خطاها
ایو القاسم شفیع ما محمد	بشاه آن که منصور و مؤید
مشرف سازیم هم از عطیات	الهی عفو کن از من خطیات
نشد حاصل ز من چیزی الهی	بدینا جز مناهای و ملاهی
ز بیم آل همیشه روی زردم	بجز از معصیت چیزی نکردم
چه گویم پیش تو روز قیامت	رواں از دیده ام اشک ندانم
پشیمانم پشیمانم پشیمان	چه آرام پیش تو طومار عصیان
ز دشت بیقرارم همچو سیاه	درین اندیشه ام اندر تنب تاب
رحیم قادر را پروردگار	کریا منعم را آمرزگار
ز عدل تو کجا من تاب آرام	کنون از فضل تو امیدوارم
بباشم تا ابد با عزت و ناز	بفضل خود مرا هر دم تو بنواز
درون سینه پیدا سوز و سازم	ز انعام و زاکرام تو نازم
ز لطف خود بکن هستی تو رحمان	عطایم تو را ایمان تو قرآن
امیدم هست اندر طرفه العین	شفا و عافیت هم خیر دارین

خطائے ازمن و از تو عطاے	عوض ہر درد را یا بم شفاے
ربا نم از ہمہ آفاتِ درکات	الہی سہل فرما وقتِ سکرات
بعونِ خود مرا کن حلِ مشکل	الہی یا معزز یا مستہیل
ز با نم کن رواں بر وریا ہو	متور قلب من از ذکرِ مہو ہو
ز کام من ندائے یا شکرِ ناک	بود وری ز با نم ما عبدِ ناک
تواند در مقعدِ صدقم رسانی	خداوند ابہ دارِ جاودانی
زایا نم عطا کن دُرّۃ التاج	الہی تو بیاسِ شاہِ معراج

کریم بر دت آمد ز لالی
سوالی و سوالی و سوالی

رباعی

صدیقِ عکسِ حسنِ کمالِ محمدؐ است
فاروقِ مفضلِ جاہِ و جلالِ محمدؐ است
عثمانِ ضیائے شمعِ جمالِ محمدؐ است
حیدرِ بہارِ باغِ خصالِ محمدؐ است

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

يَا صَاحِبَ الْجَمَالِ

وَ أَحْسَنَ مِنْكَ لَمْ تَرْقُطْ عَيْنِي
وَ أَجْمَلَ مِنْكَ لَمْ تَلِدِ النِّسَاءُ
خُلِقْتَ مَبْرَأً مِنْ كُلِّ عَيْبٍ
كَأَنَّكَ قَدْ خُلِقْتَ مَكَاتِشَاءُ

_____ (حضرت حسان بن ثابت)

_____ ترجمہ _____

آپؐ سے زیادہ حسی میری آنکھوں نے ہمیں نہیں دیکھا
اور آپؐ سے زیادہ خوبصورت فرزند کسی عورت کے بطن
سے تولد نہیں ہوا۔

آپؐ تمام عیبوں سے پاک پیدا کئے گئے۔
گویا آپؐ جس طرح چاہتے تھے اسی طرح تخلیق کئے گئے۔

روضہ رسالت مآب صلی اللہ علیہ وسلم کے مواہبہ شریفہ کی جالیوں
پر کندہ

نعت اشعر

يَا خَيْرَ مَنْ دُفِنَتْ فِي التُّرْبِ اعْظَمُهُ
فَطَابَ مَنْ طِيَّبَتْ الْقَاعُ وَالْأَكْمَةُ
نَفْسِي الْفِدَاءُ لِقَبْرِ أَنْتَ سَاكِنُهُ
فِيهِ الْعَفَافُ وَفِيهِ الْجُودُ وَالْكَرَمُ

ترجمہ

اے بہتر اُن سب سے جن کے اجساد شریفہ خاک میں مدفون ہوئے ہیں
اور اُن کی خوشبو سے جنگل اور پہاڑ مہک اٹھے ہیں
میری جان اس پاک قبر پر فدا جس میں آپ سکونت فرما ہیں
اس قبر شریف میں پرہیزگاری ہے اور اسی میں جود اور کرم ہے

منقولہ از نقوش "دسواں نمبر لاہور

رَوْضَةُ طَهْرٍ

در درگاه ختم المرسلین است | مقام عشق و آداب یقین است
مدار دور گردان است این در | مطاف پاک مردان است این در
زهر در رانده را ملجاست این جا
بیابین قبیلہ دلہاست این جا

بگیرم دامن آل سید لولاک

(شیخ غلام قادر گرامی)

بگیرم دامن سید لولاک در محشر
شبے درخاۃ دل آل امام الانبیاء آمد
قضا گیر دعائش را قدر گیر در کابش را
قضا گیر قدر گیر دازل گیر ابد گیر
گرامی در قیامت آن نگاه مغفرت خواهد
کہ در آغوش گیر و مجرم ہائے بے حسالتش را

۳۴ قطعات

یارب ہمہ مشکلات آسانم کن حقا کہ مرالاف مسلمانی نیست	آگاه زد قیقہائے ایمانم کن گر گبر و جہودم تو مسلمانم کن
یارب در خلق سجدہ گاہم نکنی موتے سیہم سفید کردی ز کرم	محتاج و گدا پادشاهم نکنی باموتے سفید رو سیاهم نکنی
یارب محمد و علی و زہرا از لطف برآء حاجتم در دوسرا	یارب بحسن و حسین و آل عبا بے منت مخلوق یا علی الا علی
یارب بہ رسالت رسول ثقلین عصیاں مراد و حصہ کن در عصا	یارب بہ غزاکندہ بدر و حسین نصفے بحسن بہ بخش نصفے بحسین
اے خالق ہر بلند و پستی ایمان و امان و تندرستی	شش چیز عطا کن ز ہستی علم و عمل و فراخ دستی
یارب بحق مصطفیٰ عربی شرمندہ مہ ساز در میان عورت	وز حرمت چہار یار و اولاد علی آل دم کہ حساب عاصیا را طلبی
شاہے کہ حال مفلساں آگاہ است توقع شہادتش کنی با اللہ است	چند کہ گناہ بود شفاعت خواہ است یعنی کہ محمد رسول اللہ است
پادشاہ از کرم چشم نگاہے دارم بگذرا ز کین من اے چرخ کہ افتادہ نیم	از عدو پاک نہ ام چو تو شاہے دارم چوں رسول عربی پشت پیناہے دارم
کعبہ مردان نہ از آب و گل است قبلہ ارباب حق روی نبی	طالب دل شو کہ بیت اللہ دل است عاشق دیدار او شیخ و صبی

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ يَا مُحَمَّدٌ مُحَمَّدًا

يا رسول محمد يا شافع يوم الجزا	يا بنى لسترم يا خواجه ارضوسا
مرحبا اهلا وسهلا يا حبيب كبريا	هادى كل ام يا مظهر نور خدا
انت مولات والى يا امام الانبيا	الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ يَا مُحَمَّدٌ مُحَمَّدًا
انت طه انت يسين يا امير الاتقيا	انت كعبه انت اقمى يا بنى الاصفيا
الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ يا حبيب الانبياء	انت نور الكبريا شمس الضحى بدر الدجى
صاحب المعراج واسرى يا ربس الكعنين	تاجدار ارض بطحا يا امام القبليتين

يا جمال المرسلين يا رسول العالمين
الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ يَا مُحَمَّدٌ مُحَمَّدًا

منتب اشعار **طَلَعَ النَّبِيُّ** **المصطفى** ^{من كلامه} ^{ام يا نبي رح}

بِكَمَالِهِ كَشَفَ الدُّجَى	بِكَمَالِهِ بَلَغَ الْعُلَى
صَلُّوا عَلَيْهِ دَائِمًا	يَقْدُومِهِ زَالِ الْوَبَا
نَحْوَ السَّمَاءِ لِيَأْسُرَى	مِنْ كَفِّهِ مَا عَجِرَى
صَلُّوا لَهُ عَلَيْهِ دَائِمًا	خَيْرُ الرُّسُلِ خَيْرُ الْوَرَى
قَدْ كَانَ ثَوْرًا طَالِعًا	قَدْ كَانَ فَجْرًا سَاطِعًا
صَلُّوا عَلَيْهِ دَائِمًا	يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَافِعًا
كَالْبَدْرِ يَطْلُعُ فِي الدُّجَى	طَلَعَ النَّبِيُّ الْمَصْطَفَى
صَلُّوا عَلَيْهِ دَائِمًا	يَطْلُوعُهُ جَاءَ الْهُدَى

يَا حَبِيبَ الْإِلَهِ

عربي نعت

يَا حَبِيبَ الْإِلَهِ خُذْ بِيَدِي
مَا الْعَجْزِيُّ سِوَاكَ مُسْتَنْدِي
كُنْ رَحِيمًا لَدُنِّي وَاشْفَعْ
يَا شَفِيعَ الْوَرَى إِلَى الصَّمَدِ
اعْتَصِمْ بِي سِوَا جَنَابِكَ لِي
لَيْسَ يَا سَيِّدِي إِلَى أَحَدٍ
صَلَوَاتِي عَلَيْكَ فِي الْمَلَوَيْنِ
كَأَنَّمُ تَجَاوَزْتُ عَنْ الْعَدَمِ
وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ طُورًا
وَعَلَى إِلَهِكَ إِلَى الْإِلَهِ
وَعَلَى الصُّحُبِ كُلِّهِمْ أَجْمَعِ
هُمْ مَجْمُوعُ الْهُدَى إِلَى الرَّشَدِ
وَعَلَى التَّالِعِينَ هُمْ كَانُوا
لِحَيَاةِ السَّادِ كَالْوَتَدِ

وَعَلَى عَبْدِ الْقَادِرِ الْجَمِيلِ
 سَيِّدِ الْأَوْلِيَاءِ بِالسَّنَةِ
 وَعَلَى سَيِّدِ الْأَمِيرِ عَلِيٍّ
 بِأَنَّى الشَّرْعِ وَثَانِي الْأَسَدَيْنِ
 وَعَلَى شَيْخِ حَمَزَةِ الْمَخْدُومِ
 هُوَ شَيْخُ الشُّيُوخِ فِي بَلَدِي
 اسْتَغِيثُوا الْعَاجِزَ مُضْطَرُّ
 شِرُّو ذَلِيلُكُمْ إِلَى الْمَدَدِ

وَاللَّيْلِ دُجَى مِنْ وَفَرْتِهِ	الصُّبْحِ يَدَ امِنْ طَلَعْتِهِ
أَهْدَى السُّبُلِ إِلَى الْآلَتِهِ	فَاقِ الرَّسُلَ لَا فُضْلًا وَعُلَا
هَادِيَ الْأُمَمِ بِهَدَايَتِهِ	كَنَزِ الْكَرَمِ مَوْلى النِّعَمِ
شَقَّ الْقَمَرِ بِإِشَارَتِهِ	نَطَقَ الْحَجَرُ سَعَتِ الشَّجَرِ
كُلُّ الْعَرَبِ فِي خِدْمَتِهِ	أَزَى السَّيِّءِ أَعْلَى الْحَسَبِ
وَالرَّبِّ دَعَا فِي حَضْرَتِهِ	جَبْرِئِيلُ أَتَى لِكَيْلَةِ أَسْرَى
عَمَّا سَلَفَ مِنْ أُمَّتِهِ	نَالِ الشَّرَفِ وَاللَّهِ عَفَى
فَالْعِزُّ لَنَا بِإِجَابَتِهِ	فَمُحَمَّدٌ نَاهُو سَيِّدُنَا

اے زبان زلالِ شبنم پاک شو!

آتشِ بگزار و مثلِ خاک شو!

ہوش دار و با ادبِ زیرِ جاگذر

پس سرا کنِ مدحتِ خیرِ البشر!

(حکیم غلام الدین سالف مرحوم)

حصہ فارسی

مناجات ز حضرت ابن مبینؓ

اگر من عاقلم اللہ اللہ	چرا پس غافلم اللہ اللہ
نشاط مجسم یاد جمالت	سرور محفلم اللہ اللہ
ازاں تحصیل بے حاصل چہ کردم	چہ باشد حاصلم اللہ اللہ
ازاں آتش کہ اندر طور افتد	چہ میسوزد دلم اللہ اللہ
مرا مشکل غم ہجر است ولیکن	نشہ حل مشکلم اللہ اللہ

ہمہ از شوق او ابن مبینی !
سرسختہ شد گلم اللہ اللہ

خدایا رحمت دریائے عام است

خدایا رحمت دریائے عام است	ازاں یک قطرہ مارا تمام است
اگر آلاش خلق گنہگار	فرو شوئی ازاں دریا بیکبار
نگردد تیرہ آں دریا زمانے	ولے روشن شود کار جہانے
چہ کم گردد ازاں دریائے رحمت	کہ یک قطرہ کئی بر خلق قیمت

در مذہب حق شناسی و حق طلبی | دانی پیر بود فریضہ بر شیخ و صبی
 بر عالم و جاہل و عربی و عجمی | یک عشق نبی عشق نبی عشق نبی
 غریبیم یا رسول اللہ غریبیم | نہ دارم در بہاں حبس تو جیبیم
 مرض دارم ز عصیان لا دوائے | مگر الطاف تو باشد طیبیم
 بریں نازم کہ ہستم اُمت تو | گنہگارم و لیکن خوش نصیبیم
 خرابم در غم ہجر جمالت یا رسول اللہ
 جمال روئے خود بنما رحم بر حال زار شیدا کُن

ایران تو جاں دادند در ہجر لب لعلت
 دہن بکشا و از راہ کرم یحییٰ الموحی

یا صاحب الجہال و یا سید البشر
 من وجہک المنیر لقد نور القدر
 لا یمکن الشاء کما کان حقہ
 بعد از خدا بزرگ توئی قصہ مختصر

کوثر چکد از لہم بہ ایں تشنہ لبی!
 خاور دمد از شہم بہ ایں تیرہ شبی
 اے دوست ادب کہ در حریم دل ماست
 شاہنشاہ انبیاء رسول عربی ۴

مرحوم حکیم
 تیار
 گرامی

اے تکیہ گاہت عرش معلیٰ

کلام عبدالرحمن جامیؒ

۸۹۸ھ

۸۱۷ھ

اے تکیہ گاہت عرش معلیٰ	وے عز و جاہت قرب دلوئی
اے والضحیٰ روئے والیل گیسوے	ازت ہر سوئے نور تجلی
رُخ بدل کامل آیتہ دل	دیدن مقابل آل روئے زیبا
شاہ حسینی باناز نیسی	ماہ مبینی نور شید بطحا
اے سرو قامت طوبی خرامت	از لا مکانت فردوس اعلیٰ
ای شاہ کونین در طرفتہ العین	برقاب توسین کردی مصلیٰ
قرآن امامت برہان قامت	فرقان نامت دنیا و عقبیٰ
برمن نظر کن خاشاک زر کن	از یک نظر کن قلم مصفیٰ

صلوات بے حد بر کاتِ سرمد

بر ذات امجد ہر ساعت با دا

جامی عزیزم مسکین ضعیفم !

خواہد لطیفم با مغذرت خواہ

با خدا دیوانہ باش و با محمدؐ ہوشیار

حضرت امیر کبیر شاه بهمدان ۲

نعت شریف از

ز عکس روی تو یابند مقبولان هدایت ما
 ز خاک بکوی تو یابند مسعودان سعادت ما
 تو آں انفس رحمانی که جانها از دمت یابند
 تو آں دریائی غفرانی که میشوی خجالت ما
 قباحه ای فعل ما که سگ زان عار میدارند
 بغیر از پرده عفوت که پوشد این قباحه ما
 عنایت ما می بے علت که با هر مفلسی داری
 تسلی می دهد دل را امید آں عنایت ما
 حمایت ما ی فضل آورد جانها از عدم بیرون
 و گر ره چشم میدارد ز فضل آں حمایت ما
 همای لطف اگر یکدم نظر بر جانم اندازد
 سر هر موی من یابد از آن دولت کرامت ما
 ز صفت هر کسی هر دم حدیث دیگر آ غازد
 رخت گر جلوه می سازد نماید این حکایت ما
 عقول قدسیاں گم گشت اندر یک خم زلفت
 ز مشقت خاکیاں انجا پیچد سنجند این مقاتلت ما
 علای دامن همت اگر از خود بر افشانی
 روی در عالمی کا بنجا بنا شد این ملالت ما

نعت شریف از عاصی

بزم میلاد سرور است این جا	ملک و خور بردار است این جا
نور زیت است بزم میلادش	ذره خورشید خاور است این جا
واسرگیسوی دو تائے کسے	طرفہ سودای بر سر است این جا
عود شوقش ز بسکه می سوزم	داغ دل تشک بجز است این جا
لب کشایم بوصف اسناش	سخن شوق گوهر است این جا
از لب او حکایتے دارم	سخنم روح پرور است این جا

عاصی خسته دل پریشان حال
در سر زلف و عنبر است این جا

نعت شریف از خواجہ فرید الدین عطارؒ

۵۱۳ — ۶۲۷ ج.

گر قبلہ نما خواہی ہیں روئے محمدؐ را	محراب دعا گردان ابروئے محمدؐ را
مستیم ز بوی او دیوانہ روئے او	زنجیر دل ماکن ہر موئے محمدؐ را
تانیست باد مستیم دیوانہ و ہر مستیم	بر گردن دل بستیم گیسوئے محمدؐ را
شدیم خدا بیناں زان نور خورش روشن	آئینہ وحدت بین زان روئے محمدؐ را
از ناوک اعجازش گشتند ہمہ عاجز	بت خانہ شکن بنگر بازوئے محمدؐ را
فیاض ازل درجی از شک لطیفم داد	خوش یافتہ بمل نوشخوئے محمدؐ را
از عطر عطائے او عطار معطر شد	بو بردہ مشام جاں نوشبوئے محمدؐ را

نعت رسول مقبول

مولانا جامی

ای ز رخسار تو جہاں پیدا	و ز جمال تو عالم شیدا
ذات تو آفتاب کونین است	رویت آئینہ خدا نما
ہر کہ دیدت یقین خدا را دید	من را انی بر این حدیث گواہ
سرمد دیدہ ات ز ما زاغ است	جملہ عالم بچشم تو شیدا
خاک آدم ز تو شدہ روشن	چوں ظہورت ازو شدہ پیدا
از برائے تو آمدہ بوجہ د	آسمان وزمین و ما فیہا
انبیاء ذرہ اند تو خورشید	اولیاء قطرہ اند تو دریا
گر نہ بودے تو یا رسول اللہ	نہ آمدے در وجود ارض و سماء
عرش کرسی نمی شدے پیدا	آدم و عالم و حقو کجا!
گیسوان تو سورہ و الیل	روی پاک تو آفتاب ضحیٰ
تخت گاہ توقاب تو سین است	بلکہ وحدت سرائے او ادنیٰ
کے بود از فراق تو نالال	گاہ بہ یثرب روم کہے بطمی
برد آستان تو از شوق	نالہ ہا می زخم کہ اے ملجا!
آستان درت بچشم وفا	بہتر آمد ز جنت الما دی
بادل سوزناک و دیدہ تر	شمع سال سو ختم ز سرتا پا
جان بلب آدم ز ہجرت تو	از برائے خدا رخ بنما
خستہ گال را بخواب دیداری	از لب جانفرای گفتاری

ای شہنشاہ یثرب و بطحا
 ببل روضہ ات الم شرح
 دی مہر برج آسمان ہدی
 رونق افزای باغ ثم دنی
 دہ بہ سرتاج علم القرآن
 کن بہ برخلعت فترضی زود
 عاصیاں راشقا عتے فرما
 نصت گیسوی تو بود حامیم
 گرنہ دم می زدے ز تو عیسی
 خاتم المسلمین بشیر و نذیر
 یافت موسیٰ ز نور تو شرع
 وصف اوصاف تو ز سرتاپا
 رب ابلغ بغیر شمار و عدد
 حبیبیا غم غور ز کرب و بلا
 کہ بود شافع رسول خدا

روشن

باصد ہزار جلوہ بردن آمد کہ من ہم با صد ہزار دیدہ تماشا کنم ترا
 طوبیٰ و سدرہ گر بقیامت بمن دہد ہم یکجا فدائے قامت رعنایم ترا
 (فروغی بطنای)

۱۔ نوٹ: مقطع سے صاف ظاہر ہے کہ یہ کلام مولانا جامیؒ کا ہے۔ جب کہ کچھ
 بزرگوں کا کہنا ہے کہ یہ کلام قاضی جمال الدین جمیلؒ کا ہے ۛ

در ذات تو هویدا انوار کبریا را

کلام مخدوم علاء الدین صابر کلیری

(۵۹۲ — ۶۹۰ هـ)

بما جمال خود را یک دم بمن نگار

تا در رخ تو بینم نور خدا نما را

پرده بر افکن از رخت من یا فتم ز رویت

در ذات تو هویدا انوار کبریا را

من هیچ غم ندارم در روز محشر از گنه

دیدم بچشم حق بین سلطان انبیا را

سوئے خدا روم من از هر دلی که خواهم

دارم بدست عرفان دامن مصطفیٰ را

بوی زلف مشکین با هر کسی رساند

یار باده تو راهی در کوی او صیارا

عالم گشتی و گونی اینها هم از قضا شد

راهی کجاست جانان در کوی تو قضا را

عالم ز ماه رویاں گر پُرس شود نه بینم

جز تو، به تو زاول دارم ره دفا را

محراب دو ابروئے توقوسین اودانی منتخب اشعار من کلام حضرت نظامی رح

اے پادشہہ مسند اسلم تجھے
 قصر تو فلک تکیہ گہت عرش معلیٰ
 اے شاہِ رسل شمع سبل رہبر کل
 شاہبازِ دنی الطائر اوج فتد لے
 یک نسخہ زو صفِ شب معراج تو دالجم
 طفرائے تولیسین دلوائی تو فتحن
 والسیل قسم برشکن طرہ موییت
 والشمس بنما رخت اے شمع دلا را
 اکیل تو حمّ قبا ی تو منزل
 مرخ تو المشرع والقاب طہ
 بالائے تو سر دلب جو بار مدثر
 محراب دو ابروئے توقوسین اودانی
 بالائے قدرت خلعت لولاک لعمرك
 دربان درت یو شمع وزواکفل و میجا

برخاک صفا اهل سما سجده نمودند
 بر ناصیه اش بود ز انوار تو سیما
 از خلقت کس نه شنید است و ندید است
 مثل تو شهنشاہ بدینا و به عقبه
 دیدند بتان حرم آن سر و قدر تو!
 کردند به پیش قدمت سجده اعلا
 المنة لله که سود است نظر آمی
 رخساره بدر گاه شهید شرب و بطحا

گل از رخ آموخته

گل از رخ آموخته نازک بدنی را
 بلبل ز تو آموخته شیرین سخنی را
 هر کس که لب لعل ترا دیده به دل گفت
 حقا که خوش قندۀ عقیق یمنی را
 فیاض ازل دوخته بر قامت زیبا
 در قد تو این جامه سر و چینی را

در عشق تو دندان شکن است به الفت
 تو جامه رسانید او یسی قرنی را
 از جامے بے چارہ رسانید سلام
 بر در گہہ در بار رسول مدنی را

اے تو تسکین بقراری ما
 (کلام محمد امین دانا)

اے تو تسکین بقراری ما	خوشگوار از تو ناگواری ما
اے گدایان فاقہ مست ترا	پائے مال است شہر یاری ما
اے بدرگاہ فقر تو شاہی	دادہ است تن سخا ساری ما
گہ بہنگام قہر و غلبہ ترا	کم نہ شد عفو بردباری ما
گر عیادت کنی علیے را	کم نہ گردد نامداری ما
عاصیاں را بنام پاک تو هست	بتو سل امیدواری ما
نیست جز تو کسے بر ما نند	
من آوارہ شد ز خواری ما	

اے خاک در گہہ تو جبین نیاز ما، قربان یک نگاہ تو عمر دراز ما

نعت شریف انجائی

وصلی اللہ علی نورِ کز شد نور ہا پیرا !
زمین از حب او ساکن فلک در عشق او شیدا

از او در ہر تہ ذوق و از او در ہر دل شوق

از او بر ہر زبان ذکر و از او در ہر سر سودا

محمد احمد و محمود کہ وی را خالقش بستود

کز شد بود ہر موجود و زو شد دیدہ ہا بینا

بوصفش سورہ طہا مزمل ہم دگر یاسین

بہ تعلیمات عالی ذاتِ تلک الرسل فضلنا

اگر نام محمد را نیاوردے شفیع آدم

نہ آدم یافتے توبہ نہ نوح از غرق نجینا

نہ ایوب از بلا راحت نہ یوسف حمت و حشمت

نہ عیسیٰ آن میحاجم نہ موسیٰ آن یدِ بیضا

دو چشم ز گینش را کہ مازانغ البصر خوانند

دو زلف عنبرینش را کہ والیل اذایغشا

منور عالم از رویش معطر ہر دو گیسویش

منظر ہر دو بازویش دو زلفش چو لاشب یددا

ز سر سینه اش جامی الم نشرح لک بر خوان

ز معراجش چہ می جویی کہ سبحان الذی امری

نعت شریف از حضرت شایسته عالمگیری

جام گیتی نماست سید ما	جان جانان ماست سید ما
دنیا و آخرت طفیل دلیست	سید دوسراست سید ما
سید ما محمد است بحق	که رسول خداست سید ما
خوش فقیری غنی است در عالم	هم غنی از غناست سید ما
مظهر اسم اعظمش تو اتم	حضرت مصطفی است سید ما
فارغم از فنا بدولت او	شاو دار البقا است سید ما
سید عالم است این سید	بر همه پادشاهست سید ما
نقد گنجینه حدوث و قدم	داور و بینواست سید ما
راحت جان در دامن اوست	در دل لا دواست سید ما
اولیا تابع اند او متبوع	سید انبیاست سید ما

نعمت الله نصیب از و دارد
والله اولیاست سید ما

نعت شریف

از کلام
حضرت شیخ محمد بن محمد مهدی

سوره واللیل دیدم وصف گیسوی شما
والضحی خواندم سراسر نسخه روی شما
پایه پایه تا بسوی قاب و قوسین آمدم
چون نظر کردم بدیدم طاق ابروی شما

حرف حرف السوره يوسف فرد خواندم شبی
 ذره از آفتاب حُسن د بگوئی شما
 آل روایتها که می گویند از خلقِ عظیم
 دفتر اخلاق خواندم سر بسر خوی شما
 بانگ طبتم فاد خلو با خالدین اندر بها
 چو لب بگوش جان شنیدم از سر کوی شما
 شاهد لولاک بردلِ عمر زده معلوم گشت
 آدم و عالم طفیل یک سر موی شما
 یا رسول الله بجا جات آمدم سوی شما
 آرزو دارم دهم جان در تنگ و پوی شما
 یا رسول الله رخ رنشاں بسایل بر کشا
 سوره و الشمس باشد صفحه روی شما
 یا رسول الله بخواه حاجات ما از ذوالمنن
 تار و ساز و همه حاجاتم از روی شما
 دیده ام بسیار در تفسیر ما زانغ البصر
 شرح چشم مست شود انگیز جادوی شما
 گر نیاید هیچ هنری گفت در یوم الحساب
 خاطر اشرف بجهد الله ثنا گوی شما

مرحباصل علی گویم شنائے مصطفیٰ

۱۰

نویس

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

مقطع

یا یالضیاء الدین غازی

المتوفی ۱۰۴۷ هجری

مرحباصل علی گویم شنائے مصطفیٰ
 جمله عالم را رضائے حق بود مقصود
 مرده صد ساله می آید دواں بسبب
 حاجت کحل الجواهر نیست را آن
 مطلع الفجر است سیمائے منور القمر
 نام او یسین طاهر جام او کوثر بدان
 بود اسرار خدا در کما و یا عین و صا
 شد برابر خلعت لولا که الایه قدش
 قدسیاں در سلیمه المعراج میگفت بهم
 چو لعل و خوش شد ز سدا گفت بهر بل این
 شد نقاش قفا تو سین بیکه او ادنی از آن
 گرمشور آفتاب و ماه تاب اند در جہاں
 روز و محشر پیش داو و انبیاء اولیاء
 ثنائی اشنین از صفائی الفار صیدین و بس
 ازید فاروق اعظم فتح شد عجم و عراق
 جامع القرآن ذی التورین عثمان غنی

صد سلام از من به آل اقراب مصطفیٰ
 مکرّمه این بشنود که جوید حق رضائے مصطفیٰ
 از لب جال بخش گریزند لای مصطفیٰ
 تو تیا چشم سازم خاک لای مصطفیٰ
 لیکنه القدر است لای شکسائے مصطفیٰ
 سورة اتا فتخاشد لوائے مصطفیٰ
 کس نشد آگاه ازین سر اسوائے مصطفیٰ
 پس مژگل از خدا آمد قبائے مصطفیٰ
 هر دو عالم کرد پیدای حق برائے مصطفیٰ
 در مقام قرب بانی است جائے مصطفیٰ
 کس سوا حق نداند مستهائے مصطفیٰ
 روشن اندا این هر دو گویم از ضیائے مصطفیٰ
 میکند هر یک شفاعت در قضائے مصطفیٰ
 از سر ایمائے حضرت شد به جائے مصطفیٰ
 حامی دین نبی شد از عطائے مصطفیٰ
 صاحب جود و سخا شد از حیائے مصطفیٰ

غیر فرارِ ایشان حیدر کرار است
فتح خنبر را خود مرقضائے مصطفیٰ
داده اند حسنین آلِ سبطین از صدق و صفا
تن به تقدیر خدا و جلال فدائے مصطفیٰ
تا قیامت نعتِ احمد میکنم و در زبان
جنت الفردوس یا جم از صدائے مصطفیٰ
اے شہیدِ عرب و عجم کن یک لنگاہے بر نصیب
آرزو مند است در کثرتِ گدائے مصطفیٰ

یک نظر سوئے من بے چارہ کن
سلام شیخ فرید الدین عطار
۵۱۳ - ۶۲۴ هـ

ہر دو گیتی گرد خاک پائے تست
در گلیمِ خفته جائے تست
بے کسان را کس توئی در ہر نفس
من ندارم در جہانم جز تو کس
یک نظر سوئے من بے چارہ کن!
چارہ کار من غمِ خوارہ کن!
گر چہ ضائع کردہ ام عمر از گناہ
تو بہ کردم عذر من از حق بخواہ
اے شفاعتِ خواہ جانِ تیرہ روز
لطف کن شمعِ شفاعت بر فروز
دیدہ جان را بقائے تو بس است
ہر دو عالم را رضائے تو بس است

داروئے دردِ دلِ بے بہرہ تست
نورِ جانم آفتابِ چہرہ تست

بیل خوش نوائے ما اوحی

کلام
مولوی غلام محی الدین
مہدی

اے ملِ ساغر خیم طابا
اے گلِ روضہ خدادانی
شاہِ شاہانِ عالم ملکوت
طوطیِ نازِ طارم علوی
مہمانِ اَبیتِ عند اللہ
قرۃ العین دیدہ یسین
انجمنِ سوزِ طاغیانِ زمین
گیسوتے تباہِ دارِ تو دالبیل
از لہرِ کِ عمامہ ات بر سر
روحِ اقدس بود چاکرِ کُشت
درس اندوزِ مدرستِ ادریس
محلِ آرائے ناقتِ صالح
غرقِ در چاہِ غنبتِ یوسف
نئے نوازِ درِ تو اسرافیل
خمِ کمرِ بردتِ جم و نودر
چارِ یارتِ خلاصہ کوثر
روزِ دشبِ نعتِ خوانِ تو مہدی

قلقل آبِ گینۂ اسری
بیلِ خوش نوائے ما اوحی
ماہِ تابانِ مرکزِ غمِ بربا
غلغل اندازِ قبۂ مینا
میزبانِ شفاعتِ کبریٰ
درۃ التاج اوجِ ثم دنی
انجمِ افروزِ آسمانِ مہدی
پرتوے از رخِ تو شمسِ ضحیٰ
وزنِ تنہا بدوشِ تو طغرا
نوح اندرِ فتوحِ نجیبنا
شعلہ افروزِ مشعلتِ موسیٰ
فرق اندازِ مسجدتِ یحییٰ
سربِ تسلیم دادہ ز کُریا
چرخ اندازِ گنبدِ خضرا
دمِ گرفتتِ قیصرِ دُکسری
چارِ اسرارِ عالمِ بالا
نالہ زنِ مثلِ بیلِ شیدا

قرۃ العین حضرت شہین

نور چشمان حضرت زہرا

المتوفی :-
 ۱۲۷۴ ھ

نعت شریف از قطب الدین واعظ

صبح بجانب بطحی برو برائے خدا	یگو بخواجه ماعرض مایرائے خدا
کہ شفیع یوم الجزا شاتحت اودانی	نظر کن بمن بے نوا برائے خدا
تو آفتاب جہاں نہاں چرا باشی	ز برج مطلع یثرب برائے خدا
طیب خستہ دلانی تو یارسول اللہ	بکن علاج درد من بے دوا برائے خدا
براہ ماندہ ام و یار حرم برگردن	مدد رسان بمن اے مصطفیٰ برائے خدا

بوا عظم از کرمیت یابنی ترحم کن
 کہ نیست غیر تو اش متکا برائے خدا

نعت رسول مقبول ﷺ

کلام جویا —————
 المتوفی :- ۱۱۱۸ ھ

منم کہ بر سر اقبال خویشتن زودہ ام
 گل اطاعت سلطان یثرب و بطحی
 متراع خلق شفیع الامم حبیب خدا
 رسول خالق کونین خواجہ دوسرا
 ہزار شکر باشد بخواب و بیداری
 بدر گہہ تو روی دل چو قبلہ نما

نعت شریف

کلام مولانا جامی

اے تو شمسِ مطلعت بطمی	تا فتی در جہاں بہ نور خدا
لمعۂ یافت از عکوسِ رخت	یافت نورشید خلعت بیضی
احترام لقا در شانت	لن ترانی خطاب بر موسیٰ
یک شعاع از تو چوں قیادہ بطور	شد کلیم خدا از آلِ صِغَا
مارمیت از رمیت در اعدا	قد رَمَى اللہ اے حبیبِ خدا
یافت مغربِ شموں او یال	شمسِ ماتا ابد بصدورِ اولیٰ
زان بفضل افضل الافلا	قال تَبٰکِ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا

ربِّ ارحمِ السَّائِلِ جامی
حیث یَکفِیہ نیک یا کافی

نعت شریف

حضرت سید محمد امین اویس منطقی

المتوفی بہ ۱۸۸۹ ہجری

اے بد و راں رسولِ خالقِ ما	وی بدر ماں طبیبِ حاذقِ ما
از وجود تو یافت است بوجود	آسمان و زمین و ما فیہا
گرنہ بودے وجود تو مقصود	کے بڈے ممکناتِ سَفَلِ عُلَا
بر اہم احترامِ اُمتِ تو	گشت از خیر امت پیدا
دل و جانم چین چین شدہ گل	اے سہی سرو بانغِ ار سلنا

سر و گفتن عین کوتاهی
 الله الله چه خلعت لولاک
 بس بود عز و قدرت قامت تو
 آرزو داشت گردنعلینت
 بمداوائے درد خویش رسید
 برق آساز سرعت سیرت
 از جوابات آں جمال و جلال
 پیش باز آمده ز جمله غیب
 بود ادنی پو قباب تو سینت
 در رهت دیده دیده هر موشد
 فضل تو بر رسل بنوده عجب
 منطقی سوز دل قلم بکشد
 بتضرع بر آدست تو دعا

ختم کن بر صلوٰۃ گوهر دم
 صل یارب علی نبی الوری

یا رسول الله! انظر حالنا، یا نبی الله! اسمع قالنا
 انحنی فی بحر غیم مفروق، خذ ید سعید لانا انقالنا

(حضرت شیخ سید عبدالقادر جیلانی)

نعت شریف

موتے والیل سرورست ایں جا	ہر کہ دیدش مظفرست ایں جا
روضہ پاک مشرق انوار	راہ راحت میسرست ایں جا
سرمۂ دیدۂ الوالا لباب	خاک راہ رشک گوہرست ایں جا
جلوۂ ذات سرور کونین	ہر طرف بین منورست ایں جا
بخت او از زبان من خاشاک	خود خدا مدح گسترست ایں جا
یوریال بستر و پلاش را	پائے بر فرق قیصرست ایں جا
سینہ اش صاف از الم نشرح	والفحی روئے انورست ایں جا
از فتح مند پیام نصرت او	تاج لولاک بر سرست ایں جا
بے کسم بے نوا و بد عالم	چیست غم بندہ پرورست ایں جا
چہ بود حل مشکلم سازد	شاہ ما فیض گسترست ایں جا
گر روا حاتم کند چہ عجب	جود و احسان مکررست ایں جا

سایلا دور کن ز دل غم و ہم
پشتبان تو احمد است ایں جا

برتر از عرش است صر فی پایۂ درگاہ عشق

از پر جبریل جاروب است ایں درگاہ را

حضرت شیخ یعقوب مرتنی

نعت

(کلام حضرت احمد جام رحم)

عارضِ تابال او مطلع خورشید عشق	گوشه پستمان او منظر خورشید تاب
قبله اقبال او بلجاء اهل صفا	کعبه اکرام او وامن اهل عذاب
وصف رخت و الضحی من چه سرایم صفت	
مدح تو گفته خدا من چه کنم اضطراب	

نعت رسول مقبول صلی الله علیه و آله

(کلام حضرت سید محمد قاسم قادری)

دارم بسر هوای تو یاسید العرب	جان و دم فدای تو یاسید العرب
خوشر بچشم بهیرت ز تو تیا است	گره ز خاک پائے تو یاسید العرب
چول تافت نور حق ز رخ پاک تو ازال	شد و الضحی شلای تو یاسید العرب
موصوف شد ز آیه و الیل اذا سحی	گیسوی مشک سیاه تو یاسید العرب
آورد حق ز عدم جانب وجود	مخلوقی از برائے تو یاسید العرب
دارم از حق امید که سازد منورم	از پر تو لقای تو یاسید العرب
از رئے ادب رشب معراج انبیار	کردند اقتدای تو یاسید العرب
بایں ضیاء و نور راه دهر نور است	شمرنده صفای تو یاسید العرب
در دل حزین مرا هیچ چاره نیست	جز داروئے شفا تو یاسید العرب

باشد پناه از لطف خورشید روز محشر | در سایه لوله تو یاسید العرب
 پیوسته باز دیده امید قائم است
 بر بخشش عطائی تو یاسید العرب

نعت شریف

از
 سید محمد عبداللہ قادری منطقہ رح

۱۳۰۵ هجری — ۱۳۸۹ هجری

روئے تو آفتاب عالم تاب
 موی تو بہر عاشقان چو طناب
 بدر کامل توئی بنور صفا
 اختران تو مجمع اصحاب
 در گہت ہست بحر جود و کرم
 اندرین در کائنات مثل حباب
 رحمت عالمین ترا گویند
 شافع المذنبین بہ تست خطاب
 قادری بمحمد عبداللہ
 روز و شب میسر در ما بجناب

میلاد مصطفیٰ

غلام امام شہید

شب میلاد سلطان است ام شب
ز نور مصطفیٰ ہر جا کہ بینی
سرتے ادا کہ از نور است معمور
لب حوران ترخم ریز تسبیح
ملائک تہنیت گوئیال کہ لاریب
شہید بے زائے محبوب بلس
دریں گلشن غزل خواں است ام شب

غزل ۱۲۰ — ۱۰۷۹ ج

ہر گل رشتہ باشد پیائے عندلیب
ہست بر ہر شاخ گل عشرت سراے عندلیب
تا دید از گلشن یونے تو بادی در چمنے
نوع و سان چمن مشاق دیدار تو اند
بسج تخمی نیست ضایع در زمین پاک عشق
شد زین شعر از گل لے مضمون گلشنے
ہست بر بیت فنی عشرت سراے عندلیب

نہر کوئے کرمی بیتجم بر سبلم بہ ہزار باغ رضوان است ام شب

نعت شریف

از حضرت امیر کبیر شاہ ہمدانؒ

قبلہ دل آفتاب روئی اوست	کعبہ جان خاک راہ کوئی اوست
چون زلفش گشت عالم مشکبو	دوستی این وان بر بوی اوست
دین و کفر و نور و ظلمت در جہاں	از بخ ماہ شب گیسوی اوست
تیر بالاں بلا بر ہر کہ ہست	از کمان پر خم ابروی اوست
ہر گرفتارے کہ اندر عالم است	از کند زلف غنبر بوی اوست
ہر گلے کو رست در باغ وجود	آب حیوان ہمہ از بوی اوست
نالہ ہائے بید لاش ہر سحر	بر دروغ و در نقد روئی اوست
آتشے کاندہ میان جان ماست	از فروغ نرس جادوی اوست
جز غمش در ماں نہ بینم در جہاں	کاین کمان لطف بیا زوی اوست
ہر دو عالم گر شود زیر و زبر	میل رنجوران بحر شسوی اوست

چند گردی گرد ہر درائی عسلی

مرحم ایں ریش از داروی اوست

چیل اسرار کے باقی روح پر غنہ لیاات آپ مندرجہ ذیل کتب میں پکھ سکتے ہیں۔

۱۔ چیل اسرار من تصنیف بانی اسلام حضرت امیر کبیرؒ میر سید علی ہمدانیؒ

۲۔ چیل اسرار منظوم ترجمہ از ولی اللہ متو (۶۰) عطر مشکباز از قطب الدین ماسر۔

۳۔ نالہ ہائے آتشین وغیرہ۔ دوسری طرف۔ دیکھیے۔ اس غزل کا منظوم ترجمہ از زین قلم ولی اللہ متو

کشمیری ترجمہ از عاشق صادق جنامرحوم ولی اللہ متوصف

آرزو چھوم آرزو چھوم آرزو | یار سول اللہ بہ و چھپت رو برو

قبلہ دل مہر تو تس یارہ سند | کعبہ جان خال کو تس یارہ سند

یام ہا دن زلف بیچانک خمیہ | آوہ راوان از محبت عالمہ

حسن رو ہون تہ دین تراؤ کو | موی نتر اون تہ کفرن کر ظہور

چلہ یام چارن کمان پر شکن | تیر باران بلا پھور عاشقن

یس گرفتارہ بعالم گو متوی | زلفہ کٹہ تس یارہ سند و پھور متوی

گل رخ ہند گل زل از روتی او | سازنی ہنر زندگی از جوی او

دادہ تمسند وزان کم دہرہ چھی | بیدلن ہند دہرہ پتے پہرہ چھی

عشقہ نارن یارہ سند تل دود کیا | نرگیس شبنم تسنن جود کیا

نعم تسندوی چھوی دوا داولد | موکھ تسندوی سوکھ دوان تم زد

یود کری دون عالمن زیر زبر | عاشقن آسی نہ جزوی کا نہ خبر

اے علی پھرون برہ بر ناروا

عاشقن ہندن چھوکن سوئی چھی دوا

بینم بہ جمال ناز نینت

از حضرت جامیؒ

اے واضح والضحیٰ حبیبیت	والتیل نقاب عنبرینیت
طاہر و رقی ز داستان	یسین علمی بر آستینیت
جنت اثری ز فیض مہرت	دوزخ شرعی ز لف کینیت
ایہرار وجود را کما ہی	دیدہ نظر خدائی بینیت
پیش تو سپہر چون زمین پست	عالم ہمہ روی بر زمینیت
تو صاحبِ کان کنت کثرًا	اعیان رسل قراضہ چینیت
دادند پری ازال بہ جبریل	رقصہ چو گس بر انگینیت
دارم ہمہ عمر این تمنا	بینم بہ جمال ناز نینت
چوں بر تو خدای آفرین گفت	جامیؒ چہ منزائے آفرینیت

نعت شریف از

۹۲۸ — ۱۰۰۳ ہجری

حضرت صوفیؒ — سید مصرعی

بیدیم و دثار ما این است بیکسیم و شوار ما این است
 عشق بازیم و کار ما این است
 یارب از آتش فراق کسے سوختم سوختم برنگ خسے
 درخشان نو بہار ما این است

ای تَبانِ کز غمِ فراقِ شما لاله سال داغِ هست بر دلِ ما
 کز شما یادگارِ ما این است
 حاصلِ والهانِ شیدائی نیست در عشقِ غیرِ رسوائی
 عزّت و اعتبارِ ما این است
 روز تاشبِ درآه و افغانیم شبِ همه هم چو شمع سوزانیم
 تا سحرِ حالِ زارِ ما این است
 دمِ دمِ خونِ زردیده می باریم تخمِ عشقش بسینه می کاریم
 سالِ ملکشت و کارِ ما این است
 سر بر آن خاکِ آستانِ دادیم به تمنائے وصلِ جانِ دادیم
 که تمنائے یارِ ما این است
 از لبِ لعلِ آن پری پیکرِ دمِ دمِ می خوریم خونِ جگر
 که منے خوشگوارِ ما این است
 داغِ هانِ نیست بر دلِ غمگین بلکه گلِ هائے آتشین است این
 صرفِ لاله زارِ ما این است

رُ با عی

دو سنبلِ یادِ لاله یا دو زرگس / سه نوعی گلِ زیگ صورتِ دیدا
 رختِ یوسف، البت عیسیٰ خطِ محض / سه پیغمبرِ یک صورتِ دیدا است

طرفۃ العین سیر کونینت

(کلام حضرت جاتی)

اے کہ مازغ کحل عینیت طرفۃ العین سیر کونینت
 برکاب تو جبریل نہ شد واقف سیر قاب تو سینت
 عالمی بہ شد از مرض باللہ از دم پر شفاے شفیت
 آں سہ عین عین عالم نورند خاصہ آں یار ثانی اشینت
 می کنند روز و شب رکوع و سجود آسمان بر زمین حرمینت
 حسن و اوصاف صورت و بیت ختم بر ذات پاک حنینت
 جان بتار رہ مدینہ تو
 سر جاتی فدائے قدمینت

کہ آں جاب جہاد در خلوت ماست کلام حضرت احمد جام

جمال الایزالی طلعت ماست ردائے کبریائی صورت ماست
 بہر جا چسب نقش دلر بایش جمال با کمالت طلعت ماست
 بہر باغ تماشائی عجیب است کہ در ہر باغ سر وقامت ماست
 بہر ذرہ نمودار است ظاہر بہر شکلی ہوید اکسوت ماست
 اگر چشم خدا بینی کشائی یہ بینی عالمی در رویت ماست
 چہر عاشق نگر دد روح قدسی کہ اندر روی خوبان زینت ماست
 ز راز احمدی کس را خبر نینت کہ آں جان جہاد در خلوت ماست

زینت لامکان رسول خدا ^{ست} کلام انور شاہ تهری

سرورِ انس و جان رسول خدا ^{ست}	زینت لامکان رسول خداست
دلبرِ دلبر ال رسول خداست	جانِ جانِ جہاں رسول خداست
ناظمِ کار گاہ کن فیکون	ختمِ پیغمبرِ رسول خداست
بدر اوجِ حقیقت کثرت	صدرِ وحدت نشانِ رسول خداست
پیرِ پودِ پوشِ اُمم خلاصہ کون	شافعِ عاصیاں رسول خدا ^{ست}
مقصد و مدعایِ عالی شان	زعیانِ نہاں رسول خداست
دافعِ شورش و ضلالت کفر	مشفقِ مومنانِ رسول خداست
بیکساں راکس و انیس و رفیق	غم گسارِ جہاں رسول خداست
گو مگو حالِ خویش اے انور	
راز دانِ جہاں رسول خداست	

وادہ گراہہ میانہ حضرت ^س	عرضی میانے ہند مضمون
پاری پاری لگہ ہنس مہر نبوتس	دنی پیوم تہنتس گر کیہ وزہ نون
پاری پاری لگہ تہنس پانمبرس	پہندس دورس رحمت چہ جاری
کالی سیلہ بکھ لگہ روزِ محشرس	تس کن امیدوار آسن ساری

وما ارسلناک الا رحمةً للعالمین^۱ ^{کلام} سید محمد^۲ الزود شای^۳
امرتی

رحمت عالمین محمد ^۲ ماست	سید المرسلین محمد ^۲ ماست
عزت و آبروے دین متین	حسن دین بمبین محمد ^۲ ماست
بے بدل ہم چو ذات پاک احد	از مکان و مکین محمد ^۲ ماست
صدر کل بدر لامکان منزل	زیب عرش بریں محمد ^۲ ماست
منکشف شد ز معنی معراج	عین عین الیقین محمد ^۲ ماست
کرده شق القمر یک ایما	اللہ اللہ چنین محمد ^۲ ماست
آنکر صد درجہ بہتر از یوسف	
نازنین و حسین محمد ^۲ ماست	

لولاک لما خلقت الافلاک

اے ذات تو ختم رسالت	وے ہر چہ بحر تو پائمالیت
لولاک لما خلقت الافلاک	طغرائے صحیفہ جمالت
خورشید سہ پہر کبریائی	لیکن نبود غم ز والت
خوشر ز حیات جاودانی	گریافت شوم دم و صالت
دیدہ نکند بہ مہر و ماہ باز	آں کوشده عاشق جمالت
روشن شدہ سرخ روی من!	از حب محمد ^۲ و حب آلت
فائز شدہ مشتری ہر دم	شاداب ز دیدن جمالت

آنجا کہ آفتاب لقاء محمدؐ اُسٹ

از حضرت قطب الدین بختیار کاکیؒ

۶۳۴ھ

۵۸۳

آنجا کہ آفتاب لقاء محمدؐ اُسٹ
موسیٰ کہ معجزات دے اندر عصا شن
روح الامین سونشیں را علی الدوام
از گرمی زمانہ خورشید آتشین
آں موسیٰ کہ بشرع شریف او
راضی بود خدا ازال بندہ کہ او
گردد ز اهل دید ہر آں کو چو قطب الدین
اور او دیدہ بکف پائے محمدؐ اُسٹ

شان محمدؐ علیہ السلام ز اسد اللہ خان غالب
۱۷۹۶ — ۱۸۴۹ء

حق جلوہ گرز طرزیان محمدؐ اُسٹ
آئینہ دار پر تو مہر است ماہتاب
تیر قضا ہر آئینہ دگر کش حق است
دانی اگر بہ معنی لولاک واریؑ
ہر کس قسم بدیہی عزیز است می خورد
سو کند کردگار بہ جان محمدؐ اُسٹ

واعظ حدیث سایه طوبی افسر و گذشت
 کا بنجا سخن ز سرور روان محمد است
 در خود ز نقش مهر نبوت سخن رود
 آن تیسر نامور ز نشان محمد است
 بنگر دو نیم گشتن ماه تمام را
 که آن نیم جنبش بنان محمد است
 غالب شنائے خواجہ بہ نیروان گدای شتم
 کہ آن ذات پاک مرتبہ دان محمد است
 (کلام مرزا اسد اللہ خان غالب)

صدر و در پاک بروح محمد مصطفیٰ زانکہ عالم از طفیل نور اور مظهر شد است
 بعد از آن برائی بر اصحاب و بر اتباع او زانکہ ای دین ہدی از سسٹا ظہر شد است
 قول لا اِلهَ اِلَّا اللّٰہ کہ توحید آمد است
 با محمد با رسول اللہ کابل تر شد است
 (منقول از تصدیقہ ضروریہ بن کلام حضرت شیخ بابا داؤد دہلوی)

محسن لا پروردگار عشق را پیغمبریت
 چیست دانی بادہ گلگون مصفا جوہریت

از میر عبد العلی کاملی پاندانی

وقت خلاصی ز غم و ابتلا است	مجلس مولود رسول خدا است
وقت حصول غرض و مدعا است	مجلس مولود رسول خدا است
پیش بیا بجرم زار و نثرند	چند گدازی ز غم جسم چند
ساعت بخشایش جرم و خطا است	مجلس مولود رسول خدا است
وقت شفای همه بیماری است	نیز خلاصی ز گرفتاری است
ساعت آزادی هر مبتلا است	مجلس مولود رسول خدا است
ای که دلت خسته تیغ غم است	خاطرت آشفته ز غم هر دم است
زود بیا حلقه دار الشفا است	مجلس مولود رسول خدا است
حلقه زده زمره قدوسیال	فخر کنال مجلس روحانیال
کامنجمن مغفرت عطا است	مجلس مولود رسول خدا است
منکه بزنجیر غم پائی بند	خاطرم از جور زمان درد مند
شکر که اکنون ز غلام رجاست	مجلس مولود رسول خدا است
گر چشمت عمر به بے حاصلی	روز غم و غصه تو عبد العلی
دست کشا وقت عطا و نحا است	مجلس مولود رسول خدا است

شاهد کبریا رسول خدا است

== الفت رحمن ==

انتخاب خدا رسول خدا است	شاهد کبریا رسول خدا است
منبع نور اولین ذاتش	ابتداء و انتہا رسول خدا است
قبله عالمین و سرور کل	مقصد و مدعا رسول خدا است
انبیاء را امام ذات شریف	سرور دوسرا رسول خدا است
واقع هر بلا به لطف و کرم	دین حق را بقا رسول خدا است
این دو عالم بذات او قائم	دست خود و سخا رسول خدا است

بر در آمده است الفت رحمن
جلوه اش کن عطا رسول خدا است

ماه روزه مهین حسین سید ماست

النور

ماه روزه مهین حسین سید ماست	دلبر و دل نشین سید ماست
رفت انجا که جبریل نرفت	لائی آفرین سید ماست
اعتبار منزل و طلع	مقصد یار و سین سید ماست
روز محشر شفاعت کبری	اختیار همین سید ماست
انوار غم مخور خوش دل باش	رحمت عالمین سید ماست

نورِ تو عکسِ نورِ ذاتِ خدا

سید محمد عبداللہ قادری ۱۳۰۵ - ۱۳۸۹ م

خاکِ پایت بفرقِ علمِ تاج	غیر حق جملہ سوائے تو محتاج
نورِ پاک تو دور کردہ ظلام	مثلِ بدر تمام در شبِ دلج
نورِ تو عکسِ نورِ ذاتِ خدا	عالمِ افروز گشتہ مثلِ سراج
ظلمتِ کفر و جہل شد مفقود	گشت پیدا چوں رخِ دھلج
ننگوں در جہاں فتادہ صنم	یافت اسلام جابجا رواج
عرشِ اعظم قرار یافت ازاں	گردِ نعلین تو نمودِ علاج

اے خاکِ درت بفرقِ سرتاج

کلامِ حضرت بختیار کاکی ر

اے خاکِ درت بفرقِ سرتاج	محتاج تو ہم غنی و محتاج
ہستی وجودِ عاشقان را	کردی بکثر شمعہ تو تاراج
از دولتِ عشق تو دل من	چوں بحر عمیق گشتہ موج
از مملکت وجودِ عشقت	ہر چیز کہ بود کرد اخراج
خامے کہ زندم از انا الحق	بردار شد با مچو حلاج

محتاج تو قطب الدین نہ تنہا است
 باشد بہ تو کائنات محتاج

ربیع آمد ربیع آمد (کلام شمس تبریزی)

۵۶۰ — ۶۴۵ هـ

ربیع آمد ربیع آمد ربیع خوشگوار آمد

شقایق باور سجاا باولاله خوش عذار آمد

حبیب آمد حبیب آمد بدلداری مشتاقاں

طیب آمد طیب آمد طیب هوشیار آمد

بهار آمد بهار آمد بهار مشک یار آمد

نگار آمد نگار آمد نگار برد یار آمد

صفا آمد صفا آمد سنگ و رنگ روشن شد

شفاء آمد شفاء آمد شفای هر نزار آمد

ز جام عشق یک قطره نصیب خاک آدم شد

از آن ذرات موجودات مست و بیقرار آمد

بهار آمد بهار آمد که عالم بوی جاں گیرد

بنال ای ببل عاشق که یار گل عذار آمد

شفاعت در شفاعت بین نگار سر وقامت بین

کزو عالم بهشتی شد هزاراں نو بهار آمد

الا ای شمس تبریزی تویی هر سبزی بستان

شقایق باور سجانها از خویت خوش عذار آمد

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سلطان ماحمد

از حضرت خواجہ معین الدین چشتی رحمۃ اللہ علیہ

در جان چو کرو منزل جانان ماحمد
ما بلیلم نالان در گلستان احمد
مستغرق گناہیم هر چند عذر خواهیم
از دردوز خم عصیان با رنجیم کس سازد
امروز خون عاشق از عشق گرم شد
ما طالب خدائیم بر دین مصطفاییم
از امتان دیگر ما آدمیم بهتر
اے آب و گل سرده و جان دل در ده
مردم همه گیر زان از بیم دوزخ ما
فردا شود قیامت پس زان گیر زرد
ای عاصیا مخور غم سامان ماحمد
در باغ و بوستانم دیگر مخوان معنی
با غم بس است قرآنستان ماحمد

رباعی

حق تعالی عشق را اظهار کرد و چه که بسج احمد مختار کرد
آفتاب زان حسن آمد ذره و یوسف از دریا بحسن فطره

اے شدہ نور خدا را
حضرت امیر کبیر علیہ السلام رانی رَحْمَةُ اللهِ

۷۱۴ ————— ۷۸۶ ھ

اے شدہ نور خدا از مہ روی تو پدید
خو رم آنکس کہ دریں عید مہ روی تو دید
بحر ابات فنا محو شود در لمعات
از می عشق تو یک جرعه ہر آنکس کہ کشید
تو تباخاک شود در نظر ہمت او
آنکہ در دیدہ ز خاک در تو سہر مہ کشید
چوں مہ نوشدہ انگشت نما در ہمہ جا
پشت ہر کس کہ بہو سیدن پای تو خمید
شدہ از طالع فرخندہ سرفراز بہاں
آنکہ از صدق ارادت بر کاب تو دوید
بعلائی نظرے کن ز سر صدق و صفا
کہ بجائے نرستد بے نظر پیر مرید

با جاہ تو عالم خس و خاشاک آمد و صفت بیرون ز حد ادراک آمد
قادی چہ سراید کہ نہایت از حق لولاک لما خلقت الا فلانک مہ قادی

مصطفیٰ پیغمبر آخر زمان آمد پدید

حضرت سید محمد امین اویسی کی ایک غیر مطبوعہ کتاب نعت

تاریخ وصال :- ۲۹ ذی القعدہ ۸۸۹ ھ

مژدہ یاران نور یزدان در جہاں آمد پدید
 خسرو عالم شہہ کون و مکان آمد پدید
 ساحتِ گبرامنور گشت چوں خلد بریں
 تابع عالم خاتم پیغمبہاں آمد پدید
 سر بسر آفاق شد روشن ز نورِ طلعتش
 روشنی در قاف تا قاف جہاں آمد پدید
 آفتاب عالم اسلام سرزد از افق
 روشنائی بخش شام گمرہاں آمد پدید
 عالم فرسودہ را نیروی حق یاری نمود
 ایں جہاں پیر را بخت جواں آمد پدید
 نور حق شد رہنمائی عاشقان کوی حق
 مردہ گان را تازہ روح جاویداں آمد پدید
 خواست تا یزدان کند اسرار خود را آشکار !
 آشکارا سر یزدان از نہاں آمد پدید

کعبہ آمد قبلہ گاہ مردم روئے زمین
 قبلہ گاہ این چنین در آں زمان آمد پدید
 ای مُغنی بزم عشق و شادمانی ساز کن
 شاہِ شَرین سخن شیرین دہاں آمد پدید
 ہاں امین میلاد مسعود رسول اکرم است
 مصطفیٰ پیغمبر آخر زمان آمد پدید

جہاں روشن است از جمال محمد صلی اللہ علیہ وسلم
 از حضرت جامی رحمۃ اللہ علیہ

جہاں روشن است از جمال محمد	ایرم تازہ گشت از وصال محمد
بوصفِ نیش و لقمی گشت نازل	چو دلائل بر زلف و خال محمد
خوش آں مجلس و مسجد و خانقاہ ہے	کہ دروے بود قیل و قال محمد
محمد بود پادشاہ حقیقی	ہمہ پادشاہ ہاں بلا ل محمد
بود در جہاں ہر کسے را خیالے	مرا از ہمہ خوش خیال محمد
بروئے زمین گشت ہر دار عالم	ہر آنکوشدہ پایال محمد

بصدق و صفا متیوان گشت جامی
 غلامِ غلامانِ آلِ محمد

در تعریفِ موعے مبارک^۱

مایۂ امن و امان موعے مبارک^۱ آمد
 رحمت کون و مکان موعے مبارک^۱ آمد
 اے دل اندیشہ کن بیچ مترس از غم و ہر
 شادی اہل جہاں موعے مبارک^۱ آمد
 خالق ارض و سما کرد کرم ہائے عظیم
 تاکہ از سرورِ حباں موعے مبارک^۱ آمد
 ظلمتِ کفر و نفاق و شبِ اندوہ نماند
 ہم چو ماہِ نورِ فشاں موعے مبارک^۱ آمد
 ماہمہ رفتہ ز خود چوں تن بے جان بودیم
 کہ کنوں راحتِ جاں موعے مبارک^۱ آمد

عاشق شدہ ام بر رخ زیبائی محمد ^۲	سودا زده ام در غم سودائی محمد ^۲
اندر دو جہاں قبلہ ماکوئی محمد ^۲	محرابِ دل شد خم ابروی محمد ^۲
مارا بنود قبلہ بجز روئے محمد ^۲	مارا بنود کعبہ بجز کوی محمد ^۲

در سرِ مرا ہمیشہ خیالِ محمد^۲
 امید از خدا وصالِ محمد^۲

چوں جمالِ نظر

از حضرت امیر کبیر

چوں جمالش را نظر خود شید تا بان میکند
آفتاب از رشک حسنش ردی پنهان میکند
تا پریشان گشت زلفش بر رخ چو آفتاب
باد شوقش ابرجام را پریشان میکند
تیر عشقش کز کمان ابروان گردد و رها
عقل را می دوزد و قصد دل جان میکند
نالهای آتشیم در ساقش هر سحر
قصد احراقِ حجب بالای کیوان میکند
چرخ چو تاب غمش ناورد از اندر و هر زمان
جان ما افسوس بر گردون گردان میکند
سرو آزادی کند از سرو قدش در چمن
چون هوای بارغ آل سرو خرامان میکند
گرد می وصلش بصد جانت میسر می شود
روگران جانی مکن چون دوست از لال میکند
جان که مشت خاک دامن گیر او شد چون سزد
کو بجز آن قصد خلوت گاه سلطان میکند

گریدین جان محقر از سلمائی قانع اند
خوش بر افشان کو چو لطفش کار اسان میکند

عرش است یک پاییز الیوان محمد^ص

سعدی شیرازی

۵۸۹ ————— ۶۹۱ هـ

عرش است یک پاییز الیوان محمد ^ص	جبرئیل امین خادم و دربان محمد ^ص
از بهر شفاعت چه اولوالعزم چه مرسل	در حشر زنند دست یدمان محمد ^ص
تورات که به موسی و انجیل بعسی ^ع	شد محو یک نقطه فرقان محمد ^ص
بخشد به موری ز سخا ملک سلمان	شاه دو جهانند گدایان محمد ^ص
یوسف که خرید است ز لیحا بتمنا!	بوده است غلام ز غلامان محمد ^ص
آل ذات خداوند که مخفی است بعالم	پیدا و عیان است بچشمان محمد ^ص
هوشیار ز مستی نشود تا بقیامت	آنکه شده مست ز عرفان محمد ^ص

یکجا چه کند سعدی مسکین که بصد جان
سازیم فدای سگ دربان محمد^ص

چه نعت پسندیده گویم ترا علیک السلام ای نبی الورا

(سعدی شیرازی)

جمال محمد صلی اللہ علیہ وسلم

سعدی شیرازی

ماہِ فسر و ماند از جمال محمد	مرد نروید باعدال محمد
قدر فلک را کمال و منزلت نیت	در نظر قدر با کمال محمد
وعدہ دیدار ہر کس بقیامت	لیلۃ الاسری شب وصال محمد
آدم و نوح و خلیل و موسیٰ و عیسیٰ	آمدہ مجموعہ در ظلال محمد
آں ہمہ پیرایہ بستہ جنت الفردوس	بو کہ تسبوش کند بلا محمد
بچو زمین خواہد آسمان کہ بہ تعظیم	تا بدھد بوسہ بر نعال محمد
شاید اگر آفتاب و ماہ نتابند	پیش دو ابروی چوں ہلال محمد
چشم مرا تا بہ دید جمالش	خواب نمی گیرد از خیال محمد
عرصہ کیتی مجال ہمت او نیست	روز قیامت نگر مجال محمد
شمس و قمر بر زمین حشر نتابند	نور نتابند مگر جمال محمد
سعدی اگر عاشقی کنی و سنوانی	عشق محمد است و آل محمد

کعبہ عشاق بود روی محمد صلی اللہ علیہ وسلم

از حسن

ای طالب فردوس بر سوسے محمد	چوں خلدیری آمد در کوی محمد
ای کعبہ طلب چند کنی قطع بیابان	چوں کعبہ عشاق بود روی محمد
والشمس چہ باشد صفت و بہر شرفش	واللیل چہ باشد صفت موسیٰ محمد

طلہ صفتش آمد از حضرت باری
 یسین بخدا گشت روی محمدؐ
 نون و القلم از فضل خداوند تعالی
 معلوم نموده بہمہ خوب محمدؐ
 طس و الحم معمای قرآنی
 زمزیت عیاں بردل حق بو محمدؐ
 اے کعبہ عشاق خداوند تعالی
 می باش بہر حال شناگوئے محمدؐ
 پند حسن این است اگر ہوش بداری
 اے طالب سر دوس برو سوائے محمدؐ

نعت حضرت احمد مختار

قاضی جمال الدین جمیلؒ کی ایک غیر مطبوعہ نعت
 اے بشمع روی و الشمس تو جان پروانہ شد
 در سر گیسوے و الیل تو دل دیوانہ شد
 حق بحسن تست عاشق یوسف انجا کے رسد
 گرچہ از عشقش زلیخا در ہماں افسانہ شد
 آشنائے عشق تو آنکس کہ آمد از ازل
 تا ابد در آرزویت از ہمہ میگاہ شد
 حُب تو در ہر دمے جا کر د محبوب خداست
 ہر کہ او در راہ تو جان داد جانانہ شد

ساکن کوئے تودرجنت کے یابد سرار
 کے سوئے ویرانہ روآرد مگر دیوانہ شد
 تخم عشقت کاشتن در مرز ع دل قرض عین
 خرمن توجیدِ عرفان حاصل این دانه شد
 در ده احمد مزن بے ہمتِ عالی قدم
 قابلِ ایں عشق گشتن ہمتِ مردانہ شد
 صدر آرائے نبوت شاہِ اودنی لقب
 از فروغ دولتش معمور این ویرانہ شد
 مست از پیمانہ عشق گر دیدہ جمیل
 پیشِ اربابِ خسرو بس عقل و فرزانہ شد

یاسین لقب شد آل خوش پوش منزل

حیرت کاملی

دل شیفۃ روی رسول^۱ مدنی شد
 المنتہ للہ کہ مسافر وطنی شد
 یاسین لقب شد آل خوش پوش منزل
 شاہنشاہ آفاق ز گل پیرہنی شد

تا جلوهٔ حُسنَت بَرگِلستان زده حیرت
 گلِ یاسمن لالهٔ حمرا منی شد
 آشفته زلفِ سیهش مشکِ ختانی
 دلِ خسته آن لعلِ عقیقِ مینی شد
 برگوش صباحِ قصیهٔ گلِ سخت گراں است
 مفتونِ جمالش چو او یس قسری شد
 هر حرف ز گفتارِ توحیدِ بید حش
 شکر شد، گوهر شد، دُرِ عدنی شد

اسم پاکِ تو احمد مختار

اسم پاکِ تو احمد مختار	جسم پاکِ تو معرفتِ انوار
باعثِ خلقِ جن و انسِ توئی	آسمان و زمین و لیل و نهار
ما شمی و ابطلی و مطلبی !	هم قسری و سیدالابرار
خاتمِ المرسلین لقبِ زیبا	انبیاء را تو سرور و سالار
خالقِ خلقِ کرد در قرآن	وصفِ خلقِ عظیمِ تو اظهار
صدر پاکِ تو از الم نشرح	کرده ذاتِ خزینے اسرار
عاجز از وصفِ تستِ جن و بشر	نعتِ خوانِ تو حضرتِ جبار

باعث ایجاد عالم (صائب تبریزی)

باعث ایجاد عالم احمد مرسل که هست
 آفرینش را بذات بے مثالش افتخار
 چوں بهار از خُلق خوش کردی مظهر فاکر
 رحمتی للعالمینیت خواند از پروردگار
 از جهان قانع بنان خشک گشتی و از کرم
 نعمت روی زمین بر افشال کردی نثار
 چوں گذاری روز محشر گیسوی مشکین بکف
 لشکر عصیاں شود از زلف خوباں تار تار
 یا شفیع المذنبین صائب ز مدح خوانت
 از سر لطف و کرم تعبیر او را در گذار

در عریف درود حضور

دافع درد و غم درود حضور	شافع هر اثم درود حضور
در دِل را شفا بجز تو نیست	دافع هر صدم درود حضور
ساکنان را به هر صیاح و منسا	بس تلاوت بدم درود حضور
بر فلک هر ملک کند او را د	یا طرب با عزم درود حضور
لیصلون علی البیت از حق	در قرآن شد رتم درود حضور

غزل

کلام عطائی

تباب زلف آں خورشید رخسار | گرفتارم، گرفتارم، گرفتار
 چو مجنون در طریق عشق لیلی | خبر دارم، خبر دارم، خبر دار
 لبش گوید بباگاہ تبسم | شکر بارم، شکر بارم، شکر بار
 ز دست دوست چوں چشم عطائی
 گهر بارم، گهر بارم، گهر بار

غزل

کلام محضر شیخ یفقیومری

ہر نفس چہسہ تو زیبا تر | ہر دم ایس بیدل و دین شیدا تر
 دور رخ خوب تو ای رشک پری | ہر کی از دیگری زیبا تر
 گرچہ رعناست سرو قد و لے | سرو قد تو بود زیبا تر
 در ہمہ روئے زمین جائی پست | کہ نہ از اشک من است آنجا تر
 خوب رویاں ہمہ بے پروا بند | ہمہ از ہمہ بے پروا تر
 گربہ گرد دل رسد از جاہ رقیب
 صرئی بے دل و دین رسوا تر

رجت آب و گل دریں عالم پر حش نام کردہ فضل قدیم
 از اثر خاک تو مشکین غبار نیکبداں قوم شد مشک بار

آل شب کہ عزم کردی بر بزم قاف تو سین

مَوْکَانَا عِندَ الرَّحْمَنِ جَائِی

اے موئے مُشکِ بارت وایل اِذا عس عس
 رخسار تا بدارت دو الصبح اذا تنفس
 وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا وَالْقَمَرُ اِذَا تَلَّهَا
 عکسِ فِروغِ رویت ای گوهرِ مقدس
 قد مقدس تو بے سایہ سایہ گستر
 پائے مبارک تو بے نردبانِ فلک رس
 یسین شنائے نامت روح الامین غلامت
 قسّانِ زِحقِ پیامت فضلِ خدا ترا بس
 زنجیرِ گردنِ حبانِ آلِ گیسوئے مسلسل!
 محرابِ کعبہ دلِ آلِ ابروئے مقوس
 طوقِ غلامی تو در گردنِ نجاشی
 حکمِ گرانِ تو بر طارقِ مقوس
 آلِ شب کہ عزم کردی بر بزم قاف تو سین
 از لا مکانِ گذشتی جبیرِیل مانده واپس
 اے منزلِ نبوت دارد اُمید جانی
 مسکین و بے توانا بے آشنا و بے کس

از زیور لعل ک تاج سرت مرصع !!
 و ز خلعت منزل سیمین تننت مجلس
 اے آنکه جلوه گاهت بیت الله مدینه
 وے تخت و عز و جاہت روم و عراق فارس
 سدرہ سرب جاہت عرش است خورش راہت
 خرگاہ خواب گاہت ایں گنبد مقدس
 داری سلای رحمت بر عاصیاں امت
 از نوبت خمس در گنبد صداس

عزیزیم یارسول اللہؐ غریب
 ہزارم در بھاب جزوہ خیم
 بریں نانم کہ ہستم انت
 کہنگام دیکن توں یقیم

انبیاء را تو پادشاه مخصوص

المتوفی به ۱۳۰۰ هجری

(حضرت میر حسین قادری رح)

ذات پاک تو نبیاء مخصوص	ز ابتداء تا به انتها مخصوص
ز آفرینش وجود تو مقصود	ای تو محبوب کبریا مخصوص
خلق فرموده خالق از بهرت	عرش و کرسی و نه سما مخصوص
مقتدی مرسلان عالیشان	حق ترا کرد مقتدا مخصوص
اسم پاکت ثمر بگرد جهان	شافع المذنبین ترا مخصوص
اولیاء از غلامیت نازان	انبیاء را تو پادشاه مخصوص
بغلام حسین ز عین کرم	
نظر مرحمت نما مخصوص	

رحم کرتم سراپا چو کدو ز رحمت
 عنایت در دُ عالم خفیم ضرورت
 تقاضا اَدانِ مَنی ادر غالب
 مگر میانس شفیع فکیر امت
 غلام نبی گوهر

خدا کرده سلام

(کلام حضرت شیخ سید عبدالقادر جیلانی رحمۃ اللہ علیہ)

۴۷۰ ————— ۵۶۱ هـ

اے غبار خاک کویت سرمه چشم فلک
 اے بتو محتاج خلق هر دو عالم یک بیک
 یا رسول اللہؐ توئی کان ملاحات پر کمال
 کز تو باید روی خوبان دو عالم را نمک
 در مقام قباب تو سینت خدا کرده سلام
 تو رسانیدی سلام حق به اُمت یک بیک
 از خدایت رحمت و از تو شفاعت روز حشر
 در نجات عاصیان اُمت تو نیست شک
 تا ملک بشنوده است صلوات تو از اُمت
 عذر خواهی از گناه اُمت تو شد فلک
 شام سبحان الذی اسری بعبده شد سوار
 بر براق را هواری برق ہم چو تیز و تیک
 گر بنودی روی توئی بود در کتم عدم !
 ہم بنی و ہم ولی و ہم سموت و سمک
 محی صلوٰت آں شفیع آں نبی بسیار گو !
 زانکه داری تو بدی بسیار و نیکی تو نمک

(منقول از دیوان غوث الاعظم رحمۃ اللہ علیہ)

جلوہ گہہ مصطفیٰ ﷺ

حضرت جبرائیل

طیب خلق حبیب خدا رساں یہ جلوہ گہہ مصطفیٰ اسلام علیک
 غریب پرور بے کس نواز و رحمت کل پناہ عالم شفیع اسلام علیک
 انیس محفل شاہ دگدامند نشین عرش عالم علیک
 کن گریہ و زاری بہ بارگاہ شہنشاہ اسلام علیک
 رسد ز جامی بے چارہ یا نبی ہر دم
 ہزار بار برخ شمس اسلام علیک

سلام بحضور خیر الانام ﷺ

کلام مسکد نور الدین گیلانی

یا رسول سلام علیک	یا نبی سلام علیک
صلوات اللہ علیک	یا حبیب سلام علیک
روز و شب در انتظارم	شوق دیدار تو دارم
یا نبی سلام علیک	رحمتی فرما بکارم
تینہ بریان من بہ بین	دیدہ گریاں من بہ بین
یا نبی سلام علیک	دل پُر از عصیاں من بہ بین
تینہ از فرقت فگار است	دیدہ من اشک بار است

حالت من خوار و زار است یا نبی سلام علیک
 دارم اُمید شفاعت سایه دست حمایت
 کن بما چشم عنایت
 یا نبی سلام علیک

یا رسول خدا سلام علیک

یا شفیع الوری سلام علیک	یا رسول خدا سلام علیک
نور ذات خدا سلام علیک	سرور انبیاء سلام علیک
واصل کبریا سلام علیک	حاصل اولیا سلام علیک
مجتبیٰ مصطفیٰ سلام علیک	یسین وظله سلام علیک
لولاک لما سلام علیک	ثدعیال دو جہاں ز نور قدم
روئے شمس الضحیٰ سلام علیک	وصف موعے مبارکت ایل
رہبر و رہنما سلام علیک	راہ حق نمابرائے خدا
جام آب بقاء سلام علیک	خضر الیاس یافت از در تو
منبع مہر و ماہ سلام علیک	بر تو صبح و مساء در و در سلام
بہر جود و سخا سلام علیک	یک نگاہ عنایتیم بنما

بر در فیض تست افتادہ
 خوش دل بے نوا سلام علیک

حسن لوح و قلم سلام عليك

مولوی
حفیظ محمد
مقبِل

اے نبی الحرم سلام عليك
اسلام اے حبیب ربُّ عَالِی
اولین مظہر جمال و جو د
اکرم الخلق جامع الاخلاق
اے مہر بدر مہر کوہ صفا
اے میحائے طائف و بطحا
اے رسول کریم فخرِ رسل
اولین نقش نقشبند ازل
شاہِ لولاک خواجہ کونین
شافعِ حشر ساقی کوثر
عینِ عرفان و نور چشمِ مبین
چارہ فرمائی در دختہ دلان
راحت آموز قلب وارفہ
و جہدِ رام جاں سلام عليك

شاہ والا حشم سلام عليك
من فدایت شوم سلام عليك
نو بہار قدم سلام عليك
ای جمیل انشم سلام عليك
نور بیت الحرم سلام عليك
اے حبیبِ حرم سلام عليك
اے شفیع الامم سلام عليك
حسن لوح و قلم سلام عليك
محترم محترم سلام عليك
شہر یار ارم سلام عليك
آفتاب کرم سلام عليك
مولس اہل غم سلام عليك
فرحت چشمِ خم سلام عليك
چارہ ساز دلم سلام عليك

چارہ مقبِلِ حنین و ملول
کن حلِ مشکلم سلام عليك

اے رسول خدا سلامٌ علیک

از بینوا

اے رسول خدا سلامٌ علیک
 وصفِ رویت نمود ایزد پاک
 پیشوا آمدی بحکم خدا
 بر همه انبیاء سلامٌ علیک
 مدنی برقع از رخت بردار
 روی پاکت نما سلامٌ علیک
 یکدم از چشم خود بسین بار
 حال زار گدا سلامٌ علیک
 شد زانده و از پریشانی
 کمر من دو ماه سلامٌ علیک
 گشتم عاجز ز نفس و دیو لعین
 ہم ز حرص و هوا سلامٌ علیک
 مشکلاتم کہ بی عدد دارد
 شو تو مشکلتش سلامٌ علیک
 بحق آن خدائی حی و دود
 یک نگاہی نما سلامٌ علیک
 از نگاہ تو خاکِ خس گردد
 چون زر و کیمیا سلامٌ علیک
 بینوا ساختہ بصد امید
 سوئی تو التجا سلامٌ علیک

انوارِ ربیع الاول

کلام آثم المتوفی بہ ۱۹۴۶ء

اے خوشادولت دیدارِ ربیع الاول دل کشا طلعت انوارِ ربیع الاول

میدهد مژده جان بخش ظهور نبوی
 ماه میلاد شهنشاه رسل و موم گل
 قد سیال آمده از بهر مبارک بادی
 دست بر سینه به تعظیم صاحب میلاد
 عطر آگین نموده است مشام دو جهان
 یوسف از مهر رسیده دل جا بگرفت
 هر دو عالم بهایش راجع بگویم کم است
 لیلته القدر لیشب آمد و خود را گم کرد
 مژده باد که رسید است بیدار نبی
 داروئے عاشق بیمار ربیع الاول

آنم از جام منی عشق نبی مست شده
 زان کند این همه تکرار ربیع الاول

زلفِ خم دار رسول صلی الله علیه و آله

المؤلف: ۱۲۷۴ هـ

کلام قطب الدین کواعظ

سوره و السیل نعت زلف خم دار رسول

سوره و الشمس آمد و صف رخسار رسول

طاقت رفتن ندارد حال بیمار رسول

می کشد سوت مدینه شوق دیدار رسول

از پریشانی ظلمات جہاں بیرون کشد
 در دلم حلقہ فگندہ زلفِ خمدار رسولؐ
 جانِ شیریں کن فدا بر مصطفیٰؐ اچوں کوہ کن
 بایچہ شیریں نیست شیریں تر ز گفتار رسولؐ
 نیست شوق دیدن گلزارِ جنت در دلم
 کہ بود یارب کہ بینم شان دیدار رسولؐ
 شد چو عشق احمد مرسل دوائے دردِ مہ
 در دلم یارب فزوں کن درد و آزار رسولؐ
 جرعه از خانہٴ وحدت عطا کن ساقیا
 تا شوم از بے خودی مخمور ہر شار رسولؐ
 کو چہ گردی تابکے مار است در ہندوستان
 کہ بود یارب کہ بینم شہر و بازار رسولؐ
 از طفیل جلوہ ات اے جان من جانم فدا
 سینہ ام منور شد از نورِ امرا رسولؐ
 ہاشمی را مذہب و ملت چہ پرسی و اعطای
 خاک پائے غوثِ الاعظمؒ کفش بردار رسولؐ

رحمتہ للعالمین یارب رسولؐ م ہم شفیع المذنبین یارب رسولؐ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 نَعْلَمُ بِكَ
 رَسُولَ قَبُولِ

مرحم و صلح بده در انتظام یار رسول

انحضروا معنا عبد الرحمن جانی

تا بکے از تیغ هجرت زخم ما بردل زنی !
 مرهم و صلح بده در انتظام یار رسول
 مانده ام از عشق تو بس بقراردیل فگار
 خار ما از عشق تو در سینه دارم یار رسول
 عمر ما شد مبتلا گشتم بداع انتظام
 شد سیه از هجر تو بس روزگارم یار رسول
 گر شود بر من میسریک شبی دیدار تو
 تا قیامت سر ز پایت برندارم یار رسول
 سوخت جانی از فراق آتش سودای تو
 چاره صبرش ولیکن من ندارم یار رسول

توشه پنهان و سلطان سریر مملکت ۴ من غریب عاجز و امیدوارم یار رسول ۵
 رسول غافل

وقت پیری دستگیری یارِ رسول

از
سید نور الدین گیلانی

وقت پیری دستگیری یارِ رسولؐ ده شفا ہم چوں یو میری یارِ رسولؐ
گر منم پر از جسم و گناه مئے سپیدی رئے آوردم سیاہ
غفو کن عذر پذیری یارِ رسولؐ

نے زد دنیا بہرہ و رم نے زدین درجہاں افتادہ ام زار و حستین
از کرم سویم بہ بینی یارِ رسولؐ

از غم و اندوہ شدہ عالم تباہ نامہ اعمال از عصیانم سیاہ
رحمت اللعالمین یارِ رسولؐ

دین و دنیا بخش ہم صحت مدام طولِ عمر و خوشدلی و ہر مرام
اعطی مافی ضمیری یارِ رسولؐ

رحمت بر عاصیا افزوں تر است در خطِ بخشش چو مہر مادر است
دست کش دستم بگیری یارِ رسولؐ

تاجِ بخشش تو شہادا و برجہاں حکم تو جاری است بر کروبیان
زال کہ تو سدرہ سریری یارِ رسولؐ

در سداقت سینہ بریاں دل حزین رحم کن بحال زار نور الدین
تابہ کے خلوت نشینی یارِ رسولؐ

آمد ربيع الاول

آمد ربيع الاول	بر جملة ماه افضل
آمد ربيع الاول	ماه نبی مرسى
ترجیل اوست الحق	زاد رسول مطلق
آمد ربيع الاول	فصل بهار اول
سا زنده کفر برهم	روشن کن دو عالم
آمد ربيع الاول	افکنده شور و غلغل
افتاده لات و عزى	شد کسر قصر کسى
آمد ربيع الاول	شیطان رسیده در غل
حق کرده بهر شادی	در هر طرف منادی
آمد ربيع الاول	خوانده ملک مطول
انعام برده جنت	عکاشه از محبت
آمد ربيع الاول	چون داده مرده اول
زین خوش بهار جانی	گرم مرده تو رسانی
آمد ربيع الاول	جنت بری مبدل
بر جملة شاه آمد	روشن چو ماه آمد
آمد ربيع الاول	پر تاب هم چو مشعل

بلبَلِ بسوزم گفت
 با خوش شمیم و سبکی
 عالم به تازہ روی
 خوانده غزل مسلسل
 با جاہ و شان و شوکت
 با جامہ مکمل
 با طالبانست محبوب
 با صد جمال اجل
 عقدہ ذوا تحقیق
 مشکل همی شود حل
 از جاہ ارجمند است
 آئینہ شد متقل
 بر ہر مہ کہ خوانی
 بے شک و ریب افضل
 عرس است آشکارا
 گشتہ جبین مسل
 از سنیہ جہانی
 و ز خواجہ کیست اکمل

دلِ ہم چو غنچہ بشگفت
 آمد ربیع الاول
 آدم بہ مدح گوی
 آمد ربیع الاول
 با حمد و ثناء و شمت
 آمد ربیع الاول
 با عاشقانت مطلوب
 آمد ربیع الاول
 ہم دل کشا بہ تصدیق
 آمد ربیع الاول
 و ز نقش نقشبند است
 آمد ربیع الاول
 ہم بر ربیع الثانی
 آمد ربیع الاول
 از خواجہ بخارا
 آمد ربیع الاول
 و ز غوث غجدانی
 آمد ربیع الاول

فوقش ربیع دیگر	اندر ربیع ربیع است
آمد ربیع الاول	نور دو نور اجمل
کرده تپه مو نور	این دو بهار پر نور
آمد ربیع الاول	اندر سوم متصل
سنت سربار آمد	سوم بهار آمد
آمد ربیع الاول	و تراست زال مفصل
تسهیل است بر همه شمار	آسانت جملہ دشوار
آمد ربیع الاول	عقدہ کند اسهل
کن باع را نمانشا	خوشنود شو قدیرا
آمد ربیع الاول	دیدہ ساز احوال

بشکریہ تاسا ذلکم
جناب شوکت حسین کینگ صاحب

”عرب کے لغت گو شعرا“
حضرت سعد بن ابی وقاص، حضرت مالک بن النخاع،
حضرت سراقہ بن مالک، حضرت مالک بن عوف،
حضرت ابو عزرہ بن عبد اللہ، حضرت سواد بن قارب،
حضرت ابوسفیان ؓ (بشکریہ ڈاکٹر سراج احمد قادری)

لُب دلداری گل

از غنی کشمیری ۱۰۲۰ — ۱۰۷۹ هج

پیرهن گل، تن گل، عارض گل، لب دلداری گل
 باغبانِ ضعیف بستہ دستہ این چار گل
 عزم گلشن گر کنی تارفتہ در صحنِ چمن
 سر بر آرد بہر دیدار تو از دیوارِ گل
 پیکر ساقی سراپا گوئی از گل ساختہ
 دست گل، پا گل، بدن گل، چہرہ گل ز خال گل

جمالِ مصطفیٰ ﷺ

از حضرت امیر کبیرؒ

گشتہ تیا محو تجلی جمالش جانم	دیدہ ام حسن و جمالے کہ درو جیرانم
کافرِ عشق من بے دل دین تا گشتہ	فارغ از شک و یقین بے خبر از ایمانم
تا شد از صفحہ دل محو نقوش کونین	خطر خسارت تو ہر لحظہ در روی خوانم
روزگار است کہ ہم طالبِ ہم مطلوب	طرفہِ حالیت کہ ہم در دم و ہم در دامنم
تا شد ہم بمحو علی پادشہ شہر فنا	
اسپِ ہمت بسوی ملکِ بقای رانم	

محمد^ص شمع محفل بود

حضرت امیر خسرو^م

نمی دانم چه مسئل بود شب جایکه من بودم
 بهر سورت قص بسمل بود شب جایکه من بودم
 پری پیکر نگارے سر قدے لاله رخسارے
 له سرا پا آفت دل بود شب جایکه من بودم
 رقیباں گوش بر آواز آودر ناز و من ترسان
 سخن گفتن چه شکل بود شب جایکه من بودم
 خدا خود میر مجلس بود اندر لامکان خسرو
 محمد^ص شمع محفل بود شب جایکه من بودم

بر من نظر کن شاه من

از حضرت ابن یسین^م

بر من نظر کن شاه من چون مائی روی تو ام
 عمرے برائے یک نظر برگشته در کوی تو ام
 دنیا نخواهم از تو من عقبه نه جویم از تو من
 از تو همی خواهم ترا من عاشق روی تو ام

له یہ مصرع بعض کتابوں میں اس طرح درج ہے: سرا پا راحت دل بود شب جایکه من بودم

گاہے بنا زَمِّ مے کشی گاہے بہ دارم مے کشی
 خوئے تو باشد ایں چنین مَن گشته خوی تو ام
 روزانه گفت و گوی تو شب طواف کوی تو
 آشفته همچون موسیٰ تو مایل بہ گیسوئے تو ام
 پیر و ضعیف و ناتواں افتاده چون ابنِ یسین
 غم گشته همچون ماہ نو مایل بہ ابروئے تو ام

مَن خدا را آشکارا دیدہ ام

حضرت احمد جام

مَن خدا را آشکارا دیدہ ام	مَن خدا را آشکارا دیدہ ام
بے کم و کس دیدار خدا	بے کم و کیف آشکارا دیدہ ام
بر رخ زیبائی سرو نازنین	نور پاک حق تعالیٰ دیدہ ام
مَن نمی دامن چہ می داند کسے	مَن ز رویت ایں صفرا دیدہ ام
صورت حق را بچشم ظاہری	بر جمالت اے نگارا دیدہ ام
گر کسے پُرسد چگونہ دیدہ	صورت ایند شمارا دیدہ ام

بر رخ احمد جمالِ کبریا
 نیست پنہاں آشکارا دیدہ ام

جنتم این بس کہ برخاک درت ماوی کنم (جانی حضرت)

کے بود یارب کہ رود یشرب و بطحی کنم
 بر کنار آب زمزم مے کشم یک زمر نمہ
 صد ہزاراں دی دیں سودا مرا اہر و زشد
 یا رسول اللہ بسوے خود مرا ہے تما
 آرزوئے جنت الماویٰ بیرون کر دم زد
 خواہم از سودای یا بوست نہم سر دی بہا
 گاہ بمکہ منزل دگاہ در مدینہ جب کنم
 وز دو چشم خون نشان آں چشمہ را دریا کنم
 نیست صبرم بعد ازین کہ اہر و زافر داکنم
 تا ز فرق سر قدم سازم زردیدہ پاکنم
 جنتم این بس کہ برخاک درت ماوی کنم
 یا بیاسیت نہم یا سر دیں سودا کنم
 مردم از شوق تو مہر ورم مگر یک لحظہ
 جا میا سر نامہ شوق دگر انشاء کنم

بِرا صید آنکہ روزے بردش ماوی کنم (کلام مفتی قطب الدین بنیاد گاہ)

کے بود جادو حسیم دہر زیبا کنم
 این چنین کہ آتش عشقش ز خود بے گانہ ام
 وعدہ دیدار گردد ادہاں نازنین
 دریا بان وصالش روز و شب رہ می روم
 گر نہ باشد پر تو دیدار یار اندر بہشت
 من نہ شاد اں از بہشت من ز دوزخ ترساک
 در فراش قطب الدین زان قطرہ افشام ز چشم
 بے گمان چشم دل خود بر جہانش دا کنم !
 عاقبت دلم کہ خود را زین سبب سوا کنم !
 من ز روئے بے خودی امر و زافر داکنم
 بر احمیہ آنکہ روزے بردش ماوی کنم
 ز آتش سودا مے عشقش در جہنم جا کنم
 خویش را خود ہم بوصل یار خود بنیا کنم
 خویش را خواہم چو قطرہ محض آں دیا کنم

اے جاں جہاں آرزوئے روئے تو دارم

کلام حضرت بختیار کاکیؒ

اے جاں جہاں آرزوئے روئے تو دارم
 در نہر ہوسِ قامت دلجوئے تو دارم
 در کعبہ و در صومعہ و در دیرو خرابات
 ہر جا روم کدیدہ دل سوئے تو دارم
 اندر صف طاعت چو بہ مسجد بہ نشینم
 دل مائل محراب دوا بروئے تو دارم
 از بہر تماشائے رخ خوب اے دوست
 در کوئے فنا خانہ بہ پہلوئے تو دارم
 حاجی بطوافِ حرم کعبہ رود لیک
 من کعبہ مقصود سیر کوئے تو دارم
 ہر جا کہ رود قطب الدین آید بر تو باز
 چوں رشتہٗ دل بستہ بہر موئے تو دارم

صلی اللہ علیہ وسلم

سراپائے رسول رحمت

مِنْ کَلَامِ حَضْرَتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ جَاءِ

عارض است ای یا قمر یا لاله حمر است ای
 یا شعل شمس یا آئینہ دلہا است ای
 قامت است ای یا الف یا سر و یا نخل مراد
 یا مگر گلدستہ باغ جناں آراست ای
 چشم تو جادوست یا آہوست یا صیادِ خلق
 یادو بادام سیاه یا نرگس شہلاست ای
 زلف تو زنجیر یا قلاب یا مشکِ مُختن
 سنبل تر یا سمن یا عنبر سار است ای
 یارب ای طاق است یا محراب یا قوس قزح
 یا ہلالِ عمید یا ابروے ماہِ ماست ای
 یارب ای خورشید تاباں است یا ماہ تمام
 یا فرشتہ یاپری یا شوخ بے پرواست ای
 حقہ فعل است یا سرچشمہ آبِ حیات
 یادعن یا میم یا نون نہاں پیدا است ای
 کوی تو کعبہ است یا فردوس یا خلدیری
 یا گلستان ارم یا جنت المادی است ای

طوطی شیریں زبان یا قمری باغ جنال
نبیل بے خانمایا جاتی شیدا است این

قبلہ من کعبہ من دین من ایمان من

وازجائی

یا رسول ہاشمی قربان نامت جان من
جان من جانان من باجملہ فرزندان من
از شعاع نور پاک تو منور یا رسول
دیدہ من سینہ من کلبہ احزان من
حضرت یعقوبؑ می گوید فدایت یا رسول
دیدہ من یوسف من مصر من کنعان من
بندہ کم طاعتم از لطف آزادم بکن
خواجہ من سید من شاہ من سلطان من
خاک راہ رہردان راہ عشقت یا رسول
سر من دیدہ من چشم من چشمان من
یا رسول ابطلی باب السلام روضہ ات
قبلہ من کعبہ من دین من ایمان من

۱۔ نعت خزانہ حشرات سے گذارش:۔ کلبہ احزان فارسی ادب میں اس چھوٹے کمرے کو کہتے ہیں جس میں
حضرت یعقوبؑ، حضرت یوسفؑ کی جدائی کے دن گذارتے تھے، اس نعت میں کلبہ احزان کا مطلب
نخلین دہل آپ سے گذارش ہے کہ یہ نعت اسی طرح پڑھیں جس طرح میں نے درس کیا ہے؛
(وضاحت کے لیے من ملاحظہ بھی دیکھیے۔)

(مولف)

از شاعر نور پاک نو منور یا رسولؐ ۴ دیدہ من سیدہ من کلیدہ احزان من

کلیدہ احزان فارسی ادب کی مشہور اصطلاح ہے جسکا استعمال فارسی شعراء نے اپنے کلام میں یوں کیا ہے۔
حافظ شیرازی ایک جگہ فرماتے ہیں :-

ابن کہیر از سر صحبت یوسفؑ بنواخت ۴ اجریت کہ در کلیدہ احزان کردم
مرحوم سید سجاد حسین صاحب اسکا ترجمہ یوں کرتے ہیں :-

اس بڑھاپے میں یوسفؑ کی صحبت نے مجھے نوازا ہے۔ یا اس اجر کا بدلہ ہے جو میں غموں کی کوٹھڑی میں کیا ہے۔
اس کے علاوہ سید سجاد حسین کلیدہ احزان کی تشریح اس طرح کرتے ہیں :-

کلیدہ احزان یعنی غموں کی کوٹھڑی وہ جگہ کہلاتی ہے جہاں حضرت یعقوبؑ نے حضرت یوسفؑ
کے فراق کے دن بسر کئے تھے۔ دیوان حافظ منتر جم ص ۳۱۲ - حاشیہ
حضرت خواجہ حبیب نوشہریؒ اپنی مشہور تصنیف "دیوان حبیب" میں ایک جگہ فرماتے ہیں :-
یعقوبؑ و شہ کلیدہ احزان بنا لہ ایم

بوائے رسان کہ یوسفؑ کنعان من کجاست۔ (دیوان حبیب ص ۲۶)
ترجمہ :- حضرت یعقوبؑ حضرت یوسفؑ کی جدائی کی وجہ سے غموں کی کوٹھڑی میں آہ و زاری کر
رہے ہیں۔ حضرت یوسفؑ کی خوشبو پہنچانے والے میرا یوسفؑ کنعان کہاں ہے۔
حضرت بختیار کاکیؒ ایک جگہ فرماتے ہیں :-

من بملک ہر دو عالم کے برابرے کم ۴ گردش و روشن ز رویت کلیدہ احزان من۔
(دیوان قطب الاقطاب ص ۴۳۷)

حضرت شیخ یعقوب صر فیؒ فرماتے ہیں :-

آمدی در کلیدہ تاریک روشن ساختی

نمت آباد مرا خوشتر ز گلشن ساختی (دیوان صر فی)

اسی نعت خواں حضرات سے گزارش ہے کہ وہ یہ نعت شریف پڑھتے وقت
قلب من قلبان من کے بجائے کلیدہ احزان من پڑھیں۔
(مؤلف)

سجدہ پاکت کہ باشد در قیامت یا رسولؐ

راحت من رحمت من ابر من نینسان من!

یک تکلم زان دو لعل شکرین فرما کہ هست

قوت من قوت من یا قوت من مرجان من

چشم دارد جامی مسکین کہ فرمائی قبول

گریه من ناله من آو من افغان من

توئی سلطان عالم یا محمدؐ

حضرت جامیؒ

نسیما جانب بطحی گذر کن	ز احوال محمد را خبر کن
توئی سلطان عالم یا محمدؐ	ز روی لطف سے من نظر کن
رسال این جان مشتاقم در انجا	نثار روضہ خیر البشر کن
بگوئے آفتاب ذرہ پرور	بر آ از روضہ شامم بحر کن
نسیما از تو دارم آرزوئے	کہ تا ملک عرب روز سفر کن
نسیما گرنمی آید ز تو کار	برو بہر خدا کای دگر کن
بگوئے شاہ اورنگ انعنایت	بر احوال گدیانت نظر کن
رسی چوں بر در شاہ دو عالم	سجود عاشقانت وقف کن
پئے تعظیم سر خود را کنی خم	لگا ہے بر من بے بال و پر کن

بحال مبتلائے غم نظر کن دوائے دردِ دل اے چاگر کن
 مشرف گر چہ شد جامی بیکبار
 خدا یا این کرم بار دگر کن

آرزوے وصل

حضرت قطب الدین بختیار کاکی ^{۵۸۳}
 ۶۳۴ھ

یارِ رسول اللہ دو اکن دردِ بے درمان من
 آرزوئے وصل وارد دیدہ گریان من
 کے تو اتم از سر کوش قدم بیرون نہاد
 زانکہ باشد آرزوئے وصل تو درمان من
 ہر کسے از بہر ایمان عجز و طاعت می کنند
 دردِ عشق یار باشد مایہ ایمان من!
 من بملک ہر دو عالم کے برابر می کنم
 گر شود روشن ز روشِ کلبۂ احزان من
 نیست امروزے غم عشقم کہ از روز ازل
 تخم دردِ عشق بودہ دردِ دل ویران من
 ہر سحر در آرزوئے روتے خوب آن نگار
 بگذرد از آسمانہا نالہ و افغان من

یہ خیال ہے کہ تو دینِ نیکوئی میں!

وصف دیدارِ محبوب از قطب الدین کوثر

اے دل انگین مخور غم غمزہ شاہِ رسدؐ ہا از حق آمد رحمت و برکت برائے انس و جان
پر تو ماہِ ربیع الاول آں ماہِ منیرؐ اخترِ بخت نبوت زاوِجِ عزت شد عیاں

صباحِ بسوی مدینہ

از حضرت نظام الدین اولیاؒ

۶۳۶ - ۷۲۵ هج

صبحِ بسوی مدینہ روکنِ ازیں دعا گو سلام بر خوال

بہ گردِ شاہِ مدینہ گردد بصدِ تضرعِ پیام بر خوال

بہ بابِ رحمت کہے گذر کن بہ بابِ جبرئیل گاہِ جبین یا

سلام ربی علی نبی کہے بیابِ السلام بر خوال

بشوز من صورتے مثالی نماز بگذار اندر آں جا

بہ لحنِ خوشِ سورۃ محمدؐ تمام اندر قیام بر خوال

بنہ بچندیں ادبِ طرازی ہر ارادت بخاکِ آں کوئی

صلوات و افر بہ روحِ پاکِ جنابِ خیر الانام بر خوال

بہ لحنِ داؤدؑ ہمنوا شو بنالہ درد آشنا شو

یہ بزمِ پیغمبرِ این غزل رازِ عبدِ عاجزِ نظام بر خوال

اے عربیِ دقِ رشی و ہاشمی بندۂ تو ہمہ عجمی و ہم عربی

آیدیم با ہمہ آلائش منتظرِ بخشش و بخشائش

تو جانِ پاکی سرِ بسر

از حضرت جانیؒ

تو جانِ پاکی سرِ بسر نے آب و خاک اے نازنینؑ
واللہ ز جانِ ہم پاک تر و جیِ فداک اے نازنینؑ

پاکانِ ندیدہ روئے تو دادِ ند جانِ بر بویِ تو
ایک بہ گردِ کوئی تو صد جانِ پاک اے نازنینؑ
فتی بگلِ گشتِ چمنِ گلِ دیدہ لطفِ آن بدن
کز شوقِ آن بر خویشِ زرد جامہ چاک اے نازنینؑ
گر شد چو لاله پیکرم غرقہ بخونِ غم کے خورم
این بسکہ بر دلِ می برم داغِ بجاک اے نازنینؑ

دارم ز غمِ بیماریے بیمارِ غمِ را یا ریئے
گر تو کنی غمخواریئے از غمِ چہ پاک اے نازنینؑ
با آنکہ دردم شد قوی خواہم فغانم نشوی
ترسم کہ بہر من شوی اندیشہ ناک اے نازنینؑ

جانی کہ دارد با تو خورِ گزنتابد از تو رو
گر خود ہنی برفسق ادیتغِ ہلاک اے نازنینؑ

اے ز علتِ کام جو روحِ الایم ۛ خطِ سبزت رحمۃً للعالمینؑ: (حضرت جانیؒ)

ایں عجبِ خوئیت ساقی گشته از آبِ حیات

بوی آں باغ و بهار یا گلبن رعناست ایں
 بوی آں یارِ مست بخش جاں افزاست ایں
 ایں چنین بوی کز دامنِ عالم مست شد
 از زمین بنود مگر از جانبِ بالاست ایں
 اختر اں گویند از بالا کہ ایں خورشیدِ چسپست
 ماہیاں گویند در دریا کہ چہ غوغاست ایں
 آفتابش رویِ ہارامی کند چوں آفتاب
 رشکِ ماہِ سیم افشاں خوش سیماست ایں
 بعد چندین سالِ حسنِ یوسفی واپس رسید
 ایں چہ خوبی ایں چہ سیرت، سیرتِ حوراست ایں
 ایں عجبِ خوئیت ساقی گشته از آبِ حیات
 کوہِ قاف نادر است و نادرِ عنفاست ایں
 آبیہ انافتنامشرق و مغرب گرفت
 قرۃ العین حیاتِ جان مولانا است ایں

این امان هر دو عالم دین پناه هر دو کون
 دستگیر روز سخت کامل فردا است این
 طاق محراب دعا یا خود خم ابروست این
 قبله حاجات عالم یا رخ نیکوست این
 پیر تو نور تجلی یا شعاع اقدس است
 یا نهال باغ جاں یا قامت دلجوست این
 حلقه فتر اک زلفش دام چینی دل فریب
 یا کمند عنبریں یا نرگس جادوست این !

آفتابا یار دیگر خانه را پر نور کن کلام شمس تبریزی
 آفتابا یار دیگر خانه را پر نور کن ! دوستاں را شاگرداں دشمنان را کور کن
 آفتابا یار دیگر سوئے مغرب بازرو جمله سیاره را بر حسن خود مغرور کن
 اے طبیب عاشقان و اے چرخ آسمان
 عاشقان را دستگیر و چاره رنجور کن
 شمس تبریزی نقاب کبریا را بر گشا
 جان مشاقان شمع روی خود مسرور کن

محراب دوا برویت طاق ادیں عالم

کلام حق تعالیٰ امیر خسرو

یوسف چورخت ملہے درآب ندید است آں
خورشید چنال زلفی درآب ندید است آں

دو چشم چو بادامت در خواب بود دایم
بادام چنال چشمی در خواب ندید است آں

محراب دوا برویت طاق است دریں عالم
طاقی کہ چنال ہرگز محراب ندید است آں
بوئے کہ دھد زلفت گلزار کجا دارد
خونے کہ خورد و علت عناب ندید است آں

بالائے تو گر بیند مہتاب شود سایہ
خود سایہ بالایت مہتاب ندید است آں
نقشے کہ رخت دارد درآب دو چشم من!
کے چشم چنال نقشے درآب ندید است آں

صد حرف فرزندہ است از دفتر تو خسرو!!
کے دایرۂ عشقت یک باب ندید است آں

منتخب اشعار

کلام مع لانا
عبدالرسول خان نقاہی^۲

اے ترا ملک دو عالم یک قلم زیر نگین
صد سلیمان ہنچو سلمان بردشا ساید جبین
پایہ معراج موسیٰ زیں جہاں کوہ پارہ
جملہ خلوت سرائے خاص تو خوش بریں
والفحی از مصحف وصف جمالت صفیہ
معنی والیل اشعار ز شعر عنبریں
بہر اثبات کمال دست گاہت روشن است
رجعت خورشید یا شق القمر از شاہدین
صد درود و صد سلام از ما بیکجا صبح و شام
بر تو و بر آل اصحاب و اہلبیت طاہرین
درد و عالم درد جان نام تو می سازد رسول
بر امید یک شفاعت یا شفیع المذنبین^۳
(بشکر یہ غلام نبی گوہر صلب)

پیش از ہمہ شاہان غیور آمدہ ۴ ہر چند کہ آخر بظہور آمدہ
اے ختم الرسل قرب تو معلوم شد ۵ دیر آمدہ از رہ دور آمدہ

مفلسانیم آمده در کوی تو

کلام حضرت احمد جام

مفلسانیم آمده در کوی تو	با هزاراں آرزوئے روئے تو
چوں گدایاں بردت اُمیدوار	بو که آید در مشامم بوی تو
مستمнім و نزار و خوار و خراب	عاجزیم از عادت و از خوی تو
تشنه می میرم تا این ماجر	بر که گویم آب اندر جوی تو
هر کسے شوئے کعبه میکند	سجده مادر خم ابروی تو
گر رود روز از قالب جان من	هم رود آخر سر اسر سوئے تو
هم چو مرغی در میان قید دام	مانده اندر حلقه های موی تو
رشته از حبل المتین باشد مرا	گر بیا بم تارے از گیسوی تو

بردت افتاده احمد روز و شب

تا دهنده جان را بخاک کوی تو

خورشید زده ایست ز نور جمال تو افلاک قطره ایست ز بحر نواں تو!

لذات هر دو کون ز جودت نشانه ایجاد شمع ایست ز حسن لفاں تو!

از فیض کاشانی

شیء اللہ از جمال روئے تو

کلام شمس تبریزی

صوفیا نیم آمدہ در کوی تو	شیء اللہ از جمال روئے تو
از عطش ابریق ہا آوردہ ام	کہ آب جوئے نیست جز جوئے تو
ہاں بدہ چیز بد رویشا خویش	اے ہمیشہ لطف رحمت جوئے تو
حسن یوسف فوت جانش تھو سالی	آمدیم از قحط ماہم سوئے تو
دلولہ در خانقاہ افتاد دوش	مشک پر شد خانقاہ از بوی تو
دست بکش جانب ز نبیل ما	آفریں بردست و بر بازوی تو

یا رسول اللہ توئی مقصود کل !

اے شدہ ترک فلک ہندوئی تو !

کلام صائب تبریزی

تاج و کمر چو موج و حبابست ریختہ
در ہر کنارہ اے زمحیط سخائی تو

ہر چند کاینات گدای در تو اند
بیسچ آفریدہ نیست کہ داند سرای تو

درمشت خاک من چه بود لایق نثار
 هم از تو جان ستانم و سازم فدای تو
 غیر از نیاز و عجز که در کشور تو نیست
 این مشت تیره چه دارد سزای تو
 صائب چه ذره است و چه دارد فدای کند
 ای هزار جان مقدس فدائی تو

غزل

(کلام صحبت لاری)

صبح نورانی است یاروی تو	شام ظلماتی است یا موی تو
ای هلال عید یا قوس قزح	یا کمان یا طاق یا ابروی تو
ترک برست است یا بادم خلد	یا خماریں نرگس جادوی تو
خالی مشکیں یا سپند یا مجمره	یا بگلزار عذار آهوی تو
کعبه مقصود یا بیت الحرام	منتظر اعلاست یا مشکوی تو
نکبت مشک است یا عطر عبیر	یا شمیم طره گیسوی تو!!

صحبت این یا عاشق دیوانه است
 یا سگے از آستان کوی تو

قبلہ گہ جان و دِلِ روتے تو

از حضرت ملا طیبؒ

قبلہ گہ جان و دِلِ روتے تو سجده گہم طاق دوا برے تو
 دلولہ در عالم بودن فکند واقعہ سلسلہ ہوئے تو
 شاہ عرب میر عجم ترک وار گشتہ پو من چاکر و ہندوئے تو
 حج من و عمرہ من وصل کعبہ من نیست مگر کوئے تو
 گرد تو در دیدہ دل تو تیا سرمہ من خاک در کوئے تو
 روز و شب از عشق ببری برم کوی دِلِ در خیم گیسوئے تو
 بزم دوائے طبیبانِ عمر در دمر نسخہ از بوئے تو
 جان و دِلِ طیب مسکینِ فدا
 صد سہر من صدقہ یک ہوئے تو

والضحیٰ آمد جمالِ روتے تو

۱۸۳۳ - ۱۸۹۸ھ

پیر حسن شاہ کھوپٹا

اے کہ شرح والضحیٰ آمد جمالِ روتے تو
 سورۃ التیل و صفِ عنبریں ہوئے تو

بین دندانِ تو از یسین نشانی می دہد
 صورتِ حقیقی کہ دارد حلقہ گیسوی تو

اے دو چشم سر مہر گیت کحل مازانغ البصر
 قاب تو سین است لہیز گوشہ ابروی تو
 نسخہ فیہ الشفا شہد گفتار خوش است
 مایہ یحی العظام آمد لب و لجوی تو
 قبلہ دل کعبہ ایمان یا رسول اللہ تویی
 سجدہ مسکین حسن ہر لحظہ باداسوی تو

سر و باغ قم فاند رقامت دل جوی تو

از سنائی

زیب گلزارِ اودنی اتحل بستان دے
 سر و باغ قم فاند رقامت دل جوی تو
 قبر معراج تو همچون آفتاب نیم روز
 در شب اسری بعبہ روشن ابروی تو
 رانده شد نافہ ز ناف آہوان از بس خطا
 زد چو لاف ہمہ سری بابوی مشکین موی تو
 چون گل صد برگ افند بر زمین گل برگ برگ
 گر نیاید رنگ و بواز پر تو مہ روی تو

یا رسول اللہ قدم بر چشم نمنا کم بینہ
 تازا شک دیدہ ہائی تر کنم پاشوی تو
 پشت نو میدی زده بر روی خلق ایں جہان
 روی اُمید ور جا آوردم اکنون سوی تو
 پردہ از رخ بر فکن یک شب چشم جلوہ دہ
 تا کمال حسن بینم از جمال روی تو
 ترسد از سوا ذب در حضرت نامی اگر
 خویشتن را در گمارد از سگان کوی تو

ای ماه عالم سوزِ من

از حضرت شیخ سعدی

ای ما و عالم سوزِ من از من چسراہ رنجیدہ
 ای شمع شب افروزِ من از من چسراہ رنجیدہ
 یک شب ترا مہماں کنم تا جانِ دلِ قربان کنم
 جایی تو در چشمِ من از من چسراہ رنجیدہ
 ای جانِ من جانانِ من بر من نگر سلطانِ من
 یک شب بیا مہماں من از من چسراہ رنجیدہ

مَنْ عاشق زار تو ام از جان وفادار تو ام
تا زنده ام یار تو ام از من چسرا رنجیده

مَنْ عاشق دیوانه ام اندر بهماں افسانه ام
تو شمع و من پروانه ام از من چسرا رنجیده
رنجیده رنجیده از من گناه چه دیده

دائم گناه بخشیده از من چسرا رنجیده
بناگر عشقت چو شدم برگشته و مجنون شدم
چو لاله دل پر خوں شدم از من چسرا رنجیده

اے سرو خوش بالائے من وی دلبر اعراف من
لعل لببت حلوائی من از من چسرا رنجیده

من سعدی دلخواه تو ابروی تو چو ماه نو
من یار نیکوخواه تو از من چسرا رنجیده

○
تتم فرسوده جان پیاره از حضرت جانی

تتم فرسوده جان پیاره ز هجران یار رسول الله
دلم پردرد و آواره ز عصیان یار رسول الله

شب و روز از شیکبانی ز حد گشتم تنائی
بخلوت سوی من آئی خیر امان یا رسول الله

چو سوی من گذر آری من مسکین بناداری
 نثارِ نقشِ نعلینت کنم جان یا رسول الله
 ز جامِ حُبِ تو مستم به کیسوتے تو دل بستم
 نمیکویم که من هستم سخندان یا رسول الله
 بوقتِ مرگ در مانم زود از تن برون جانم
 نگهداری تو ای مانم ز شیطان یا رسول الله
 چو روزِ کُشتَرِ بر خیزم بدامانِ تو آویزم
 ز دیده خونِ دل ریزم فراوان یا رسول الله
 ز پا افتادم از پیری بر رحمتِ دستِ من گیری
 همیں یک حرفِ بنیدیری ز نادان یا رسول الله
 بصدیقیتِ من خریدارم عمر را دوست میدارم
 فدا سازم دل و جان را به عثمان یا رسول الله
 نهادم پیشِ گاهِ سر به پائے ساقی کو شرف
 اما مان را شوم چاکر به ایقان یا رسول الله
 چو باز دے شفاعتِ راکشائی بر گنهگاران
 مکن محروم جانی را در آلِ او یا رسول الله

زکرده خویش حیرانم بیا شد روزِ عصیم
 پشیمانم پشیمانم پشیمان یا رسول الله

نظر بر حال زارم یا رسول اللہ ﷺ

ز رحمت کن نظر بر حال زارم یا رسول اللہ ﷺ
 غریبم بے نوائیم خاکم یا رسول اللہ ﷺ
 ز داغ ہجر تو دل دا غدارم یا رسول اللہ ﷺ
 بہار صد چمن کردہ تظارم یا رسول اللہ ﷺ
 توئی تسکین دل آرام جان صبر و قرار من !
 رخ پر نور بنما بے قرارم یا رسول اللہ ﷺ
 توئی سلطان عالم جملہ عالم زیر دامت
 تو دانی جز تو کس ندارم یا رسول اللہ ﷺ
 دم آخر نمائی جلوه دیدار جامی را
 ز لطف تو ہمیں امید وارم یا رسول اللہ ﷺ

آل ختم رسل امیر ایوان وجود
 دارائے سریر حسن و سلطانِ مہود
 از باب کتاب آفرینش پرسی !
 آل نام محمد است عنوانِ وجود

ربانی :
 ۴

بلغ العالی بکمالہ

ان (ضیاء الدین ضیاء)

تضمین برنفت حضرت سعدی شیرازی —
چوں از زمین خیر البشر سوئے فلک شد جلوه گر
ختم الرسل رشک قمر
بلغ العالی بکمالہ

شد سزنگوں در یک نظر کفر از بهاں زود سر بسر
آں پادشاہ بحر و بر
کشف الدجی بجمالہ
شمس الضیاء بدر الدجی حضرت محمد مصطفیٰ
آں شافع روز جزا
حسنت جمیع خصالہ
فرمودہ حق بر ملا دارد بہ قرآن اے ضیاء
بہر شہ ہر دو سرا
ملو علیہ والہ —

مولانا عبد اللہ سراج خاں

اے تڑا ملک دو عالم یک قلم زیر نگین ہے! اے مدلیا ہر چو سلمان بردر ساید جبین
پایہ معراج موی زریں بہاں کوہ پارہ ۛ مجلہ خلوت سرا خاں تو عرش برینخ

قسم بقبله روتے تو یارسول اللہ ﷺ

پیر حسن شاہ کھویہا می

قسم بقبله روتے تو یارسول اللہ	رواست سجدہ بسوئے تو یارسول اللہ
کمال حسن ازل است منظر اعلیٰ	جمال روتے نکوئے تو یارسول اللہ
بود بمنزہ عشق حج اکبر یعنی	طواف کعبہ کوی تو یارسول اللہ
زبان است تازہ بذکر توای حبیب ازل	دل است زندہ پیوستی تو یارسول اللہ
زبند دام جہاں خود حسن بود آزاد	
اسیر حلقہ موسیٰ تو یارسول اللہ	

بلغ العلم بکمالہ

سعدی شیرازی

۴۹۱ هـ

۵۸۹ هـ

بلغ العلم بکمالہ	شہنشاہ ارض و سماء
کشف الدجی بجمالہ	وصف رخ او والفتحی
حسن جمع خصا لہ	قرآن براخلاش گواہ
صلو علیہ و آ لہ	صدقا یقینا راسخا

پیرانہ مرنہادام در رہ سگانت (کلام مولانا جامیؒ)

پیرانہ مرنہادام سر در رہ سگانت	موتے سپید کردی جا رو ب آستانت
ای از هلال ابرو و آفتاب تا یاں	مشکین کماں کشیدہ من چوں کشم کمات
کم زن گرہ میال مابر قصد من کہ ترسم	تا پ گرہ نیارم از ناز کی میانت
یک بوسہ وعدہ کردی لعل لبنت فمالت	خود لطف کن و گر نہ بستانم از فمالت
دشنام از زیانت باشد مراد جامی	یا از زبان آں کس کو گوید از زیانت

ولادت یا سعادت ﷺ

عالم قدس سے مہکی ہوئی جو آئی نسیم
 غنیمہ انسان کے مقدر کا کھلا آج کے دن
 آب و گل ایک زمانے سے تھے مصروف دعا
 رب اکبر نے سنی ان کی دعا آج کے دن
 دیکھتی رہ گئی گردوں کی بلندی تجھ کو
 خاکِ بطحی وہ رتبہ ملا تجھ کو آج کے دن
 منقولہ از:- "مطلع الانوار"

یا رسول اللہ حبیب خالق یکتا توئی

شمس تبریزی ————— ۵۳۹ هـ — ۶۳۲ هـ

یا رسول اللہ حبیب خالق یکتا توئی
 برگزیده ذوالجمال پاک و بے همتا توئی
 نازنین حضرت حق صدر بدر کائنات
 نو چشم انبیاء چشم و چراغ ما توئی
 در شب معراج بوده جبرئیل اندر رکاب
 پانهاده بر سر یگنبد خضر توئی
 بر سر یرلی مع اللہ تا ابد سلطان توئی
 در گلستان فاوچی مرغ خوش الحان توئی
 در دیار قم فاندر صاحب فرمان توئی
 قالب بے روح مارا درد و عالم جان توئی
 سینہ مجروح مارا مرهم و درمان توئی
 مرہی نہ بردل ریشم کہ درمان توئی
 یا رسول اللہ تو دانی امتانت عاجزانہ
 عاجزان را رہنما و پیشوائے ما توئی
 شمس تبریزی پیداندعت ختم
 مصطفیٰ و محبتی و سید علی توئی

منتخب اشعار سیداروئے والضحی داری

سیداروئے والضحی داری	موتے دایلیں اذاسمی داری
تاج لولاک بر سر ت زیبا	وز مزمل بہ بر قبا داری
طای طای طراز خلعت تو	وز مدثر مہین ردا داری
یای یلین یا سمین بوبیت	گل دستار خوش نما داری
نیستی مائے نعیم جہاں	ما خضر خوان ہل اتی داری
باغ مازار غرا تماشا کن	گل صدر نگ ما طغی داری
قاب قوسین مقام اودانی	عزت از قربت دنی داری
ذات تو از خطاب ارسلناک	از خدا مورد ثنا داری
لکن ترانی بہ شان موسی گفت	احترام لقد رآ داری
بصفایت کجا رسد خورشید	در صفا نام مصطفی داری
روئے زیبا نما کہ مشتاقم !	قسم ذات کبریا داری
بہ قرآن کہ وحی تنزیل است	معجزانے کہ بے حصاد داری
بہ شب قدر و یلیتہ المعراج	بہ وصالے کہ با خدا داری
میں قلم بہ یک نظر زر کن !	آں نظر ہم چو کیما داری
پادشاہ بحال ما نظرے	کہ عنایت بہر گدا داری
روز و شب تحفہ درود و سلام	ہدیہ کن ہدیہ تا ولاد داری

رخ زیبا داری

المتوفی :- ۲۵، ۴۳

حضرت امیر خسروؒ

خط سبز و لب لعل و رخ زیبا داری
 حُسن یوسف دم عیسیٰ دید بیضا داری
 شیوه و شکل و شمایل حرکات و سکنات
 آنچه خوبان همه دارند تو تنہا داری
 سنبُل و یاسمن و نسترن و سر و سہی
 از سر زلف عذار و قد بالا داری
 تا بتبسم نکنی عقل نگوید ہر گز
 کاندہ رین آب خضر لولوی لالا داری
 عقل و ہوش و دل و جان بردی و ہم مہر قرار
 دیگر از خسرو بیدل چہ تمنا داری

انحضرت امیر خسروؒ

اے چہرہ زیبای تو

اے چہرہ زیبای تو رشکِ بیتان آزی
 ہر چند و صفت سے کُنت در حُسن زان بالاتری
 آفاق ہا گر دیدہ ام مہر بتاں و ز دیدہ ام
 بسیار خوبان دیدہ ام اما تو چیز سے دیگری

هرگز نیاید در نظر صوت ز رویت خوب تر
 شمش ندانم یا قمر یا زهره یا مشتری
 من تو شدم تو من شدی من تن شدم تو جاشدی
 تا کس نگوید بعد از من دیگرم تو دیگری
 تو از پری چابک تری و زبرگ گل نازک تری
 و زهر چه گویم بهتری حقاً عجائب دلبری
 عزم تماشا کرده آهنگ صحرای کرده
 جان و دل ما برده نیست رسم دلبری
 لعل بدخشان دیده ام الماس را سنجیده ام
 دُرِ عدن را چیده ام یکت تو درج گوهری
 خسرو غریب است و گدا افتاده در شهر شما
 باشد که از بهر خدا سویی غریبان بنگری

عالم همه یغمائی تو خلق همه شیدائی تو
 آل نرگس شهلائی تو آورده رسم خوشتری

اے بذات تو مزین مسند پیغمبری

از حضرت قدسیؑ

<p>وی نخل گشته ز رویت آفتاب لوری تو عجب در یتیمی تو عجائب گوهری پیشوا چون تو نہ گشته بر سر پروردی آفتاب نور بخشیده بماء و مشتری تا کہ تواز گوشه چشم بر ایشان بگری یہ صبح پیغمبر زبیدی دولت پیغمبری</p>	<p>اے بذات تو مزین مسند پیغمبری پیش از آدم تو بودی پہنچ کس موجود نہ پیش از آدم بعد از آدم در جمع کائنات خواجہ لولاک یعنی آفتاب ہر دو کون منتظر بودند در معراج حوران بہشت گر بنودے یا رسول اللہ ذات پاک تو</p>
--	---

روز محشر عاصیاں را دستگیری مے کنی
یا رسول اللہ سوئی قدسی ز رحمت بگری

حاجی جان محمد قدسیؑ

المتوفی ۱۰۵۶ھ

مرحب اسید مکی

<p>دل جان با فدایت پر عجب خوش زان سبب آمد قرآن بزبان عربی بر تر از عالم و آدم تو چہ عالی نسبی بمقامیکہ رسیدی ز رسید پہنچ نبی زان شدہ شہرہ آفاق بہ شیریں طبعی لطف فرما کہ ز حد میگذرد تشنہ لبی</p>	<p>مرحب اسید مکی مدنی العربی ذات پاک تو کہ در ملک عرب کردہ ظهور نست نیست بذات تو بنی آدم را شب معراج عروج تو گذشت از افلاک نخل بستان مدینہ ز تو سر سبز مدام ما ہمہ تشنہ لبانیم و توئی آب حیات</p>
---	---

منقولہ از نقوش رسولؐ نمبر ۱۱۱

من بیدل سجّال تو عجب حیرانم | الله الله چه جمالت ہیں بوا بوا
عاصیانم زمانیکئی اعمال مخواه | سوئے باروی شفاعت کن از بے بسی
نیت خود بگست کردم و بس منفعلم | زانکه نسبت برگ کوی تو شد بجا ادبی
چشم رحمت بکشاوی من انداز نظر | ای قریشی لقبی با شمی و مطبلی
بر در فیض تو ایستاده بصدع جزو نیاز | زنگی درومی و طوسی و مینی و حلبی

سیدی انت حبیبی و طیب قلبی
آمده سوی تو قدسی پی درمان طیبی

من شمع جان گدازم

حضرت عراقی ۶۱۰ - ۶۸۸ هج

من شمع جان گدازم تو صبح دل گشائی
سوزم گرت نه بینم میرم چورخ نمائی
نزدیکت ای چشیم دور آن چنان که گفتم
نہ تاب وصل دارم نہ طاقت جدائی
برنجمار خانه رفتم همه پاکباز دیدم
چو بصومعه رسیدم همه یافتم ریائی
به طواف کعبه رفتم به رسم رهم ندادند
که برون در چه کردی که درون خانه آئی

چه کنم غریب شهرم به تُو دارم آشنائی
به سر زینت نشیمن به بهانے گدائی

به زمین چو سجده کردم ز زمین ندابر آمد

که مرا خراب کردی تو به سجده رِیائی

به کدام ملت است این ز کدام مذہب است این
که کشی تو عاشق را که تو عاشقم چسبائی

در در می روم شب ز درول ندابر آمد

که در آذر آعراقی که تو هم از این مائی

اے بذاتِ تو مزین حضرت ابوالعالی

اے بذاتِ تو مزین مستند پیبری
وے خجل گشته ز رویت آفتاب خوری

این جهان و آنجهان فارغ نه از امتان

هیچ پیغمبر نه کرده چون تو اُمت پروری

چون سلیمان صاحب تاج و نگین گردیده

حلقه زد حکمت بملک دهر چون انگشتری

سرور اجن و بشر پروانه شمع رخت

سوخته در جلوه انوار تو حور و پری

ستیدالکونین ختم الانبیاء و مرسلین
مطلع نور ہدایت ماہ اوج سروری،

در گروہ سرداران ملک دین سرور تویی
برقد زیبائی تو زبید کلاہ سروری
یا نبی اللہ براگن پرده از رخسار خویش
تا شود روشن ز رویت آفتاب خاوری

جو ہرے چون تو نہ شد تابند از کان کرم
تو عجب در تہمتی تو عجائب گوہری
ذات پاکت آمدہ سرے ز اسرار الہ
عقل ہر کس کے رسد انجا بقہم سر سری
یوالمعالی بردرت آمد شہا از روی خجل
بندہ را بہر خدا از محنت غم کن بری

سرت گردم اے قاصد خوش خرامے
کہ در کوی یارم رساں یک پیامے
عجب زلف داری عجب روئے گلگون
یک صبح خندان یک نگاہ شامے

جمال مصطفیٰ
(کلام جانی)

فقم قم یا حبیبی کم تنامی

از حضرت جانی

بشوقت جان بلب آمد تمامی | فقم قم یا حبیبی کم تنامی
 عمامه بر سر و جامه به تن پوش | بقدر سرور رخ ماه تمامی
 همه پیغمبر ال در جستجویند | خدا داند که تو در چه مقامی
 صبا گر تو سویشرب گذشتی | به تنظیعی رسان از ماسلامی
 به حسن اہتمامت کار جانی
 طفیل دیگران یا بد تمامی

یا رسول عربی از حضرت جانی

یا رسول عربی شاه سوار مدنی
 بتبیل مکہ و بطحی و سہیل یمنی

در حریم حرم خاص تو بحر میل این
 کمترین بندہ در گاہ ہمت او پس ترقی

تو کہ در باغ رسالت چہ قدرت سرورست
 سر و باغ ملکوتی و گل یا سمنی

رخ بر آن روضہ کن و خاک درش شود جانی
 زانکہ تو بتبیل ال باغ و فانی چمنی

دلبرم ہاشمی

از حضرت صوفی^۲

دلبرم ہاشمی و مطلبی و قرشی	کہ دل جان مرا جز بجمش نیست خوشی
ہمیشا ہانِ غم بر درِ سلطانِ عرب	کھتر از بندہ زنگی و غلامِ جمشی
نام او حرزِ یانی است و فاکیشان را	و ہوا الورڈ لنا کلّ غداۃ و عشی
غیر فاک قد مش آبِ حیاتم نہ بُور	اِن عطشان قد احرق قلبی عطشی
خوبُ یانِ جہان گرچہ کو اکب صفند	اوست مشہور از ازل جبکہ بخورشیدوشی
فاکساری سرفرازی من بر دراو	تو گرفتار بارائش دستار دوشی

دادہ اند از پی آنت دلِ جان اے صوفی
کہ دہی دل بروی جان بہ غم او بکشی

جمالِ مصطفیٰ^۱

فخر الدین عسکراتی

اے ربودہ دلم بر عنائی	ایں چو لطیف است و ایں چو زیبائی
از جہالتِ نخل شود خورشید	گر تو برقع ز روئے بکشائی
زیر برقع چو آفتابِ منیر	اندر ابر لطیف پیدائی
نیست بے روئے تو عسکراتی را	پیش از یں طاقتِ شکیبائی

مولانا جامیؒ

نعت آفتابِ عالم

اے منظرِ حسن لا یزالی !	عراتِ جمالِ ذوالجلالی !
انوار تجلیِ قدیم را	رخسارِ تو احسن الجمالی !
در شان کمال تست نازل	آیاتِ مکارم و معالی
رویتِ طرف من النهار است	زلفت زلفِ من اللیالی
مینجانه کساحت جلالش	یادا از غبارِ غیرِ خالی !
احرامِ حریمِ آلِ نبندند	جز درد کشالِ لا ابالی !
جامی به وظائفِ تضرع	مشغول بود علی التوالی
باشد بحوالہ عنایت	روزی برسد بدان حوالی

صلی اللہ علیہ وسلم

ای جلوہ رسالت

از: ولی اللہ متو المتوفی: ۱۸۵۸ء

ای جلوہ رسالت اعزازِ انبیائی	ممتاز نام تو شد محبوبِ کبریائی
والشمس نام تو شد بر مشرقِ حقیقت	از پر تو جمالت انوارِ حق کُشائی
در چشمِ میمِ بوده مستورِ رازِ وحدت	تا از نگاہِ نازتِ تو ز نہاں نمائی
بر غرشِ چوں برفتی گفتہ ملائکِ دم	صلی علی محمد صد بار خوشتر آئی
چوں نعرہ احد در غارِ حیرام نمودی	آوازِ حق بر آمد از پردہ سمانی
مقصودِ ہر دو عالم اسی منزلِ نبوت	اقرارِ بیا سم رکب پیغامِ ابتدائی
از فیضِ تو ولی شد امیدوارِ رحمت	ورنہ تو خوب دانی احوالِ روسیاهی

غزل

از سُنِ ملیح خود نشود بجهان کردی | ہر زخمی بَسْمَلِ را مصروفِ فغان کردی
 بے حُرْمِ و خطا قلم از نازِ بیتاں کردی | خود تیغِ زدی بر من نامِ دگراں کردی
 مدہوشِ بیک ساغرِ پیرِ مغان کردی | دل بردی و جاں بردی بیتاں تو ان کردی
 دُرِ معکم سفتی فی انفسکم گفتی | در چشمِ نظرِ بازلِ پردہ بجاں کس کردی
 ایں جانی بے چارہ از عشق تو آوارہ | آوارہ غریب را در خاکِ نہال کردی

اے آنکہ باعثِ کون مکان توئی

کلامِ بحرِی

اے آنکہ باعثِ کون و مکان توئی
 اسلام را رونق و دین را رواں توئی
 مجموعہٴ تمامِ رسل و انبیاء
 بر نامِ تست خاتمِ پیغمبراں توئی
 بشیرِ توئی، نذیرِ توئی، اے حبیبِ حق!
 سردار و سرِ قراںِ بخلقِ جہاں توئی
 در روزِ حشرِ شافعِ عصیاں بغیرِ تو
 بنودِ کسے شفیعِ ہمہٴ عاصیاں توئی!

شاہے کہ رہ نموده بمعراج قرب حق
 از فرش تا بہ عرش شہنشاہ ما توئی!
 در شان تست آیہ و الشمس والضحی
 طام و یسین شہہ کون و مکان توئی
 شد از طفیل تو ہمہ عالم ز امر حق
 ایجاد اے کہ مہر زمین و زمان توئی
 در روز رستخیز در اں عرصہ جزا
 البتہ داد رس بہمہ مذنبان توئی
 خلق عظیم آمدہ وصف تو در کتاب
 اے جان فدای تو ہمہ جسم و جان توئی
 نام تو احمد است محمدؐ بروزگار
 اے سروری کہ رونق نطق و بیاں توئی
 بحر ہی بہ بحر عشق تو خوش غوطہ می خورد
 روز جزا شفیع بہ این ناتواں توئی

اللہ اللہ ایتنا یا رسول ہاشمیؐ مہر نہادم زیر پایت یا رسول ہاشمیؐ
 (میر غلام رسول نانکی)

یارِ رسول اللہ مددگارم تویی

(میر غلام رسول نازکی مرحوم)

(۱۳۲۸ هـ — ۱۴۱۸ هـ)

نازید دارم که دلدارم تویی!	یارِ رسول اللہ مددگارم تویی!
از غم دنیا و از فکرِ حساد	غافلم دانم که غم خوارم تویی!
خفته ام در سایه دیوار تو!	یا محمد بخت بیدارم تویی
چون کنم اندیشه سود و زیال	اندکم، شادم که بسیارم تویی
منت ساحل کشیدن ابلهی است	کشتی و دریای زخارم تویی
از نگاهم لرزه گیر و آفتاب	جلوه فرما در شب تارم تویی
کعبه تمسیر کن از خاک من	
پور ابراهیم! معمارم تویی	

اللہ اللہ ای عنایت یارِ رسول ہاشمی	سوزِ ہادم زیرِ پایت یارِ رسول ہاشمی
کاروانِ نسل آدم خفته و آشفته بود	خاست از یانگ درایت یارِ رسول ہاشمی
سایہ گستر شو بحرِ ہم بہ دنیا از کم	کن مہماتم کفایت یارِ رسول ہاشمی
نازید دارم بریں دل کاند و ساکن نشد	ہیچ محبوب سوایت یارِ رسول ہاشمی
یکہ نگاہی کمیاسا کہ گردد سنیر	جانم از شوق نقایت یارِ رسول ہاشمی
اس مغان آردہ اخق کہ ماند تا بد	نسخہ رشد و دہدایت یارِ رسول ہاشمی

چہ گویم وصف آل سلطان دینے

اِنْحَافِطْ مُحَمَّدٌ قَاسِمٌ نَانُو تَوِی

چہ گویم وصف آل سلطان دینے	محمد گنبد خضرا مکیں
حبیب اللہ فخر المرسلینے	کریے رحمتہ للعالمینے
مطاع و مہبط روح الامینے	حریم قدس را مسند نشینے
ظہیر سید والا تبارے	نہ بالائے فلک نے بر زمینے
بر رفعت در مقام قاب قوسین	بہ عظمت ان امام المرسلینے
شہنشاہ فقیر در گلیمے	خطایوشے شفیع المذنبینے
ابوبکر رضو عمر رضو عثمان رضو وحید رضو	چواختم گردان ماہِ مبینے
مسی صافی کہ ساقی داد مارا	کشید اندر حرادرار بعینے

چہ باشد گر نگاہ لطف باشد

بحال زار مسکینے حزینے

گر آتش فراقش

از حضرت امیر کبیر رضو

گر آتش فراقش با صبر یار بودے

اندوہ اشتیاقش در دیدہ خال بودے

در لحظ خیالش غائب شدی ز دیده
 جان جامه چاک کردی دل بقرار بودے
 ورا از شعاع حشش عکسی ظهور کردے
 از ہر طرف ہزاران جانش نثار بودے
 چون حلقہ بردش دل با ضرب عیش کردی
 گر از درش بباری اُمید دار بودے
 از روضہ وصالش بوی بجان رسیدے
 دریای شوق او را گر خود کنار بودے
 گہ ہزار سالہ گر بوی او شمیدے
 در جمع سائیکانش او مردگار بودے
 روئے زمین بہ پہلو گردیدے ز شادی
 گر در جناب قریش اُمید بار بودے
 طغرائی عز عاشق از چرخ درگذشتی
 در خیل کشتگانش گر در شمار بودے
 صد جان علی بہر دم کردے نثار راہش
 ورنہ جلا لش را زین تحفہ عار بودے

تعالیٰ اللہ بنام حسن اورا

از حضرت صر فی

دلے دارم گرفتارے نگارے

شدہ آشفته و شیدائے یارے

چہ یارے نازمینے خوش لقائے

پری و شلالہ روے گلغذائے

رخس وارد تجھے تازه تازہ

نماید ہر دم نو نو بہائے

تعالیٰ اللہ بنام حسن اورا

نباشد عاشقان را بس قرارے

ایران غمش را طرہ حالی!

نہ دل را مبروئے جان را قرارے

نہم تنہا ایر چشم مستش

ہزاران تند چون من دلفگائے

ز جذب عشق عاشق گشتہ بے خود

ندارد با خود و با خلق کائے

چناں در عشق او جان باخت صر فی

کہ در عشاق مانند یادگارے

تضمین بر نعت مولانا جامیؒ

از کامگار کشتواری

نہ بر تخت رسالت چوں تو ما ہے	نہ بر تخت نبوت چوں تو شاہ ہے
نہ در امت چو من گم کردہ را ہے	نگاہے یار رسول اللہ نگاہے
نہ در درج صدف مثل تو گوهر	نہ در برج شرف مثل تو اختر!
نہ جز تو حق نمائے قبلہ کا ہے	نگاہے یار رسول اللہ نگاہے
نہ جز تو کس مرا پشت پناہ ہے	نہ جز تو کس مرا امید کا ہے
گذر فرما بجا گاہے بگاہے	نگاہے یار رسول اللہ نگاہے
تر اعرش معلّٰی پای کا ہے	مکانِ لامکانت جلوہ کا ہے
سریرِ قابِ تو سین تکیہ کا ہے	نگاہے یار رسول اللہ نگاہے
شنو از آہِ مظلومانِ امت	نما را ہے بگمراہانِ ملت
گذر فرما بجا ہم گاہ کا ہے	نگاہے یار رسول اللہ نگاہے
سلائے کن قبول از رویا ہے	پیامے گوش کن از پر گناہ ہے
غلامِ کمر کہتر ز کا ہے	نگاہے یار رسول اللہ نگاہے
مشرّف دیدہ ام کن از نگاہے	مُطہر سینہ ام کن از نگاہے
سپہ خاں بکن ز راز نگاہے	نگاہے یار رسول اللہ نگاہے
دریں ظلمت سرا بنما القائے	بحق امتِ عاصی دُعائے
فتادہ یوسفِ ملت بجا ہے	نگاہے یار رسول اللہ نگاہے

اسیرے بقرابے دلفگارے | فقیرے مذنبے عصیان شعار
 فقیرے بردر لولاک جا ہے | لگا ہے یا رسول اللہ لگا ہے
 زدیجورم بردل آوریگا ہے | بھجوری لگا ہے صبح گاہے
 بسوئے کامگار رو سیا ہے
 لگا ہے یا رسول اللہ لگا ہے

روئے تو آئینہ نورِ خدا

توبہ کنارِ دگراں تابہ کے | من زکارت نگراں تابہ کے
 روئے تو آئینہ نورِ خدا | در نظر بے یصراں تابہ کے
 ترک من تیغِ نعمت چاک چاک | سینہ خونین جگراں تابہ کے
 بلب و گل بے رخ تو در چین | نالہ کنان جامہ دراں تابہ کے
 منتظر ہر مہ خاک و رت | دیدہ صاحب نظر اں تابہ کے
 جاں بلب آمد ز جفا بیت مرا | لطف برائے دگراں تابہ کے

چہرہ تو زرد چو زرِ صرفیا
 در ہوسِ سیمبر اں تابہ کے!

قبلہ دل کعبہ جانت کوئے مصطفیٰ

کلام النور

ہست عاشق کیریا بر روی و خوی مصطفیٰ

قبلہ دل کعبہ جانت کوئے مصطفیٰ

سا لکان و عارفان و صوفیان باصفا

سر بسیر دادند جہاں در آرزوئے مصطفیٰ

سورہ طہ و الواح و مدثر سر بسیر

وصف اخلاق خوش و خوی مصطفیٰ

در الم نشرح بیان شق صد پیکار است

چوں بنا شد خاطر مائل بہ سوی مصطفیٰ

افصحان و عالمان یا کمال و عاقلان!

جملگی بودند رنگ از گفتگوی مصطفیٰ

رفت موسیٰ خود خدا خواند اورا سوی خود

ز بی قرینہ کن قیاس آبروی مصطفیٰ

ہر گلے کا ندر گلستان وجود النور دمد

آب حیوان آیدش الحق ز جوئے مصطفیٰ

صلو علیہ دایما

شاهنشہ ارض و سما یعنی محمد مصطفیٰ ^۱	خورشید برج اصفیا یعنی محمد مصطفیٰ ^۲
فخر و دو عالم بالیقین اس رحمۃ للعالمین	مصدق لولاک لما یعنی محمد مصطفیٰ ^۳
صدر العالی امی لقب مسند عالی نسب	پشت پناہ یہ نوایں محمد مصطفیٰ ^۴
کنت نبیا شان تو بر نفس احسان تو	دم آدم و جان حوا یعنی محمد مصطفیٰ ^۵

در کسوت خیر البشر چوں در صدف آمد گہر
روپوش رمز و اضحیٰ یعنی محمد مصطفیٰ^۶

کام دل و آرام جان نام و نشان بے نشان
مطلوب ہر شاہ و گدا یعنی محمد مصطفیٰ^۷

ممشوق حسن لم یزل از مرتبہ فضل الفضل
گنجینہ مہر و وفا یعنی محمد مصطفیٰ^۸

پیوندہ ہر حجر و کل روح روان جان و دل
ہر مرض عصیاں را دوا یعنی محمد مصطفیٰ^۹

نظر کرم اے ذواکرم چوں عاشق تو بے زرم
اے عاجز انراں رہنما یعنی محمد مصطفیٰ^{۱۰}

یا رسول اللہ اسلام علیک

مولانا جلالی

یا رسول اللہ اسلام علیک	انما الفوز والصلاح لک
سلام آمدم جوابم ده	مرحے بر دل خیرالم ده
سلام ایستاده ام برپا	و عیک مشرفم فرما
بس بود جاه و احترام مرا	یک عیک از تو صد سلام مرا
گر چه لایق نیم بحضرت تو	چشم دارم ولی ز بهمت تو
چو دہی در اسلام بار مرا	مے کنی صاحب اعتبار مرا
بشماری ز امتان خودم	بر نداری ز استکان کرم
استان درت بہ چشم وفا	بہتر آمد ز جنت المساوی
چشم لطفی بروی سیاهی کن	سو گمن از کرم نگاہی کن
چوں تویی دیدہ و بیان بلاغ	ہمچو نرگس ز سرمہ ما زارغ
سویم افکن ز محمت نظرے	باز کن بر رخ ز لطف دے
مہر بکشا ز حقہ یا قوت	روح را کام بخش و دل را قوت
مہر دے تو ہوش برد از من	بنامے خود ز برد یمن
تلخ شد کام من ز بخت نرند	ساز شیریں ز لعل شکر خند
لب بجنباں پی شفاعت من	منگر برگناہ و طاعت من
رحم کن بر من و فقیری من	دست کش بہر دستگیری من

پست بودن براه تو خوشتر
 عرش چون خاک شد براه تو پست
 قاب قوسین عیاں زیر ویت
 لیلة القدر ز موتیت تباری
 عاصیاں بے سر و سامان تواند
 رئے دل در تقائے سرمد باش
 قایده الخلق بالہدی والعون
 تم فائدہ حدیث قاضی او
 صبح رویش زوالضی و واضح
 کحل مازاع سرمدہ بھرش
 مایہ ارتقاش ثم دنی
 وصف خلق کسے کہ قرآن است
 اے دل و دیدہ خاک تعلینت
 ارض بطعی زیر پائے تو بود
 گرنہ رفتہ طریق سنت تو
 آدم بردر تو حاجت خواہ
 گر چہ ایں بحر اتم بنو دروا
 (منقول از ہفت اورنگ)

کز بندی بحر ش سودن سر
 تار سیدش بخاک پائی تو دست
 نقش حمد خم ابرویت
 وحی منزل ز بیت گفتاری
 دست امید بدامان تواند
 نقد جان زیر پائے احمد باش
 شاہ لولاک ماخلقت الکون
 فاستقم شرح استقامت او
 منشراح صدرش از الم نشرح
 ماطعی وصف پاکی نظرش
 ذرۃ اعتلاش او ادلی
 خلق رانعت او چہ امکان است
 رشتہ جاں شراک تعلینت
 خاک تعلین عرش سائے تو بود
 ہستم از عاصیاں امت تو
 دعوتم رد مکن ز بہر خدا
 عفو کن عفوے رسول خدا
 (کلام مولانا جامی)

تا امید مکن تو بے خورشید
 بند دریت آدم بعد از آدم

منتخب اشعار از یوسف زلیخا

انحضرت بجائی

ترحم یا نبی الله ترحم
 ز بهجوری برآمد جان عالم
 ز بهجوری برآمد جان عالم
 نه آخر رحمتی للعلی
 ز خاک لاله سیراب بر خیز
 بردن آور سر از بردیمانی
 شب اندوه مار روز گردان
 بر تن در پوش غیر بوی جامه
 فرود آویز از سرگیسوان را
 ادیم طایفه نصیلین پاک
 جهان دیده کرده فرش را میند
 ز جره پای در صحن حرم نه
 بده دستی ز پا افتادگان را
 اگر چه غرق دریای گنا میم
 تو ابر رحمتی آن به که گاه
 خوشا کنز گرد راه سویت رسیدیم
 بمسجد سجده شکرانه کردیم
 بگرد و وضعت گشتیم گستاخ
 ترحم یا نبی الله ترحم
 ز بهجوری برآمد جان عالم
 ز بهجوری برآمد جان عالم
 نه آخر رحمتی للعلی
 ز خاک لاله سیراب بر خیز
 بردن آور سر از بردیمانی
 شب اندوه مار روز گردان
 بر تن در پوش غیر بوی جامه
 فرود آویز از سرگیسوان را
 ادیم طایفه نصیلین پاک
 جهان دیده کرده فرش را میند
 ز جره پای در صحن حرم نه
 بده دستی ز پا افتادگان را
 اگر چه غرق دریای گنا میم
 تو ابر رحمتی آن به که گاه
 خوشا کنز گرد راه سویت رسیدیم
 بمسجد سجده شکرانه کردیم
 بگرد و وضعت گشتیم گستاخ

ترحم یا نبی الله ترحم
 ز بهجوری برآمد جان عالم
 ز بهجوری برآمد جان عالم
 نه آخر رحمتی للعلی
 ز خاک لاله سیراب بر خیز
 بردن آور سر از بردیمانی
 شب اندوه مار روز گردان
 بر تن در پوش غیر بوی جامه
 فرود آویز از سرگیسوان را
 ادیم طایفه نصیلین پاک
 جهان دیده کرده فرش را میند
 ز جره پای در صحن حرم نه
 بده دستی ز پا افتادگان را
 اگر چه غرق دریای گنا میم
 تو ابر رحمتی آن به که گاه
 خوشا کنز گرد راه سویت رسیدیم
 بمسجد سجده شکرانه کردیم
 بگرد و وضعت گشتیم گستاخ

ز دیم از اشک ابر حشیم بخواب | حریم آستان روضه ات آب
 گه رفتم زان ساحت غباری | گه چیدم زان خاشاک و غار
 بحسن اهتمامت کارِ حبّاسی^۱
 طفیل دیگران یا بد تما می

محمد تاجدار مرسلین است
 از صدیقین قادی
 المتوفی: ۱۳۰۰ هـ

محمد تاجدار مرسلین است	محمد رحمتہ للعالمین است
محمد دافع غم روز محشر	محمد شافع ما پیش داور
محمد آفتاب بے زوال است	محمد مانتاب باکمال است
محمد حق طلب کارِ رضائش	نموده خلق آدم از برائش
محمد آفتابش ناجی ز نار است	تعالی چه عالی اقتدار است
محمد مقصد و آدم بهانه	محمد معنی و عالم فسانه
الهی ده مرا حب محمد ^۲	زیاده از زیاده وز حد وعد
محمد جلوه گرد ذات از جمالش	زبان و عقل قاصر از جلالش
حسین گر قربت یزدان است مقصد	
محمد جو محمد جو محمد ^۳	

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

رَحْمَةُ لِلْعَالَمِينَ

شیخ فریدین عطار

آفتاب شرع دریائے یقین	نور عالم رحمتہ للعالمین
خواجه دنیا و دین گنج وفا	صدر و بدر هر دو عالم مصطفیٰ
خواجه کونین و سلطان همه	آفتاب جان و ایمان همه
نور او مقصود مخلوقات بود	اصل معدومات و موجودات بود
بعث او شد ننگونی بتاں	امّت او بهترین امّتاں
فلک در عهدش قوی تر چیز یافت	مسجد گشت مطهر و نیز یافت
صاحب معراج و صدر کائنات	سایه حق خواجه منور شید ذات
هر دو عالم بسته فتراک او	عرش و کرسی قبله کرده ذات او
پیشوائے این جہاں و آن جہاں	مقتدای آشکار و نہاں
مہترین و بہترین انبیاء	رہنمای اصفیاء و اولیاء
هر دو گیتی از وجودش نام یافت	عرش و فرش از نام او آرام یافت
بجزو ششم آمدند از بحر جود	هر دو عالم از طفیلش در وجود
بہر خویش آن پاک جان را آفرید	بہتر از خلق جہاں را آفرید
پول شد آن نور معظم آشکار	در سجود افتاد پیش کردگار
عرش و کرسی عکس ذاتش خواستند	پس ملائک از صفاتش خواستند

حق برائے جاں آں شمعِ ہدیٰ
 در پناہِ اوست موجودی کہ هست
 کمرہ در شبِ سوی معراجش رواں
 روزِ محشر محو گردد سرِ پسر
 انبیاء در وصف او حیران شد
 موسیٰ و عمران چوں آں رتبت پدید
 گفت یارب اُمت او کن مرا
 چوں لعلِ تاج آمد بر سرش
 چوں جہاں از موی او پریشک شد
 چوں بنمبر بر شد آں دریلے رفت
 آسمان بے ستون پر نور شد
 ہر دو گیتی گرد خاک پای تست
 می فرستد اُمت اورا فردا
 در رضای اوست مقصودی کہ هست
 سر کل یا او نہادہ در میان
 جز زبان او زبانہای دگر
 سر شناساں نیز سرگردان شد
 چاکر اورا چنان قسرت بدید
 در پناہِ ہمت او کن مرا
 خلقِ خالی خاک بر شد بر درش
 بحر از تشنگی لب خشک شد
 نالہ حنائے می شنیدند دور دور
 و آں ستون از فرقتش رنجور شد
 در گیمی خفتہ چہ جای تست

چون زبانِ حق زبانِ اوست بس
 بہترین عہدے زمانے اوست بس

نعت آں روئے والہی آمد ۞ صفت زلف ادا سجا آمد
 ہمتش الرقی الاعلا جوئے ۞ عزتش لابی بعدی گوئے
 (حکیم سنائی)

لولاک لما خلقت الافلاک

از سعدی شیرازی

آل علت غائی دو عالم!	محبوب جناب رب ارحم!
عالم همه در وجود آمد	از فیض قدم پاک احمد
از بهر صفات ذات عالی	شاهد شده خود حدیث قدسی
فرمود جناب ایزد پاک	لولاک لما خلقت الافلاک
جو هر شده ذات آل حق آگاه	باقی عرض است ماسوی الله
دو دوش باعث ایجاد عالم	نبی هر دو عالم نخر آدم
کسے که ذات اقدس را شناسد	که او را خالق یکت شناسد

نعت رسول مقبول

صلی الله علیه وسلم

منتخب _____ از _____ اشعار

حضرت عبدالوهاب نوری المتوفی: ۱۱۸۶ هـ

خاتم الانبیا امام رسل	قائد خلق سوره خیر تبیل
سایه خلق خلیفه مطلق!	کار تبلیغ از او با رونق
منظر نور اقدس اعلی	مہبط جبریل وحی خدا
شاه مسند نشین اودائی	درس گوی کتاب ما اوحی
یافت از آل گوهر لولاک	که ز حق آمد طاہر پاک

ادرت موج بحر لم یزلی | جرعه نوشان بنی و ولی
 ذات آدم از دشمن مغفور | هم ز طوفان نمود نوح عبور
 شرف خاندان آل عباس | کس نداند مگر بروز جزا
 حب ایشان دلیل ایمان است
 نور یا بلکه حافظ جان است

سرتاج پیمبران محمد

<p> سرتاج پیمبران محمد مقصود توئی ز آفرینش از نور تو شد مکرم آدم فراش ربهت دم مسیحا موسی بعصای خویش صاحب کز خاک درت کند لب تر خوشبو چو بنفشه راز موی وی فصیح بیشه بلاغت لطف تو بشارت خلاصی آزاد گمنی چوما هزارا </p>	<p> اے در بحر سرمد اے چشم چراغ اهل بنیش قائم بطفیل تست عالم آمد صرمت حسیم بطحا بردر گهت اے رسول طیب خضر آمد نیز سوئے آل در باغ ارم از نسیم کویت اے بیل گلشن فصاحت رحم کن به امتان عاصی خواهی چو خلاص خاکساران </p>
---	---

چه گویم من شنائے او خدا گفت
 بصورت گوهر درج نبوت
 بحال گوی راز پادشاهی
 جہاں یک خاکروب بارگاہش
 ہنوز آدم میان آب و گل بود
 بود آدم نوری از وجودش
 زہر منزل کہ سوئے آں دگر شد
 درآمد پیش طاؤس ملائیک
 دل پر نور را دریائے دین کن
 مہ و خورشید چوں باشند مژدہ
 توئی شاہ و ہمہ آفاق خیل اند
 درآمد گیسوی مشکین کشادہ
 بے نامش بانام خدا جفت
 بمعنی اختر برج فوت
 معاد ان اسرار الہی
 فلک یک خرقة پوش خالقہش
 کہ او شاہ جہاں جان و دل بود
 و گرنہ کے ملک کردی سجودش
 اگر چہ بخت بود او پختہ تر شد
 پئے او قدسیاں گشتہ فداک
 حدیث و حقایق العالمین کن
 دثار از سر برافکن نم فاند ز
 توئی اصل و ہمہ عالم طفیل اند
 بستر تاج عمرک بر نہادہ

ز مومے مشک در عالم دمیدہ

ز رویش نور برگردوں رسیدہ

گلستان ابد را سروبالا

یگانہ گوهر در مائے سرمہ
 شہنشاہ کہ از نور جمالش
 سفیر اعظم ایزد محمد ص
 ملک شد محو حسن بے مثالش

گل بے خار باغ لایزال	فروغ شمع وحی لایزال
سبستان ازل را شمع مکتا	گلستان ابد را سرو بالا
بچشم از کحل مازانغ ابهر نور	بدل بیند آں سر مستور
زبان گویای نازل لن ترانی	رواں جویائی راز من رانی
صفا بخش جہاں از لعل خندان	شفا بخش رواں درد مندان
وجودش رحمتہ للعالمین باد	ز حق بر جان پاکش آفرین باد
چو شمع آفرینش را برافروخت	به آدم علم الاسماء بیا موخت
چو قرآن دفتری از عشق بکشد	به دانش عالم را کرد دل شاد
شب آں معراج عرش آشیانہ	فسحان الذی اسری ترانہ

فسر از بارگاہ عرش بشت
ز جام لی مع اللہ گشت سرمست

طلوع فجر عیاں گشت

(کلام بجزی)

سحر ز مشرق گردوں کہ خود نمایاں شد
طلوع فجر عیاں گشت و شب بیایاں شد

تمام عالم امکان چو مهر تابان شد
 زیر رحمت حق هر طرف گلستان شد
 درین طلوع سعادت ز لطف و فضل خدا
 یگانه باعث ایجاد معنی طابا
 به بیست و هفتم ماه رجب چهر برج کمال
 نمود تکیه بلند بر رفعت و جلال
 شهنشاهی که خدا کرد از رسل ممتاز
 نمود طائر خوش باعد خود باز
 که شهر علم ز نور جمال وی شد باز
 بدرگش همه شاهان نهاده روی نیاز
 نمود خلعت پیغمبری به بر خزانس و جان
 گذاشت تاج شرف بر سر آن شهه دوران
 زمین ز فرط شفقت کرد فخر بر کیوان
 شد ز نور رخس آفتاب و ماه نهال
 شهنشاهی که بمبراج قرب او ادنی
 به امر خالق اکبر بلیله الاسری

تسیر کردی بالا از مسجد اقصا
 ز فرش کرد تا به عرش آن مولا
 نشست بر سر مسند شه پسر سر بر
 بکرم وی شد محکوم پادشاه و وزیر
 مطیع اوست خلایق چه از صغیر و کبیر
 خدا خوانده بقرا آن خود بشیر و تدبیر
 تمام عالمیان سر نهاده در راهش
 ز معجزات و کرامات بس به همراهش

محمد مطیع انوار یزدان

صابر محمدانی

شهنشاه سریر ملک امکان	محمد مطیع انوار یزدان
مرش زینبده تاج نبوت	یم جود و سخا کان فوت
به شانش نازل آیات خدائی	بر اندامش لباس کبریائی
در خشان مهر افلاک هدایت	یم موج الطاف و عنایت
بود و الیل یک آیت ز مویش	شده مقصود از و الشمس روشن
حبیب حفت حق شاه لولاک	حرم ز آلائش اصنام ازاد پاک

ز احسان ہا کہ بر نوع بشر کرد
 بہ ابرویش قسم شق القمر کرد
 ز اعجازش یکے قرآن علامت
 بہ مادستور کافی بنا قیامت
 چہ گویم بیش از ایل و وصف او
 کہ عقلم قاصر است و نظم
 پس از نعت رسول اللہ اکرم
 سرود کنز مدحت حیدر ز تم زد

نعت حضرت سید المرسلین منقول از بدایع منطق

بعد حمد و ثنائے خالق کل !
 بعد نعت و درود فخر رسل
 می کنم شکر این اجل نعم
 کہ مرا کرد حق ز خیر الاثم !
 یعنی از امت حبیب خدا
 عاصیاں را شفع یوم جزا
 پیوں بشانش نگاہ موسیٰ کرد
 شدن از امتش تمتا کرد
 کرد نعتش خدا بخلق عظیم
 گفت بر مومنان رؤف رحیم
 از خدا تحفہ درود و سلام
 برے و آل وے رساد مدام

از جمالش خدا مشهود است

حضر مرزا اکمل الدین رح ————— المتوفی: ۱۱۳۱ هـ

زبدۀ نور نور محمود است	از جمالش خدا مشهود است
گشت ازین نور در تجلی ذات	ز ال تجلی بدید موجودات
هر که دیدار مصطفیٰ را دید	او در ال جلوة خدا را دید
شد یقین هر چه مصطفیٰ گوید	از زبانش بما خدا گوید
حرف حق از زبان حق باشد	گر نویسند ورق باشد
نور در نور پرده در پرده	از جمال محمدی کرده
هر که در نور پرده بیند نور	نور در پرده کے از و مستور
ہست ازین نور جملہ انوار	لیک طاری بصدر ہر اطوار
نور بے نور نور کے دارد	جز خدا شے ظہور کے دارد
ہر چه دار و شہود ہست آن ذات	وحدت اند وجود شد اثبات
چشم توحید بین ز ہر اطوار	دید در جلوة رویت دیدار
نور در نور خود تماشا داشت	خلعت نور مصطفیٰ اراداشت

نور چو کرد نور خود موجود
شد وجود محمدی مشہود

رباعیات

سَلَامٌ عَلَى الْكَوْنِ مُحَمَّدًا قَبْلَ الْكَوْنِ

معنی حرم کنی تحقیق اگر
تو قلب و جگر گرد و نبی
بسنگری بادیده صدیق اگر
از خدا محبوب تر گرد و نبی

به پایاں چو رسد ایں عالم پیر
مکن رسوا حضور خواجہ مارا
شود بے پرده هر پوشیده تقدیر
حساب من ز چشم او نهال گیر

تو غنی از هر دو عالم من فقیر
تو اگر بینی حسابم ناگزیر
روزی محشر عذر بای من پذیر
از نگاه مصطفیٰ اینها را بگیر

دو چشم من نگاه آورده تست
دو چارم کن به صبح من را نی
فروغ لا اله آورده تست
ششم را تاب ماه آورده تست

مسلمان آن فقیر کی کلاه
دش نالد چرا نالد نداند
رسید از سنه او سوز آه
نگاه یار رسول الله نگاه

حلقه ملت محیط افسر استیم
دین فطرت از نبی آموختیم
مرکز او وادی بطحا استیم
در ره حق مشطی افروختیم

بس خدا بر او شریعت ختم کرد
لانی بعدی ز احسان خداست
بر رسول ما رسالت ختم کرد
پروہ ناموس دین مصطفیٰ است

نوع انسان را پیام آفرین !	حامل او رحمتہ للعالمین
غنچه از شاخسار مصطفیٰ	گل شود از باد بهار مصطفیٰ
اُمّی پاک از هوی گفتار او	شرح رمز ماغوی گفتار او
اے مظهر تو شتاب زندگی	جلوه ات تعبیر خواب زندگی
اے زمین بارگاهت ارجمند	آسمان از بوسه یامنت بلند
شش چهارش ز تاب روی تو	ترک و تاجیک و عرب هندوی تو
در بهال شمع حیات افروختی	
بنده گان را خواجہ گی افسرختی	

منتخب اشعار من کلام عبد العلی پاندانی

اے صباح ممنون احسانم بکن	بار منت بر سر جانم بکن
چارہ ساز بندہ گمراہ شو	تا بہ درگاہ رسول اللہ رو
گر بیابی بار کن عرض سلام	بگذار عرض از این غلام
کہ اے پناہ مفلسان و کمزین	ذات پاکت رحمتہ للعالمین
چارہ فرمائی سیہہ کاراں توئی	شافع خیل گنہگاراں توئی
عفو فرما پیش حقم شو شفیع	عفو تو آمد ز جرم ما و سبع
یک نگاہ کن بسوئے مستمند	تا شوم اندر دو عالم ارجمند
بر تو باد اصد درود و صد سلام	ہم بہ آل و ہم بہ اصحابش تمام

قَابِ تَوْسینِ مَقَامِ اَوادنی

(کلام: النور شاه امرتسری)

ابتداء می کنم به بِسْمِ اللّٰهِ	که اینس من است توشه راه
بعد حمد و ستایش داور	نعت خیر الوری بود بهتر
شاهد و مقصد جناب و درود	فخر عالم محمد و محمود
آنکه او هست زیب موجودات	اشرف الانبیاء شفیع عرصات
صدر تاج لعمر لولاک	بدر قدر سپهر ارسلناک
قام المرسلین حبیب خدا	قَابِ تَوْسینِ مَقَامِ اَوادنی
آفتاب است او همه اصحاب	فی الحقیقت جوا نجم مهتاب
برو و پیروان و یارانش	بر همه آل و دوستانش
سال و ماه روز و شب و صبح و شام	
تحفه از مصلوات و هدیه سلام	

آنکه پوشیده خلعت لولاک و از بلندیش پست شد افلاک
نوابه بارگاه کونین است و سالک اِه قَابِ تَوْسینِ است

نعت شریف شهنشاد عالم (منعمی)

شہنشاہ سریرِ قاب تو سین
مطالعِ عالم سلطانِ کونین
رسول اللہ پناہ بے پناہ مان
شیخِ عاصیاں و دادخواہان
اُمّ الانبیاء خیر البرایا
حبیبِ کبریا کا نِ عطا یا
فروزانِ مہرِ افلاکِ نبوت
چرخِ بزمِ تجہیل و نفوت
بفرشِ افسرِ لولاکِ زیبا
قبایِ قائمِ پاشِ فاوجی
اَلَمْ تَشْرَحْ بیانِ پاکِ صدرش
ملکِ مدحتِ گرا و صافِ قدرش
خدا مدحِ شسِ کردہ بقسّان
ترا ای منعمی نقشِ چہ امکان

مرحبا فیض بخش کائنات : کلامِ حُفرتِ بوعزقند پارچی

مرحبا بے بسیلِ باغِ کہن !
از گلِ رعنا بگو با ما سخن !
مرحبا بے قاصدِ طیارِ ما
می دہی ہر دمِ خیرِ از یارِ ما
مرحبا بے ہدہِ فرخندہِ فال
مرحبا بے طوطیِ شکرِ مقال
در زماںِ ہفتِ آسماںِ را طے کنی
مرکبِ حرص و ہوا را پے کنی
و مہدمِ روشنِ کنی در دلِ چرخ
ہر نفسِ از عشقِ سازیِ سینہِ داغ
مرحبا بے رہنمائے دینِ مبین !
از تو روشن شد مرا چشمِ یقین
یافتِ قالبِ طینتِ پاکی ز تو !
شد روشنِ آدمِ خاکی ز تو
مرحبا بے فیضِ بخشِ کائنات
یافتِ ترکیبِ از وجودِ تو حیات

رہبر حق محمد عربی صلی اللہ علیہ وسلم

از حضرت صوفی

۹۲۸ ————— ۱۰۰۳ ہجری

حق طلب باش روز و شب صرفی	پاکش از رہ طلب صرفی
یگ و پوئے براہ حق می کن	جستجوی براہ حق می کن
راہ حق جز رہ پیم نیست	جز رسالت پناہ رہبر نیست
رہبر حق محمد عربی	بنی ہاشمی و مطلبی
از خدا در رہ خدا طلبی	مطلب جز محمد عربی
بر رواق رسالت او سلطان	موتیش با عصائی خود دربان
او منور ز سایہ در عالم	ہمہ در سایہ اش خوش و غرم
سایہ ہر تن فتنہ بر خاک	سایہ او قباد بر انلاک
نور نور شید عکس سایہ او	سایہ او خمیر مایہ او
ہستم از جان محب یارانش	حلقہ در گوش دوست دورانش
حاصہ ز آل جملہ چار یار کبار	جانشینان احمد مختار
مصطفیٰ را بہ غار ہمد یار	ثانی اشنین از ہما فی الغار
دوم آل کان معدلت فاروق	علم دین رساند تا عیوق
سوم آن آفتاب ذوالنورین	ہمہ عالم ز پر توش پُر زین
چہارم آل وارث وحی نبی	ابن عم محمد عربی
استاد حیدر کرار	محمد راز احمد مختار

آل اطہار اور وسیع الشان	صحب اختیار اویں بند مکان
مقتدای جہاں امام حسن	پیشوائے زمان امام حسن
قرۃ العین سید الثقلین	سرور سروران امام حسین
دل مآدوفای ایشان یار	سرمخاک پای ایشان یار
گرشب روز و ماہ سال مدام	غیر نعت نبی و آل کرام
بنود در دہانت لے صر فی	نرود بر زبان لے صر فی
غیر نعت محمدؐ عربیؐ	
غیر مدح رسولؐ مطہنیؐ	

ہر کہ عشقِ مصطفیٰ اسامان اوست

۱۸۷۶ء ڈاکٹر سر محمد اقبالؒ ۱۹۳۸ء

ہر کہ عشقِ مصطفیٰ اسامان اوست	بحر و بردر گوشہ دامان اوست
سوز صدیق و علی از حق طلب	ذره عشقِ نبی از حق طلب
در دلِ مسلم مقامِ مصطفیٰ اوست	آبروئے مازنامِ مصطفیٰ اوست
بوریا ممنونِ خوابِ راحتش	تاج کسریٰ زیرِ پایِ منتش
در شبستانِ تراخلوت گزید	قوم را آئینِ وحمت فرید
ہست دینِ مصطفیٰ دینِ حیات	شرع او تفسیرِ آئینِ حیات
از رسالت در جہاں تکوین ما	از رسالت دین ما آئینِ مسا

خاک شرب از دوعالم خوشتر است
 در نگاه ادیکه بالا و پست
 گرد تو گردد حسیم کاینات
 می نه دانی عشق و مستی از کجا است
 تا مرا افتاد بر رویت نظر
 محفل از شمع نو افسر و ختی
 نسخ کونین را دیباچه اوست
 مسلمان را همین عرفان و ادراک
 خدا اندر قیاس مانگند
 فرد از حق ملت از حق زنده است
 از رسالت هم نوا گشتیم ما
 دین فطرت از نبی آموختیم
 ای گهر از بحر پیاپی اوست
 قوم را سر مایه قوت از د
 نقش نو بر صفحه هستی کشید
 امتی از ما سوا بے گانه
 امتی از گرمی حق سینه تاب
 جلوه او قدسیاں را سینه سوز
 اے خنک شهر که انجاد لبر است
 یا غلام خویش بر یک خوان نشست
 از تو خواهیم یک تکه ای التفات
 ای شعاع از آفتاب مصطفی است
 از ام و اب گشته محبوب تر
 قوم را در حیات آموختی
 جمله عالم بندگان و خواجهدار است
 که از خود فاش بیند سیر لولاک
 شناس او را که گوید ما عرفاک
 از شعاع مهر او تابنده است
 هم نفس هم مدعا گشتیم ما
 در ره حق مشعل افروختیم
 ماکه یکجا نیم از احسان اوست
 حفظ هر وحدت یکتا از د
 اوستی گیتی کشانی آفرید
 بر چرخ مصطفی پروانه
 ذره اش شمع حریم آفتاب
 بود اندک و گل آدم هنوز

کلام ڈاکٹر محمد اقبالؒ

اے پناہ منِ حریم کوی تو | من بہ امید رسید سوی تو
 ذکر و فکر و علم و عرفانم توئی | کشتی و دریا و طوفانم توئی
 گرد تو گردد حریم کائنات | از تو خواهم یک نگاہِ التفات
 خود بدانی قدرتن از جان بود | قدر جان از پر تو جانان بود
 لطف تو بر عاصیاں افزو تراست | گر خطا بخشی چو مثل مادر است
 وای از اں درد کہ در جال و تنم
 گوشہ چشم تو واسوئے منم

سلسلہ اوسبہ کے سائینیادی اصول

- ۱۔ اتباع رسول صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم
- ۲۔ دنیائیں رہ کر دنیا سے دل نہ لگانا۔
- ۳۔ مطلب کے بغیر اور حق کے خلاف کوئی بھی بات زبان سے نہ لگانا۔
- ۴۔ یادِ الہی سے کسی بھی وقت غافل نہ ہونا۔
- ۵۔ ہر وقت خداوندِ کریم کو حاضر و ناظر جانتا، اور ہر حال میں راضی برحق رہنا۔
- ۶۔ صبر اور قناعت اختیار کرنا اور غصہ پی جانا۔
- ۷۔ مخلوق خدا کی عیب جوئی اور عیب چینی سے پرہیز کرنا۔

محمد صدر بزم من رانی

محمد صدر بزم من رانی	محمد شاه و مشهور داور
محمد شافع اُمت به محشر	محمد خسر و ملک فتوت
محمد اول و ختم نبوت	محمد جبریش نے نوازے
محمد سبیلش جوئے بازے	محمد کائنات اندر وجودش
محمد باقیات اندر وجودش	محمد شرح زمز لا اله است
محمد شمع بزم عز و جاہ است	محمد آرزوئے ہر دو عالم
محمد کیمائے خاک آدم	محمد برزین احمد برافسلاک
خدا در شان او فرمودہ لولاک	محمد پادشہ دُنیا و دین
اہم المرسلین ختم النبیین	محمد عاشق و معشوق یزدان
محمد جان و دین و نور ایمان	محمد منظر الطفا رحمان
محمد بحر جود و کان احسان	محمد آفتاب چرخ عرفان
محمد ماہتاب برج یقان	محمد شاہد خلوت گہر راز
محمد شاہباز عرش پرواز	محمد شاہ اقلیم رسالت
محمد ماحی کفر و ضلالت	محمد شاہ لولاک لما

لواء در دست او انا فتحنا
(حضرت شاہ نیاز نقشبندی)

(اے محمدؐ! تیرا شہر جنت ہے اور تیرا گھر جنت ہے)

چہ حسن است اینکہ از ہر ذرۂ آثارے یا بم
چہ عشق است اینکہ خود را محو حسن یارے یا بم
چہ بوی است اینکہ از موی نبیؐ آید بسوی من
چہ مشک است اینکہ از کوئے شہر مختارے یا بم
چہ شعر است اینکہ از عشق نبیؐ آید بطبع من
چہ سحر است اینکہ اندر شوخی گفتارے یا بم

رحمۃ للعالمینؐ

کلام قاسم انور

صدر عالم آفتاب شرع دین	نور یزدان رحمۃ للعالمینؐ
روح پاکش معدن صدق و صفا	شمع ایوان ہدایت مصطفیٰؐ
ماحی عصیان آدم نام او	ہر دو عالم حجرۂ خوار جام او
اختیار انبیاء بے اختلاف	افتخار دودۂ عید مناف
چار یارت پیشوائے انس و جان	ہر یکے در عہد خود صاحب قرآن

اے بشرعت قاسمی را افتخار

شافع امت رسولؐ کردگار

سید الکونین فخر المرسلین

(کلام سید محمد علین)

سید الکونین شمس المرسلین	یعنی آل محبوب رب العالمین
شاہِ عرب ماہِ عجم تاجِ دین	ختم الرسل بکے فخر اولینے
صاحبِ قرآن فرزندِ خلیل	پشتِ پناہ بے کسان و ہمِ علیل
صاحبِ المعراج انوارِ خدا	ساکنانِ عالمین را رہنما!
ساقی کوثر شفیع المذنبین	پاسبانِ کعبہِ روئے زمین
نورِ انجم، نورِ شمس و ہمِ قمر	بت شکن، باطل شکن و حدت اثر
قلزمِ اخلاق ہم قدسی زبان	لحنِ داودی از شیرین بیان
محرمِ راز نہاں و آشکار	مہبطِ روح الامین ذوالاقتدار
صاحبِ لحم و النون و القلم	صاحبِ طلاء و یسین ذوالحشم
رازدان و اقف سرِ قدیم	روئے و الفحی، موی و البیل، خوی و یم
شاہِ سوار لامکان رقارِ برق	مشعلِ تابندہ غرب تا مشرق
نافہ تا تار از بویِش خفی	عاشقِ اوصافِ آدم صفی
عاشقانِ رانامِ او آبِ حیات	عارفانِ بس یافت از نامش نجات
حق تعالیٰ نعتِ خوانِ روئے او	بکے عشاق حمیدند سوئے او

رُبَاعِيَاتُ نَعْتِيَّةُ

روئے تو بجل ساخته گل های چمن را
گیسوی تو شرمند کند مشک ختن را

دل باز نیاید بتم از سر زلفش
دیوانه فراموش می کند وطن را

سرور پیغمبران شاهد عرض و سماء
زیر پایش عرش و کرسی رتبه اقرب تا
آن شهنشاه عرب فخر عجم ماه منیر
بود آدم درماد و طین او بود شاه مستطاب

امشب قدر تست دریاب
قدر شب خویش دریاب
آرایش سردی است امشب
معراج محمدی است امشب

بہتر از خورشید یا از ماہ افزوں گویت
اے مہر نور خدا خورشید و ماہ چوں گویت

سر و پستان جمالی یا گل گلزار حسن
یا نگار سر و قد یا جامہ گلگون گویت

دیوانہ شدم در آرزویت
اے چشم ہمہ جہاں بسویت
خسرو بہ کمند تو اسیر است
بے چارہ کجا رود ز کویت

شاد کن جان من کہ غم گین است
رحم کن بر دلم کہ مسکین است
روئے بنما تا نظارہ کنم
آرزوئے من از جہاں ایں است

قالب قوسین او در اں اشنا	از دنی در گذشت و او ادنی
چوں بنی بے بہت خدا را دید	بے لب بے دہن کلام شنید

وصف شرف تو بیش از ادراک آمد
 سبق ادبیت نعبد و ایاک آمد
 تو قسیع تو کمر صحیفه پاک آمد
 لولاک لما خلقت الافلاک آمد

مبارک شبے طرفہ روشن چو روز
 مہر آسمان قدم شب فروز
 بخوبی زمین گشته گلشن ہمہ
 قنادیل افلاک روشن ہمہ

کلام سعد شیرازی

زبان تابود درد ہاں جائے گیر
 شنائے محمدؐ بود دل پذیر
 حبیب خدا اشرف الانبیاء
 کہ عرش مجیدش بود مُتکا
 سوارِ جہانگیر یکر اہل براق!
 کہ بگذشت از قصر نیلی رواق!

چانی مینت کایناتش یار رسول^ص
 فخر چونوی پاک ذاتش یار رسول^ص
 ازنی لله وان مت سحر نورانه چون
 فخر چونوی شش جهانش یار رسول^ص
 گاه ری اینه گوشت چیده سوری چانه روس
 آتش چانی درس ذراتش یار رسول^ص

(میکر عبد الشبید نازی)

حصه کاش

هَاجَاتُ

صاحبِ بُوڑے چپکھنِ خشنہارو | بے چون بندہ چپس گنہگار
 نفسِ میونوی سیاہ مارو | نفسِ کورسِ عالمسِ خوار
 قبولِ کرتم استغفارو | اغفر زِ نبی یا عفار
 تے چپکھ گنہنِ آمرزگارو | بے چون بندہ چپس گنہگار
 سارے بندو کھوتہ چپس عجیب وارو | استر عیبی یا استار
 عفوس چانس اُمید وارو | بے چون بندہ چپس گنہگار
 امرس چانس کورم انکارو | نہیں چانس پیٹ تیار
 کار میانی بد تے آہنکارو | بے چون بندہ چپس گنہگار
 عملو کن چپس سیہ کارو | رحمت چانی چھے بسیار

لا تقنطو چون خوش گفتارو
 بے چون بندہ چپس گنہگارو

المؤلف :- ۱۹۳۸ء

از جیلانی

مسکِ مدنی شاہ | اسیہ ہا و گتِ منزہ گاہ
 عربی عالی جاہ | اسیہ ہا و گتِ منزہ گاہ

یا سین طاسین طام	والشمس بیه والضحها
پراگاش چونوی مام	اسیه مام و گیه منزه گام
عزت انا فتحتا	خلعت لولاک لما
والنجم شب اسرا	اسیه مام و گیه منزه گام
درقاب قوسین مقام	جبریل چونوی غلام
سوزان حق چیهوی سلام	اسیه مام و گیه منزه گام
ای بدر بر ج و قی	وی صدر صدر العلی
چپک مالک ارض و سما	اسیه مام و گیه منزه گام
برم دیت چانرخط و خالن	چیهو راوی چانرخیل و قالن
کر سانی دل سنبالن	اسیه مام و گیه منزه گام
مازاغ چشمن کئوی	شیدا ای بینو بینو ی!
هر سوچه روان و نوی	اسیه مام و گیه منزه گام
مغشوقه حقه سند یاره	امتکه رتیه غمخواره
عرشکه شهرسواره	اسیه مام و گیه منزه گام
عاشق ز املی لوله ناری	هر سوچه ناله تزاری
نکمه یته بکله بیاری	اسیه مام و گیه منزه گام

وَنَتُوم شَاهِ مَدِينَسْ	چھو کہ آم جگر س پس
اَسِہ ما و گٹِ منزہ گا ما	خبر اہ ہیہ دِ لُحزینَسْ
و ندی قبیلہ کرو نوی	تشریف اُن تو سونوی
اَسِہ ما و گٹِ منزہ گا ما	در دل تمنا چھ چونوی
پردہ از روی نقود تھاو	والشس رخ پر ز لاو
اَسِہ ما و گٹِ منزہ گا ما	دود مت جگر شہلاو
فلکن ملکن زمین!	رحمت چھوہ عالمین
اَسِہ ما و گٹِ منزہ گا ما	سردار چھوہ مرسلین
اَسِہ کن اکے نظر	لِئہ کر اے سرور
اَسِہ ما و گٹِ منزہ گا ما	یا اللہ اُس چھی مضطر
مہو کہ ما و مت چھ چانی	چھو کہ لہ چھوی جیلانی

از روی مہربانی
اَسِہ ما و گٹِ منزہ گا ما

مورخ کچھر از حس ۱۸۳۳ - ۱۸۹۸ء

یارب کرو اتہ بطحا صفا و مروس پیرہ ما
کعبس د کہ دتھ پیرہ ما سبحان دبی الاعلیٰ

حضرت سندوی وطن د پشته آسه با متن
 با چپ چشمه وند هس وتن د هاند همن عرفات دنی
 لوله سپت پشم سینه کرواته در مدینه
 د که تها و با بر زینه دیشهن گنبد خضرا
 بوسه د تها تها آستانس لوله شرک لایه با پاش
 زونده با تها براندس دل و جان کر هس فدا
 د چپهن بر شر او تها کته جایه چپ تشریف تها و تها
 پاین تل سر تر او تها و دان کر هس عرضا
 دپه هس با پده پائ روزی نه کینه سان مائ
 کته جایه رود کده ز با امت چپه گیمز فلوا
 تها و تها حن بمیان سر واره احوال میان چپه حن واره
 بیکس چپس لاچاره افتاده پیومت از پا
 چپکه چپوم فراقه چانه د که چپوم پان میون زان
 موکده با و تم ننده بان سوکده بره با چپوم تمنا
 مورس نفس امارن شیطان چپوم پته لارن
 لگمت چپوس بدکارن تهر منده گوشت رسوا

محشر کہ تم گنہ کارہ یا نبیؐ کر میون چارہ
 نارہ سندہ تار زیم تارہ کو شرک چاؤ زیم دامہ
 لشد کر تم یاری کا ستم ذلت نہ خواری
 تلتم گنہک باری ایمان کر تم عطا
 حسن امت بر در بے چارہ بے کس ابتر
 موکہ لاؤ زین روز محشر ہاؤ تس دیدار مولا

بزم مولود نبی یار جھنگ دربار چھا

۱۳۲۷ — (از غلام الدین سالف) — ۱۴۰۶ھ

گوشہ باغ ارم یا کوچہ دلدار چھا	سجدہ گاہ عاشقان یا جلوہ گاہ یار چھا
جمع آثار شریفیں منہر گت شاہ و گدا	بزم مولود نبی یار جھنگ دربار چھا
یورہم خالی اتھو گئے اُن تو بربر برہم	اغہند دست کرم یا ابر کو ہر بار چھا
شانہ بڈپانہ از یا گران مسکین زکوٰۃ	کیا سنا کا نہہ مفلس چھا کا نہہ اکھا ناوار چھا
از صلئے عام و موت اُم حکیم حاذقن	و حقیقہ کینہ کا نہہ داد لہ چھا و نہہ کا نہہ بیمار چھا
عاشق قتل شور از صل علی صل علی	کیا سنا تشریف فرما مالک ہر دار چھا
سالف اندر بار گاہ حرمتہ للعالمین	ہبت بطور تحفہ امت کو کی اشعار چھا

نعت شریف

از غلام حسن

عاشق روز با ادب بحضور	بزم سپید سروری اینجا
لوله تے شوقہ پر درود حضور	شاد سپید کھتہ غم زلی اینجا
کرشہ تنظیم مجلس میلاد	مدعا ساری حل گرهن اینجا
یودشہ لالہ نظر کریم ز کرم	گاکش پادن فدا کرس اینجا
عشقہ نارہ دودمت میہ جگر	خون دل کونہ ہارہ بہ اینجا
بہر تنظیم مجلس میلاد	ایستادہ ملک تنہ حور اینجا
پاس میلاد دل گرهن از شاد	چھوکھ کلن دو کھ رکن ہمہ اینجا
یودشہ مضطر گوشت بہ بیماری	مفقوتین از شفاء ربی اینجا
تھکدشہ نمکین گوشت ز ناداری	نظر تہنرہ دل چوین اینجا
عاصیا غم مہ بر زجرم و گناہ	تھو دودہ میہ عفو و دنی گرھی اینجا

عرض خدمت کران غلام حسن

یانی مدعا کڈیوم اینجا

رُتِ جَوَابَا دِیَمِ رَسُولِ خدَا

سالہ از سون ایم رسول خدَا
 چھس بہ آلودہ از گنہ گاری
 عاجزن بے کس چھسے غم خوار
 چھس بہ مار باور نا دیدار
 چھس بہ عیب فار چھینہ تنہ کا نہ حد
 دین دنیاء بجا گزھ سوتی
 ان تشریف سون اکھ ساتھ
 از چھ مولود حضرت احمد
 رُتِ جَوَابَا دِیَمِ رَسُولِ خدَا
 روئے سیاہی چھلیم رسول خدَا
 چارہ سازی کریم رسول خدَا
 کریم امداد از رسول خدَا
 پرودہ پوشی کریم رسول خدَا
 نظر رحمت کریم رسول خدَا
 رُتِ جَوَابَا دِیَمِ رَسُولِ خدَا
 سون مہمان از رسول خدَا

شوقِ عرضی شد عاصیا کرا
 رُتِ جَوَابَا دِیَمِ رَسُولِ خدَا

محمدؐ گوڑھ فقط محبوبِ آسن
 تہ تہندے نعت گوڑھ مرغوبِ آسن
 غزل تے لیکھ ہے کاثرِ مستحسن ور
 بباطن گوڑھ نبیؐ مطلوبِ آسن (علی محمد شہباز)

حرف چھ نعت خوان لفظ لفظ چھ التجا

فیاض نغمہ گامی

حرف حرف چھ نعت خوان لفظ لفظ چھ التجا
 سہ آنتہ رُس چھ بے بہا بہ چھس غنن ز لیکھ کیاہ
 تھے تی آسہ ہکھڑہ ماخمارہ ہوت دوہے دواں
 ہوا وہ ڈیوٹھ مت چھتھن ظاہر شرع کوئے مصطفیٰ
 تندرہ امارہ گل پھلان برگ برگ مشک شہان
 گلاب۔ یا سمین کیاہ چمن چمن چھی تس فدا
 درودہ روز و شب پران مدینہ چین و تن و چھان
 پھلان چھ تارکن جبین کہاں چھ شوق ہوت فضا
 قلندر چھ سے منزل سے عارفن چھ آفتاب
 نبیؐ چھ گتھہ کران تس سہ روئے مرسکن مدعا
 سہ رجعت نظر سر تھہ سمندر چھ عاجزی
 سہ سیر چھ اکھ عظیم سر سہ اگرے چھ بے پناہ
 فرش چھ عظمتس تبار رشک کران چھ کائنات
 عرش میں چھ میزبان منزل میں چھ منتہی!

یا محمد مصطفیٰ

جان محمد زنگنه

بر تل کرانی چس صدا یا محمد مصطفیٰ
 شهر مدینک باد صبح عطر خورده مشکبار
 پرنور گو عرب و عجم سلیه آئے فخر کائنات
 میان زیارت دولت کونین بس عشق رسول
 خاک مدینه میان زیارت بهتر از سیم و طلا
 از جمال نور پاکت گوشت و آب و گل
 تا جدار هل آتی صاحب جود و سخا
 حق تعالی کامرانی نه ز منادی چپوه کران
 چهی حق تعریف کرتی جابجا در قرآن
 در شب معراج مشتاق پانه رب الطمین
 معرفت ساقی سینه بر تن تشنه لب چس یا رسول
 در شب امری سرلو کو ز افتد
 ماه اختر گئے منور نهند ساقی یا رسول
 جانثار و چانه وی سکه نونا دین مبین
 جان چو نوی اکھ گداگر چیم مہ امید یا رسول
 سرور ہر دوسرا یا محمد مصطفیٰ

کرتم کرم بہر خدا یا محمد مصطفیٰ
 وادین دوام رضی شفیایا محمد مصطفیٰ
 پیوستہ پھر ایوان کسری یا محمد مصطفیٰ
 مصد لطف و عطا یا محمد مصطفیٰ
 کاش شمعین سے بہ ملہ یا محمد مصطفیٰ
 بلکہ سوئے زیر و بالا یا محمد مصطفیٰ
 تم فاند ز قد بالایا محمد مصطفیٰ
 آئیہ انا فتحنا یا محمد مصطفیٰ
 والضحیٰ یسین و طہ یا محمد مصطفیٰ
 ادن منی چپوه ندا یا محمد مصطفیٰ
 ذاتن کرے کو شر عطا یا محمد مصطفیٰ
 چپوه امام الانبیاء یا محمد مصطفیٰ
 یک نظر قلبیم مصطفیٰ یا محمد مصطفیٰ
 مال و زربہ سرفدا یا محمد مصطفیٰ

مَلَّوْ عَلِيَّ دَائِمًا

وے مصدر لطف و عطا	اے منظر تیرا الہ
مَلَّوْ عَلِيَّ دَائِمًا	شمس الفیضی بدر الدجی
تُری رحمۃ للعالمین	تُری چھوک شفیع المذنبین
مَلَّوْ عَلِيَّ دَائِمًا	تُری تاجدار انبیاء
ان مشک از بیت الحرم	ہا داوہ وین وین تن قدم
مَلَّوْ عَلِيَّ دَائِمًا	انلت یا مریح الصبح
ذات مقدس تس چھوکیا	من ذاتہ نور الہدی
مَلَّوْ عَلِيَّ دَائِمًا	دادین دوا مرض شفا
دریائے ہمت کیاہ چھو غم	من کفہ بحر الہمم
مَلَّوْ عَلِيَّ دَائِمًا	دست اجابت جا بجا
داوڑہ حال میون با و تس	امت پناہ چھوے نا و تس
مَلَّوْ عَلِيَّ دَائِمًا	دودہ مت جگر چھوم با و تس
تس منتر چھو شاہ محترم	فیہا النبی المحترم
مَلَّوْ عَلِيَّ دَائِمًا	سوی رہنما سوی پیشوا

توت واوه ییوے واته ما
 باسوز دل دمه ما صدا
 عربک زه عالی پایه چپوکه
 مطلوب و محبوب خدا
 جبریل چونوی دپدوان
 شاه چپوم محمد مصطفی
 نوح نبی در انتظار
 تنهویاد گواز غم جدا
 موسیٰ چپو پراران در حضور
 دیدار چانوی مدعا
 داؤد چانوی نقت خوان
 گردیده گئے ارض سما
 یس آسہ چانی کل دلس
 در دین دنیا چپوس نفع
 چپوم نار لکه ون دوریرک

بچرت اده نیمه مانه زانہ
 صَلَّوْ عَلَیْہِ دَائِمًا
 عجمس کتوی سرمایہ چپوکه
 صَلَّوْ عَلَیْہِ دَائِمًا
 ہر دم چپو ملکوتش تھیکان
 صَلَّوْ عَلَیْہِ دَائِمًا
 طوفانی لگہ نامیہ تار
 صَلَّوْ عَلَیْہِ دَائِمًا
 چانی صفت برکوه طور
 صَلَّوْ عَلَیْہِ دَائِمًا
 تورات کی آیہ پران
 صَلَّوْ عَلَیْہِ دَائِمًا
 آسان بنیس پرتھ شکس
 صَلَّوْ عَلَیْہِ دَائِمًا
 میان چپوکن بلغار چپوک

آسے گدا بوزم صدا
 صَلَّوْ عَلَیْہِ دَائِمًا

کلام فاضل کنیری

صَلُّوْ عَلَیْہِ دَائِمًا

بَبِلُ ثَرہ نالان گڑھ دوان شاہ مدینس کرسلم

وَنَشِیْ چھ بکس مبتدا

صَلُّوْ عَلَیْہِ دَائِمًا

پھولمت گلاب باغس اندر وولمت ہے عربس اندر
انور سچھ روئے والضحیٰ صَلُّوْ عَلَیْہِ دَائِمًابر زمین ووفی تراوی تو روئے مبارک ہاوی تو
کری تو نظر پائے خدا صَلُّوْ عَلَیْہِ دَائِمًاوالشمس روئیں گتھ کرے خولیس ثرہ چھے صد مرجا
واللیل موئیں پتھ مرے صَلُّوْ عَلَیْہِ دَائِمًادند ہے اچھن ہند کاش تے چانی ولس چھم آشتے
کانہہ چھنہ یاور ژے سوا صَلُّوْ عَلَیْہِ دَائِمًازیر قدم چھی آسمان اے صاحب عرش آشیان
ژے ابتداء ژے انتہا صَلُّوْ عَلَیْہِ دَائِمًاہر جا چھس ژے متصل فاضل چھ گومت خستہ دل
نی کار چھس شام و پگاہ

صَلُّوْ عَلَیْہِ دَائِمًا

نعت شریف

حرفس حرفس قربان لگہ ما	میمس نہ جیس میس تہ دلس
لفظس لفظس قربان لگہ ما	انفس تہ جیس میس تہ دلس
طرفس طرفس قربان لگہ ما	مکس نہیں تتھ روضہ پاکس
دو تھن ہنہن قربان لگہ ما	تتھ قدر پاکس تتھ سرو نازس
بے کینہ ہنہن قربان لگہ ما	والشمس روئس والیل مویس
منگہ منگہ کرنس قربان لگہ ما	راز کیوتھو تھن تہی پرش
شان کرنس قربان لگہ ما	شکل جینس خلق عظیمس
مہمان نوازس قربان لگہ ما	فائقے روزنس بوچھ پتھ کھیاو
گرہ کام کرنس قربان لگہ ما	مجرس دونس نعلین شیرنس
شکرہ پرش قربان لگہ ما	صابر روزنس ثابت قدس
نس اشکبارس قربان لگہ ما	طاعت گزارس شب بیدارس
تشریح کرنس قربان لگہ ما	قرآن پرش معنی تزارنس
دربار اعظمس قربان لگہ ما	سالار بدرس سردار اعدس
السلام بوزنس قربان لگہ ما	ربنا پرش غفران منگہنس

عَرَشِ کُنَسِ طِبِاتِ پَرَسِ | مَمَرِ جِ کَرَنَسِ قَسْرِ بَانَ لَکِهَ بِا
 قَرِشِ لَقَبَسِ بِا شَمِی نَسَبَسِ | مَدَنِی حَبَسِ قَسْرِ بَانَ لَکِهَ بِا
 تَوَحِّدِ پَرَتَسِ تَا کِیدِ کَرَنَسِ | تَلِیثِ کَالَسِ قَسْرِ بَانَ لَکِهَ بِا
 وَاضِحِی رُویَسِ وَالَلِیلِ مُویَسِ

عَنْبَرِ مُویَسِ قَسْرِ بَانَ لَکِهَ بِا
 شَاهِ مَنَسِ تَسِ نَا زَنَسِ | تَسِ مَهْ جَنَسِ قَسْرِ بَانَ لَکِهَ بِا
 وَالشَّمْسِ رُویَسِ وَالَلِیلِ مُویَسِ | عَنْبَرِی بَویَسِ قَسْرِ بَانَ لَکِهَ بِا
 الْفَسِ نَهْ جِیسِ مِجِیسِ تَهْ دَالَسِ | حَمَرِی سَمَرِی قَسْرِ بَانَ لَکِهَ بِا
 مِجِیسِ نَهْ جِیسِ مِجِیسِ تَهْ دَالَسِ | لَفْطِی لَفْطِی قَسْرِ بَانَ لَکِهَ بِا
 دُرِ دَلِ مِهْ اَرَمَانِ کَرَنِی سَوَجَانِ | وَدِهْ هَسِ بَهْ زَوَجَانِ قَسْرِ بَانَ لَکِهَ بِا
 اِی نَا اِی نَا دِیدَارِ دِی نَا | حَالِ مِیونِ وَجِهْ نَا قَسْرِ بَانَ لَکِهَ بِا

ای نایب پاری کا سیم مه خواری !
 لکه هس به پاری قسربان لکه لم

چُهْ مِیونِ مِیونِ عَالَمِنِ مِیونِ زَمِینَا | اَکَرْتَهْ آسِیَهْ کَانَهْ تَسِ آسِیَهْ دِینَا
 پَنِی پَا طَیْنِ پَنِجِ مَکَهْ مَدِینَا | کُنْ چَهْکِهْ رَحْمَتَهْ لِّلْعَالَمِینَا
 (میر غلام رسول ناندگی)

صَلِّ عَلَى صَلِّ عَلَى

دِلِ پَرانِ جگرِ پَرانِ صَلِّ عَلَى صَلِّ عَلَى
 چشمِ پَرانِ نظرِ پَرانِ صَلِّ عَلَى صَلِّ عَلَى
 لوحِ قلمِ تہِ جبرِ ریلِ کوثرِ و نہرِ سبیلِ
 شامِ پَرانِ سحرِ پَرانِ صَلِّ عَلَى صَلِّ عَلَى
 میانیِ کتابہِ ہندِ چہرِ میانیِ زبانیِ ہندِ پَرانِ
 زیرِ پَرانِ زیرِ پَرانِ صَلِّ عَلَى صَلِّ عَلَى
 حُسنِ و جمالِ کائناتِ عشقِ جلالِ ممکناتِ
 خالقِ بحرِ و برِ پَرانِ صَلِّ عَلَى صَلِّ عَلَى
 آغہِ زریِ کرتہِ بہرِ بتولِ نعتِ مشتاقِ سندِ قبولِ
 جنِ و ملائیکہ پَرانِ صَلِّ عَلَى صَلِّ عَلَى

جن اصحاب نے رسالت مآب ﷺ کے دوہری ہی نعت گوئی کے فن میں
 فروغ حاصل کیا۔ ان کے اسمائے گرامی اس طرح تھیں :-

حضرت عبدالمطلبؓ، حضرت آمنہؓ، حضرت ابوطالبؓ، حضرت عکان بن عوامؓ،
 میمون بن قیسؓ، عشتیؓ، کعب بن زہیرؓ، حضرت حسان بن ثابتؓ،
 حضرت عبداللہ بن رواحہؓ، حضرت علی بن ابی طالبؓ، حضرت کعب بن مالکؓ،
 حضرت عمر بن خطابؓ، حضرت عثمانؓ، حضرت عفاتؓ، حضرت حمزہؓ، عبدالمطلبؓ،
 حضرت عباسؓ، عبدالمطلبؓ، حضرت عباسؓ بن مرداس۔

آفتاب ضحی سیدما

کلمه
جان محمد زنگر

آفتاب ضحی سیدما	آفتاب ضحی سیدما
روئے انور تهنند بدر منیر	استاد انتہا سیدما
از خدا لقب روف و رحیم	منظہر کبریا سیدما
تهندینہ کائنات سپار روشن	حق ادا حق نما سیدما
زینہ چانی آمنہ سیٹھا مسرور	برہمہ اصفیاء سیدما
روضہ اطہر س پھر اندر اندر	بلکہ مقطر فضا سیدما
انبیاء اولیاء زیر لوار	قبلہ شوق ما سیدما
ذات تو حق نما حق آگاہ	سید الانبیاء سیدما
نام اقدس تهنند حسین و جمیل	مقصود و مدعا سیدما
اکھ نظر چانی بس دؤن عالمین	مصطفیٰ محتجب سیدما
درد کر بر زبان لیل و نہار	سرور دوسرا سیدما
سورے ملکوت پران درود و سلام	بلکہ صبح و مساء سیدما
رکتے انور تهنند ماہ تمام	بلکہ ارض و سما سیدما
	مرحبا مرحبا سیدما

بر درت ایستادہ امیدوار
مشکلن حل نما سیدما

صَلُّوْ عَلَیْہِ دَایْمَا

صَلُّوْ عَلَیْہِ دَایْمَا	اے شافع روزِ جزا
صَلُّوْ عَلَیْہِ دَایْمَا	وے مصدر لطف و عطا
تے رحمتہ للعلامین	تے چھوک شفیع المذنبین
صَلُّوْ عَلَیْہِ دَایْمَا	چھو تا جدار انبیا
گر تھوثرہ در بیت الحرم	لم داوہ ؤل ؤل تیل قدم
صَلُّوْ عَلَیْہِ دَایْمَا	ان نلت یاریح الصباح
یُس و اتہ توتس کیاہ چھو غم	یوم الی ارض الحرم
صَلُّوْ عَلَیْہِ دَایْمَا	تتھ کن نماں شاہ و گدا
تتہ حضرتس سانس و وطن	بلغ سلامی روضتہ
صَلُّوْ عَلَیْہِ دَایْمَا	سر خم کر تھ شاہ و گدا
تتھ منتر چھو شاہ محترم	پیش النبی المحترم
صَلُّوْ عَلَیْہِ دَایْمَا	سوے رہنا سوے پیشوا
چھوی موکھ تہ تدبر الدجی	چھوی رخ تسند شمس الضحی
صَلُّوْ عَلَیْہِ دَایْمَا	کر زو تہ جان تس پتھ فدا
ذات مقدس تس چھو کیاہ	از ذات آل نور الہدی

دَادِن دَوا مَرَضَن شِفا	صَلَو عَلَیہ دایمًا
اَصحابِ پاکن یارہ نَے	بِیْنِ بَنِ ثَمَنِ ثَرون یارہ نَے
صلواتِ پیرِ تو ہَم ثنا	صَلَو عَلَیہ دایمًا
داوِثَہ دَلِ گَرتھ ہر سحر	اِستادہ رَوزتِ عَرضِ کَر
تَتھ براندہ کِنَہ کَر سَرفِدا	صَلَو عَلَیہ دایمًا
یامَتِ نِ مادرِ زَاوِ سَے	در دارِ دُنیا آوِ سَے
تامتِ پیرِ کَھ یا اَمَتا	صَلَو عَلَیہ دایمًا
کھوتِ عَرَبِہ اندر آفتاب	تَمی و حدِ تَس تَعَد تَلِ تَحاب
پُھلی عالمِ س ہر سَوِ گلاب	
صَلَو عَلَیہ دایمًا	

چھ معراج شہہ ابرار امشب

مُبَارک بُنِ سَپِن اَنوارِ امشب	مَنور گے در و دیوارِ امشب
مُبَارک اِنتظاری عاشقاں را	کَہ آمَد و عَدَہ دیدارِ امشب
چَھ رَحمتِ حَقِ نازلِ بَرِ خلائق	بَہرِ سَورِ حَتکی آتارِ امشب
خَبر کُرِ خالِقن از عَرشِ تافِرش	چَھ مَعراجِ شَہہ ابرارِ امشب
حَبیبِ س از چَھ مَحبوِبہ سَنَد سال	بَہ مَحبوِبی چَھ در رَفتارِ امشب

کز تهنه پیر او گلزارن تنه باغن | چه پیاران جنتکی انوارِ امشب
 ملک ساری به درگاه پیبر | کمر بسته چهی قدمتگار امشب
 به روی فخر جبریل امین ! | سجادون جنتک دربار امشب
 بر اقص ساقی اسرافیل و جبرئیل
 سپه متی تس جلوه بردار امشب

کلام سایل

بحمد الله و چهیم دیدار امشب | بهر سواز دید و و چهیم سرکار امشب
 زلف ترا دیده چه الفت باگراوان | خریدار کوچه و بازار امشب
 و چهیم هزاره هزار عالم گرفتار | بیک دل برداران یار امشب
 ملک توشن فلک روشن گنمت آسی | شکوفه جنتک گل زار امشب
 و چهیم لولاک تس بردوش روشن | و چهیم فرد و کوی دیدار امشب
 به در عالم تو در آدم چه موجود | سجود من و سجود یار امشب
 و چهیم دروازه و تشرعش مجید | رشید ساقی در اسرار امشب
 چه که له عاشقن مکمل دوره ملوان
 نکه سایل چه در دیدار امشب

ذکر محبوب

در صلی الله علیه و آله وسلم

یا نبی ز شی در انبیا محبوب	تو دنان پانه چیده خدا محبوب
در جمیع پیمبران و رسل	کانه نه تری میو چیده دریا محبوب
با چنین حسن و دلبری و جمال	مطلقاً بیا که زانه بیا محبوب
به تامل و چشوم بدیده دل	گونه امکان تری سوا محبوب
دل بے مار چشوم گمت شیدا	سرفردی چھوک تری دل کشا محبوب
برگزیده کرد توئی ذاتن	خوب روین اندر پیشوا محبوب
رس بفریاد کس و نه دادی	بس چشوم یار و غمزدار محبوب
کیا چھ شویان مرسلین منتر	میون جانانه مبه لقاء محبوب
در ازل اوس تره متی ذاتن	از دو عالم تری مدعا محبوب
نگسین منت چو غنچه دل میوی	بکشا چھوک تری دل کشا محبوب

خوب روین تری نازنین منتر
سوں حضرت محمد افضل محبوب

بوش چھ باوتھ پوش پل پانیره مردی ۴ تو شاک هسته چیده تری خدا پانه در دوس
والنم رفقه در ادب جان الذی انسی ۴ والیل سفرس والخی منزل چیده نودس
(خواجه مرغوب بانهال)

نعتِ خوانِ پانہ تس خدا امشب

کرہ از دادنی دوا امشب	سالہ پیہ شاہ انبیاء امشب
کرہ حاجت دیک روا امشب	تھاوہ ناکن میہ کن گنس ناوس
نعتِ خوانِ پانہ تس خدا امشب	چیس صفت الفحی دہم طہ
سارنی ہند سودل ربا امشب	ذات پاکن دتس بلند شانہ
چھی تہن سرمہ ماطغی امشب	کیا شبان چیس زہ کرس مازاغ
سوی میہ مطلب تہ مدعا امشب	چھومنہ کانہ تس سوا بوجھوس بکس
دیہ ناوصلکوی دوا امشب	تھاؤم لولہ نار منتر سپنس
منظر چیس بوس گدا امشب	ایرہ گو مت بوجھوس سو بوٹھ کھام
کرہ لطف و کرم عطا امشب	چارہ کرہ نا سواسہ لاچاران

بردت نالہ زن بوجھوس نور دین !!

بخشم ساری از خط امشب

سالہ انی عالمک نواب امشب (غلام نبی گوہر)

عرضین دی میہ رت بخوا امشب	سالہ انی عالمک نواب امشب
ماوہ نورانہ بے حجاب امشب	سورکرہ یتھ وجودہ کس طورس

مصحف ہند خلاصہ و شریعہ نایم	والفحی رویہ چہ کتابِ امشب
کیا سپیدہ صحنِ فاختہ یہ لڑھ	اُن تشریف آنجنابِ امشب
بردرہ بینک و لٹھ مل ملبوس	شامہ پتی کھسہ مئیہ آفتابِ امشب
باز غنیر چھکانِ کسیم میرن	وندہ باغش پھلنِ گلابِ امشب
تس چھ آدیزہ جنتِ المادی	بس سودی جلوہ بے حجابِ امشب
چار سواڑ چھ رچتہ بارش	رحمتس ماچھ کانہہ حسابِ امشب
میانی محفل چھ محفل میلاد	میر محفل خدا و مطابِ امشب
شمع محفل محمد عربی	باب محفل چھ بوترا بے امشب
ہادہ دیدار از مہرِ کامل	عاشقن ترچھ اضطرابِ امشب
جان محفل چھ حضرتِ حسین	حفل بتولن مرقعِ گلابِ امشب

آلہ دان زوچھ گوہر فی شری باڑ
آغہ بیہ سون بے نقابِ امشب

از وایتہ یوت شاہ عرب

اسہ ون زمین پھل ون چھنب	از وایتہ یوت شاہ عرب ! !
نورک صبح آودراوشب	از وایتہ یوت شاہ عرب ! !
نمی و حدس تھتہ تل نقاب	گو دور بتر کول اضطراب !

ژول عاشقن ہر گ یہ تب
 مقصود و مطلوب جہاں
 شکر دہن شیرین لب
 پر نور یہ بزم مصطفیٰ
 ژول عاشقن از لولہ تب
 از گٹہ ظلمی گو جواب
 پیو ذاتی پانس طلب
 چیس بو نعمو کرم خراب
 موکلا وہ نامحبوب رب
 چیس دادی لدخستہ گمت
 تلہ نامیہ تھد شاہ عرب
 چیم انتظاری میہ سٹھاہ
 وچہ نامیہ کن از خندہ لب
 چیم امتس نعم خوار سے
 چیس انتظارس با ادب
 ذاتن دتوس تھد مرتبہ
 طہ صفت یسین لقب

از واتہ یوت شاہ عرب
 سے زینت کون و مکان
 از واتہ یوت شاہ عرب
 چھے جلوہ گر شمس الضحیٰ
 از واتہ یوت شاہ عرب
 از خستہ جانن ژول عذاب
 از واتہ یوت شاہ عرب
 چیم زندگی باسان عذاب
 از واتہ یوت شاہ عرب
 بر خاک چھسنہ بو پیو مت
 از واتہ یوت شاہ عرب
 روئے ہاودہ نا کرہ ناستھاہ
 از واتہ یوت شاہ عرب
 چیم نعم زدن دلدار سے
 از واتہ یوت شاہ عرب
 پیغمبرن ہند پیشوا
 از واتہ یوت شاہ عرب

سائل چہ پراران ڈیدہ تیل ! | مشکل کرہم ساری مینہ حل
موکلاؤ از غیض و غضب
از واتہ یوت شاہ عرب

چھم دس آرزوئے آنحضرتؐ

۴ (خاموش گیری)

چھم دس آرزوئے آنحضرتؐ	کرناہ دلشہ روئے آنحضرتؐ
عمرہ ہند آفتابہ چھم بر کوہ	بس مینہ چھم آرزوئے آنحضرتؐ
حاجیاں گرد کعبہ می پویند	کعبہ برحق چھم کوئی آنحضرتؐ
ہر کسے رو بقبیلہ می دارد	میون قبلہ چھم روئی آنحضرتؐ
حق تعالیٰ چھم در قرآن کریم	واصف خلق و خوبی آنحضرتؐ
مقصد از دانشی رنج پاک است	ہست وائیل موسیٰ آنحضرتؐ
ہم و ہم می شود دور از دل	ییلہ و تھان گفتگوی آنحضرتؐ
گل ریحان ترانہ میدہا میچ	یڈ و چھک رنگ بوئے آنحضرتؐ
بہر ایشان مقام محمود است	ہادہ حق آبروی آنحضرتؐ
غرض یڈ چھہ شفا بنن مرض	عرض کر و بروئے آنحضرتؐ
بے زبان کران ہمہ ردی	یٹھ چھہ خوئے نیکوئی آنحضرتؐ

کیا زہ چھک مبتلائے غم خاموش
روئے دل تھا و سوئے آنحضرتؐ

شہرہ معراج

خاتمِ مرسلین شہرہ معراج	سید المتقین شہرہ معراج
ماہ بزم مقامِ اودنی	شاہِ عرشِ برین شہرہ معراج
باز اوجِ معاینہ بے شک	رازِ خلوتِ نشین شہرہ معراج
ہا وہ ہس کیا سنا دمایہ نا	سینہ آتشین شہرہ معراج
ہا وہ نارخ تھا وہ نابردوش	گیسویِ عنبرین شہرہ معراج
روزِ محشر میانِ خاص و عام	شافعِ مذہبین شہرہ معراج
ترا وہ بطفِ عنایتِ نظر اہ	سوئے ایں دلخیزین شہرہ معراج
مرسلین تے پیرانِ منہ آؤ	آفرین صد آفرین شہرہ معراج
آؤ جبریل گو براقِ سوار	لامکانکِ مکین شہرہ معراج
زحمتِ دلِ میہ کاسہ ہا وہ بہار	رحمتِ عالمین شہرہ معراج
عاشقانہ درودہ پر دالم	موشِ عاشقین شہرہ معراج

مہرہ جبین اندر چھلے افضل

دلبر و نازنین شہرہ معراج

راز وحدت چھو صاحب المعراج

از سید نور الدین گیلانی

کُلِّ وحدت چھو صاحب المعراج	بحر رحمت چھو صاحب المعراج
لوح محفوظ تس چھو زیر نظر	سر قدرت چھو صاحب المعراج
مقصود حق ز عالم و آدم	گنج ہمت چھو صاحب المعراج
عرش و کرسی تمین زیر قدم	جان عزت چھو صاحب المعراج
مجمع جود و معدن اوصاف	کانِ نعمت چھو صاحب المعراج
تس چھو محتاج اینیاء و رسل	پتاج دولت چھو صاحب المعراج
ماہ و خورشید گنتہ کرن رو پس	تمتع اُمت چھو صاحب المعراج
سوی چھو والی بہ تختِ اودنا	شاہ خلعت چھو صاحب المعراج
واصلن عشق تمسندی حاصل	جام فرحت چھو صاحب المعراج

نور الدین ہوش کر بہ نعتِ نبیؐ

راز وحدت چھو صاحب المعراج

دلا آس تری خاکِ پایِ محمدؐ

دلا آس تری خاکِ پایِ محمدؐ

اچھن دون اندر کر تہ جائے محمدؐ

ز عشق محمدؐ زده کربامه پاره
به احمدؑ چھو عاشق خدائے محمدؐ

چھ عرش سے نہ فرشتے نہادی نہ شادی
به ارض و سما، ہائے ہوئے محمدؐ
تمنا اگر چھٹے تہہ رویہ پاکک
گلن منہ گزشتہ کوصدائے محمدؐ

میں سرمایہ بس چھوم نظر عنایت
به دنیا و عقبہ لوائے محمدؐ

بہ زہارِ نسیس و لکوی دوا چھم
بینم دردِ دلی شفا ئے محمدؐ

چھو فرمودہ باری لولاکی لما
جہاں پیدا گوا از برائے محمدؐ

میں گزشتہ چاہنے جلوک اتھے اکھ اشارہ
خدا را میںہ کا ستم یہ شریا محمدؐ

شفاخانہ دون عالمین رحمتک چھم
مریض میںہ بخشم شفا ئے محمدؐ

الم نشرح سینہ مشروح کرو نم
زمازارغ خوش تو تیا ئے محمدؐ

زانا فتحنا علم آیت تمسند!
 ز نصر مین اللہ عطاءے محمد^ص

تمام مطلبین مقصدن آرزوین

سر س تقدتہ بالامد عائے محمد^ص

چھ لیسہ ذکر مقبول نشی پاک ذاتس

تتھ منزنہ کانہہ سر سوائے محمد^ص

سو چھوی صورتن زو سو چھوی جسمنی روح

بہشت عدن چھوی سرائے محمد^ص

وچک ذات باری ژہ پز پٹھ آں دم

اگر دیشکھ آں ماہ لقاے محمد^ص

ہر ان خون دید و پران نعت چانی

چھ عاشق کمران جستجوئے محمد^ص

پران جن و انسان چھی در عبادت

درود و سلام بس برائے محمد^ص

خدایا مہ ہاوم روئے محمد^ص ! دس منز مہ چھوم آرزوئے محمد^ص
 بمحشر تمام مرسلن نبین منزن آ مہ ہاوم بلند آبروئے محمد^ص

جلوہ دیئے احمد محمد

از سون ایئے احمد محمدؑ اسے جلوہ دیئے احمد محمدؑ
 و آنج میہ شرتہ نم تہندی فراقن اسے روئے ہاے احمد محمدؑ
 عالم سورے گو از مقطر از مشک ہائے احمد محمدؑ
 تھاؤنم مے جگر داغ غلامی کرتے ایئے احمد محمدؑ
 تورات و انجیل منسوخ سپدی نئی بیکہ در ایئے احمد محمدؑ
 اسون حنان در عشق گو فان وود تھی برائے احمد محمدؑ
 مس پیالہ کھاسین بری بری تھوہ مس ای ناتہ چھئے احمد محمدؑ
 الہام ربی پیو جالو ار ن بولان آئے احمد محمدؑ
 بت خانہ و نسو و سیرے ہر نگول گے رنی بیلہ در ایئے احمد محمدؑ
 و ن من را فی تمی قدر الحق احس چھ پیئے احمد محمدؑ
 بو بکر و عمر عثمان و حیدر چھی خلفائے احمد محمدؑ
 قطب دو عالم آن غوث الاعظمؑ مو فیق رائے احمد محمدؑ
 سبت حسن چھے آل حسین چھے نور و ضیائے احمد محمدؑ

رچھ تن یہ سائل ایں دور فانی
 زیر لوائے احمد محمدؑ

جلوہ ہاوی محمدؐ

ولولب کو جلوہ ہاوی محمدؐ
 مے برجستہ ہلکت چھو لوگ گلستان
 درودہ سرورس اند خوش نوا پر
 غمو دادوے یم چمن خستہ کرت
 گمت ضایع یم گل چہ از بے نوائی
 دزاں سینہ بس چھو دزار ہجر
 خبر یہ علیہ نظر دی ذلیلین
 یم زخم ہجرال لگمت چھو سپش
 بہ رحمت سرشار کرہ از غریب
 بگلشن قدم پانہ تھاوی محمدؐ
 بہ نرگس مشکدار چھاوی محمدؐ
 بگلزار نورانہ تر آوی محمدؐ
 بہ رحمت تمن سگہ ناوی محمدؐ
 تمن تازہ کرہ پھلہ راوی محمدؐ
 زہینہ تس کری شہلاوی محمدؐ
 بہ شفقت دل سنبلاوی محمدؐ
 تمن دی دوا بلہ راوی محمدؐ
 ز عرفان مے ناب چاوی محمدؐ

نسیم ہدایت نسیم سعادت
 تے منظور از بخشاوی محمدؐ

۲۱۴
نعتِ رسولِ مقبول ﷺ

از طبع مولینا فطرت کاشمیری علیہ الرحمۃ

<p>چھ دنوں عالمین قبلہ روی محمدؐ چھ در سورہ شمس و اللیل سو گند نیمس شمع روئیں چھ پیرانہ کا تیاہ یکہ روزِ محشر چھ پیر پختہ تشہ کاس منگن انبیاء سجدہ سی منہ زرد اور تنہا میہ چھم کیاہ تنہا دیشہ بن بو نہ چھم ہم دوزخ تنہا جنت چھ شیریں تر از لذت قند و شکر</p>	<p>بہشت بریں خاک کوی محمدؐ بہ صبح رخ و شام موی محمدؐ چھ ہر ذرہ در جستجوی محمدؐ امید از لب جوی خوی محمدؐ پے مغفرت آبروی محمدؐ شباہ اکھ بخوابی سہ روی محمدؐ خدا یا میہ چھم آرزوی محمدؐ میہ در روز و شب گفتگوی محمدؐ</p>
--	---

زی فطرت بدنیایہ بد چھ دولت
بشکھ شوقہ یو دلفت گوی محمدؐ

فرمودات مولانا عبد الرحمن جامیؒ

ایمان پاک، ارادہ پاک، گفتار پاک، کردار پاک،
وسائل روزگار پاک، طرز استعمال پاک، توجہ پاک، تفکر پاک

بووندے سر قد من یا محمدؐ

از محمود گامی
المتوفی :- ۱۸۵۵ء

مہربان گزشتہ بمن یا محمدؐ
دلِ م را با حقیقت شاگردان
پرزون نورہ برقی و ستارہ
شب معراجِ شری پتہ افتد اگر
نظر یا مت شہ ترا و تھ سر چو
کتہ چھوک ہمہ مانا و چانوی
روشہ پاٹھ بیتہ مکن توشہ کوتاہ
وزل و ٹھ چان ٹہ شہ رنگ چھوٹ
دیان چھوٹ روزہ تہ بیتہ روضہ چانو
زہ چھوٹنا قبلہ تہ بیتہ کعبہ میانوی
فقیرن ذکر خفی فکر صفی
اجازت کیا پھد تہ نیم شب بس
محبت چون کرت جائے در دل
نخل متہ کرتہ بتد عاشقین منہ
مبارک سلسلہ چھوی قادری میر
چھو چانوی امتی محمود گامی

بووندے سر قد من یا محمدؐ
مجازس کن چھو من یا محمدؐ
سو تعریف چھوی شہ من یا محمدؐ
بنی ہتھ آدمین یا محمدؐ
چھو لے لہج باد من یا محمدؐ
بوڑھانڈت نشہ مکن یا محمدؐ
میر کرے پوشہ چین یا محمدؐ
گلابن کو سمن یا محمدؐ
دھیت از بردین یا محمدؐ
بودے سجدہ بمن یا محمدؐ
مار تم چان غمن یا محمدؐ
جیم کج زلف خمن یا محمدؐ
اُسی نتہ ادہ مکن یا محمدؐ
تہ بیتہ سار سن یا محمدؐ
بو چھوس اتھ زہ مکن یا محمدؐ
سو چھوی شری پتہ من یا محمدؐ

ان
غلام رسول کا وٹہ

کریو سر مرہ چشمو نظر یا محمدؐ

کریو سر مرہ چشمو نظر یا محمدؐ

بیٹھا چھتس عذابس اندر یا محمدؐ

اُنوم غفلتن توں غمن منن گہر گوس

ہر تھ بُو و ستھ بیوس پتھر یا محمدؐ

بُو چھتس انتظارس نبی تا جد ارئس

ہیو نا بیمارس خبر یا محمدؐ

ژہ چھکھ گنج رحمت مرہ کا سُم یہ زحمت

کران میا فی غفلت مثر یا محمدؐ

بہ رخ و ملامت گثر چھم قیامت

زُٹم وُنی ندامت بہ سر یا محمدؐ

لگے چار یارن صحابہ کبارن

زُٹم لولہ نارن جگر یا محمدؐ

چھ اُس اَنھ داریتھ منن دربارس

اُسی پیٹھ کرو درگذر یا محمدؐ

رحم کر گداین چھی اُسی ناد لایان

ژے دتیمت خداین تھزرا یا محمدؐ

رہِ راست ہا و دے ناز چا و و
 دس منہ تر او و اثر یا محمدؐ
 مہ چیم عشق پتوئے چھم تندرہ بوئے
 مہ اتھ منہ کر و ناہر بر یا محمدؐ
 بو آسے سوالی مہ حض کر مہ خالی
 یہ خالی ہلم میون ترہ بھر یا محمدؐ
 بیٹھاہ رت چھ ساعتھا دیو رتہ براتھا
 دیو عالمس منہ ظفر یا محمدؐ
 چھسے اُمّتی چون چھ سلطان پیر میون
 مہ کرمت خدا این رتہ یا محمدؐ

قرآن سر بسر چھ نعت خوان محمدؐ

بالا و بلند تھود چھ سیٹھاہ شان محمدؐ
 قرآن سر بسر چھ نعت خوان محمدؐ
 و ہر اتھ زد دمت چھ گلستان حیاتک
 بتر اتھ ترہانڈان تریش از باران محمدؐ

تمہ دربارِ عفت و قدرت چہ مسلم
مختار و شہنشاہ چہ غلامانِ محمدؐ

پر تھ واری ز زر ثاؤ ہر د آ و مقدر
سر سبز چہ تا ابد گلستانِ محمدؐ
انہا ترسند شمس و قمر دۂ چہ منور
حم و یسین خلعت سامانِ محمدؐ

اللہ نہ محمدؐ چہ فقط راز بس اکھ راز
رب زانہ محمدؐ تہ ریس زانہ محمدؐ
چہ عالمس توت تام فولان کاش یوان صبح
یت تام نہ دی بانگ سحر خوان محمدؐ

نادارید چہ بار کمر خم تہ گنہگار
سر مایہ بد چہ سعد یاد امان محمدؐ

محمدؐ بے کسن ہند کس محمدؐ از شوکت انصاری

محمدؐ بے کسن ہند کس محمدؐ	محمدؐ بس محمدؐ بس محمدؐ
قرآن ناودیت یس محمدؐ	لقب تس چہ مزل بس پیڈ تر
یختے اذن قدر تن ز کس محمدؐ	جہا لہ دور کے ظلمات و میرے

دیکن باوے تے ابدیج کامرانی | خدا بن لیو کھنے از بس محمدؐ
 اچین ہند گاشیلہ نو گتھس تے دیتے | پرزلون نور ہجھ عرشس محمدؐ
 عجم سپد پوٹنور نور دیشھ | کران گے زول ییلہ عرس محمدؐ
 مدنیہ گزھ تھ شوکت ڈا پھ تراؤس
 تے دادین چھے دوا بس بس محمدؐ

یواں ہر سو چھ خوش بوئے محمدؐ کلوم جیلانی

یائے عاشق روئے محمدؐ | فدا کر فایک موئے محمدؐ
 ز باغ آل شہنشاہ محمدؐ | یواں ہر سو چھ خوشبوئے محمدؐ
 مشرف گئے ز شرف خلق اعظم | سیٹھاہ مشرک ز خوشبوئے محمدؐ
 تعجب یوں چھوکیا ہاے عاشق را | چھو حق پائے ثنا گوئے محمدؐ
 یہ درد و غم الم پیہ سوز دل اُس | پکھو ہتھ بادب سوئے محمدؐ
 اشک از دیدہ ذوقِ محبت | گزھو ہماران در کوئے محمدؐ
 چھو لب نہ سمٹھ ساری چھو اُس | حیاتیک آب از جوئے محمدؐ
 چھو اُس در دہ اوں دلہ چھو اچھو کن | ڈو و سر خم کرتھ کوئے محمدؐ

چھو از لے بستہ دل جیلانیس بوز
 بہ مشکین تار گیسوئے محمدؐ

نعت شریف

المؤنی :- ۱۹۴۶ء

از آئینم

الہی مہ ہا دم جمال محمدؐ
 ترم فکرہ والہ صریحت پر دمؐ
 کلیمؐ سر طور نور کج خلقی
 سوشاہ رسل ما و ادراج نبوتؐ
 بوفا کی سونوری بوفری سوشی
 و جیت فرسلان سلیمان چھوڑا
 بو چھوس تشنہ چا دم زلال محمدؐ
 چھو سو گنداز ماہ و سال محمدؐ
 تدلی چھو ادراج کمال محمدؐ
 تت اند اند ستارہ چھو آل محمدؐ
 ہشتر کیاہ مہ چھوم در وصال محمدؐ
 بنما مقام بلالؓ محمدؐ
 دیوان دادہ دب عشق تبا شمس چون
 ہلا لاه سپن از خیال محمدؐ

کوئے محمدؐ

آفتابہ نقیبن زوینہ مہ و چھو روئے محمدؐ
 شب روز چھو اوئے کعبہ تمس کوئے محمدؐ
 اے باد صبا اکتیہ میں پوشہ تھرین دیور
 و چھو کاٹنہ گلن نیرہ اگر بوئے محمدؐ
 گفتار شکر آبجیائس تہ اُمیک لو ب

و طمس طهر تیر زبان تر تیر مودر خوی محمد

دلیل صفت زلف غیر شانہ شبستان

گیسوی درخشاں سونبل موسیٰ محمد

فاصل زریه بین دردین کمر سہ اشردیت

یم سوزہ بر تھ ناله گمتری سوسے محمد

جلال محمد

جمال خدا چھے جمال محمد

جلال خدا چھے جمال محمد

درخشاں سپدی از ابد گے منور

مہر، ماہ و انجم ز خال محمد

نبس پیچہ چھ خیر البشر ماہ کا بل

درخشاں تارک چھ آل محمد

سہ رشک خضر، ابن مریم تیر یوسف

زمانس اندر چھا میثال محمد

شناخوان تمیس چھی ملک، جن تیر انسان

چھ کارِ حسنِ قیل و قالِ محمدؐ
 خدا یا! ترہ مرحوم کر میاں اُمت
 لبسِ گوئیس منبر وصالِ محمدؐ
 بروزِ جزا امتس کر خدای
 خدا یا! یہ ہے اکھ سوالِ محمدؐ
 ابوبکرؓ و عثمانؓ و فاروقؓ و حیدرؓ
 حسینؓ و حسنؓ خوشحالِ محمدؐ
 صنم زورہ دن نعرہ اللہ اکبرؐ
 ترہ فاضل! جگر کر بلالؓ محمدؐ

جلوہ ہادان چھوا احمد مختارؐ

جلوہ ہادان چھوا احمد مختارؐ	خوشخبر آدہیت نسیم بہار
جلوہ ہادان چھوا احمد مختارؐ	باغِ کوئین از چید خوشبودا
شکر لیلہ دیک تمنا دراؤ	بلیو لولہ کین گلن کر کراؤ
جلوہ ہادان چھوا احمد مختارؐ	جایہ جایہ چید پھلتی گلزار
بارِ یاحین پران چھو صل علی	طائرانِ چمن بہ حسن ادا
جلوہ ہادان چھوا احمد مختارؐ	گلشنِ منبر و نان چھو خوشگفتا

در ترنم و نان چه صبحک و او	و الفتحه اروی نازنین از آ و
از لقه جَاء کم و چھو انوار	جلوه باوان چھو احمد مختار
حبذا از ظهور نور مبین	گو مزین یہ آسمان وزین
مالم افروز کیاہ چه شمس نہار	جلوه باوان چھو احمد مختار
عرش و کرسی تہ لامکان پیر نور	قدسیان و ملک چه از مسرور

ماہ تا بان و آفتاب و سیار
جلوه باوان چھو احمد مختار

منتخب از حیدر شاہ اشعار

سار فی نبین ہند سرور	محمد مصطفیٰ پیغمبر
سار فی ہندہ خوتہ شیر بہتر	محمد مصطفیٰ پیغمبر
محبت تہندوی واجب بان	نہ آسہ محبت سو چھو شیطان
محبتہ رستن کرہ نہ نظر	محمد مصطفیٰ پیغمبر
نہس پرہ درودہ محبتہ سال	سوی مرہ پز پاٹھ با ایمان
زندہ پانہ ویشہ سوی آسرور	محمد مصطفیٰ پیغمبر
درودہ چھوی سوزان پانہ جبار	درودہ چھوی شب روز ملکن کار

درودس راضی چہ آنسور
 یس آسہ راضی آنسور
 نس دن حورہ تے تاج بر سر
 قبرہ منزہ ہاؤنی پیغمبر
 پرزنتھی مثر نے جنتس بر
 یس نہ زانہ قبرہ منزہ ہنز صورت
 وسہ ونوی ہاؤنس نار سقر
 روی اوس آئینہ زن تابان
 گتہ آسہ ماران شمس و قمر
 قربان لگہ ہوئی آتھ روئیں
 خوی تہند اوسوی حوض کوثر
 بیمہ وتہ پکان سون سردار
 مشکہ سپت پرزنون روز محشر
 یتھ جایہ سردار تراوان ڈان
 تھ جایہ شوبہ نامشک اوفر
 قبرہ منزہ ہاؤن تہنز صورت
 تہند دی غلام شاہ حیدر

محمد مصطفیٰ پیغمبر
 نس دن جنت نہ حوض کوثر
 محمد مصطفیٰ پیغمبر
 دیہ نے مین کن کرثہ نظر
 محمد مصطفیٰ پیغمبر
 نس چھنہ موکچ کپہنہ صورت
 محمد مصطفیٰ پیغمبر
 یار اس تمہ کن پان وچھان
 محمد مصطفیٰ پیغمبر
 جان پان وندہ ہوی آتھ خوئیں
 محمد مصطفیٰ پیغمبر
 تمہ وٹہ ایوان مشکن دار
 کیاہ چھ سون مشکہ پیغمبر
 تھ جایہ لچھ بدو کتور نان
 محمد مصطفیٰ پیغمبر
 یس منز شان مہر نبوت
 محمد مصطفیٰ پیغمبر

پَر درودہ ترہ سوئی آنسور

کلام محمد خلیل قزوینی

در سرم جستجوی آنسور	چشم بدل آرزوی آنسور
عارف سوسو بنان جلوہ	عاشق کل چہ سوئی آنسور
برزبان داستان شام	در دلم آرزوی آنسور
عمرہ کر با بہ ٹاٹ ہش علامہ	با ادب گفتگوی آنسور
چشم وسیلہ بنیم سبیلہ	پیش حق آبروی آنسور
کایزدان با ملک صلوٰۃ	پر درودہ بسوی آنسور
در کتب ہای آسمانی و چہ	حق کران گفتگوی آنسور
والضحیٰ یس صفت قرآن	نور سحری چہ روی آنسور
بر تر از عرش یثرب و بطحا	بہتر از خلد کوئی آنسور
از غم و ہم بنی رہائی زود	پر درودہ ترہ سوئی آنسور
کاسہ مالک تمس و بس زنگار	آیہ یس جستجوی آنسور
مشک ادھر چہ زلف حامیم	جیم گیسوی موئے آنسور
سرمد عاشقان بصدق صفا	خاک اطراف کوی آنسور
شب معراج جن دانش و ملک	گئے و چہاں آبروئے آنسور
گفتہ کران مہر و ماہ دہس راتس	چہ رتن آرزوئے آنسور

نعتِ رسولِ اکرمؐ

(مشرقی الدین حیرت کاملی مآب)

عاشق و تھ گز ہو دینس منر	عشقی جاکے کر تھ سپنس منر
مدرگفت از لب شیریں	تر تھ شیرینی نہ انگینس منر
یثرب ملاحت تمن بشوکت و شان	چھنہ تر تھ کالسنہ نازینس منر
روئے خورشید چھو کھ سٹھا تابان	بوئے خوشبوئے یاسمینس منر
زلف و ایل چھکھ سپٹھا مشکین	چھنہ تھ مشک شہر چینس منر
دورہ دورے موکھس عرق شوبان	نور حق چھوئے تمن جبینس منر
بوئے خاک مدینہ پاکش	رت امانت چھو عنبرینس منر
خاتم المرسلین توئے اوسک	ختم پیغمبری نگینس منر
تھو دلس منر تھ حب آل نبی	زن تھ چھکھ نو حسی سفینس منر
پر تھ از صدق دل درود حضور	زن تھو تھ لعل و درخس منر
بیس نہ حب نبی دلس آسی	بدترین سے چھو تھ زمینس منر

کاملی عشق سرور کو نین

جتا ہ چھے قوی تھے دینس منر

(از آثم)

نعت شریف

شاه و پیش مکان پیش منتر
 ناد احمد تین چپو برافلاک
 احمد س تا احد چپه میچ فرق
 صاف اوصاف و ن تهنه داتن
 نازینش چپه سرته ماراغ
 سینه گنجینه الکم نشرح
 بنخته بد کپاه به تحت اودانی
 شان خوبی نشان محبوبی
 سه نراکت نه اس نه آسی زانه
 شوبه کر لاف عشق شاه عرب
 کره ناپای میون رای میره هم
 هوش کر سرور رسالت چپوم
 عاشقن جلوه گر چپو سنین منتر
 محمد علم زمینس منتر
 بیتھونه تهاوک خلل لقینس منتر
 جابجا مصحف مبینس منتر
 شوبه دن چشم نرگینس منتر
 کم جوامر چپه اتھ خزینس منتر
 جلوه افروز شه نشینس منتر
 تته و چپومنه میره نقش چینس منتر
 بخدا کائینه نازینس منتر
 میره هوس اعجی کمینس منتر
 مای تمسنز دل حرزینس منتر
 یشتبیل دینیس ته دینس منتر
 آسمس ست دلس زلطف نبی
 جای دن جنت برینس منتر

السلام ای شاه عالم السلام

(متمم خلیل قریشی)

السلام ای شاه عالم السلام | السلام ای فخر آدم السلام
 السلام بین چانه امت خوش بهار | السلام ز به چانه پھولت نو بہار
 السلام بین چانه کن لوگ جھتس | السلام ز به چانه دب لوگ ظلمتس
 السلام کفر چ گد گبہ دور از | السلام نورک گاہ پیو پور از
 السلام پوتلین سپد ناسور از | السلام لب عالمین دستور از
 السلام شاہنشی مجبور از | السلام بکس غلام مسرور از
 السلام پیل ناکن دین گلزار از | السلام ددو ن سپن گلزار از
 السلام مظلوم گئے آزاد از | السلام محروم گئے آباد از
 السلام مفلس سپن زردار از | السلام امت شہہ سرکار از
 السلام بوجہل پیو در نار از | السلام رھبانی یونہ تے ز نار از
 السلام چھے آمنہ مسرور از | السلام چھوی عبداللہ مشکور از
 السلام پیومت خلیل در نار از
 السلام نارس کر یوس گلزار از

المتوفی :-
۱۸۵۱ م

نعت شریف از ناکم

چس دُور پیوست گز هتہ رودم یار مدینس
تمہ نورہ روشن گئے درودیوار مدینس
واللیل مویکہ بویہ سیتین مست چھ زہ عالم
والشس تہندوئے جلوۂ رخسار مدینس
مازاغ چشمن چھکنہ ندر از غم اُمت !
بو تہ سوزہ گزہ تہت روزہ ہا بیدار مدینس
گُروئی عنبر پوئی سنبل موئی نرگس چشم
تمہ حسنہ پھلت جنتک گلزار مدینس
سوئی جایی بہتر پیش حق از کعبہ و از عرش
نیمتہ جاییہ بہتہ پانہ سو سردار مدینس
فاک بوسہ تہندیک چھ کرت عرش تمنا
سی پارہ جگر لارہ ہا یک بار مدینس
آمہ ناوہ عشقہ دودمہ ہگر بادہ کمس مال
مژرت بو گزہ ہا سینہ افکار مدینس
کیاہ کرہ زر چیم لولہ سیتین ذرہ جدا پیوس

تم آفتابن تراؤنم انوارِ مدینس
 در گریه پیوست ابرو چیت اشک شفاعت
 از خنده سپن روز شب تار مدینس
 چینه عشقه تیغ زان کینه نادان طبیس
 تیل بله تب یلیه واته سه تیدار مدینس
 دادرله ونه ما گز همت و لکی داد طبیس
 ز هاندان دوان لاره ما بیمار مدینس
 سی شمع ز هاندان لاگه ما پروانه کرس
 آواره دل هتجه کوچه و بازار مدینس
 بیچاره ناظم آرزو هتجه چون چیه در دل
 کر واته دوان ناله دوان زار مدینس

رباعی

چه کعبس سنگ اسوداغ سپنس، عرق چپوس ز مرگ پیشان جبنس
 سیاه ارمان چپس بخشش ذاتن، ترفیس نمی عطا کرمت مدینس
 مسیخ سلام رسول ناذکی

(صفحہ ۲۵۱ سے آگے)

چشمہ چھ بادیام تس رخسار زن پھلی متی گلاب
 الفہ قد چھس جس تھو تھ باریک سینس ون سلام
 گل گندہ تھ بعد از سلام ونی زینس تھینہ مشراؤ ہض
 جانیازہ تھ طرفہ دیکس دل نشینس ون سلام

سلاما تھ رسول نازینس

سلاما تھ رسول نازینس سلاما تھ شفع المذینس

ادب رچھڑ چھڑہ ون زینس حال میونوی

بو مشراؤ تھس تھ بیوٹھک منز مدینس

یتیم خبرے دیتم و صلح مہ شربت

یکھ حض تیلہ بیلہ بوواتے تل زینس

مقدس کیاہ چھ پونوی روئے انور

مچھا بیٹھی نہ زانہہ چائس جبینس

تھ پیران سا لنی چھک آسمان

لگے بیدار کرنس روح الامینس

لگے معراجہ کے مہرازہ قربان
 شو بان چھتے تھپ کر تھ جبریل زینس
 جلو دار آسک رتبہ بخش تس
 نتے کس زانہ ہے روح لامینس
 لگے میلاد کے شام تھے پاری
 تھے نُن پائھی پانہ ذاتن کرنے یاری
 مے ہاوم روئے تھ تلتم مہ للہ
 پیومت چھس چھم گمت بریان سینس
 خوشی چھم از خوشی چھم از خوشی چھم
 وچھت اکر شبہ تہ بلہ مہ دود سینس
 لعمرک چائی دُری ہاوان بہ قرآن
 سیٹھاہ چھوک ٹوٹہ رب العالمینس
 نگے لولا کسی تھے تاجدارس
 الم نشرح صفت یسین سینس
 تھ چھوک ابیر کرم دریائے رحمت
 وندے مہ رحمتہ للعالمینس

ترے کوتاہ شان دیتوئے ذوالجلال
 بحر دیتوئے توے شہر مدینہ
 کند یوتیر و کینوز خمی حض کروکھ
 مگر درہ کھڑنہ زانہہ تہندس جینس
 لے اکہ منتر گئے دیدار ماہ و یوم
 بہ وچھے لولہ چشمو اتھ جینس
 دیک غنچہ پھولیم گل روئے دیشہ
 تلیو نا پردہ اتھ ماہ جینس
 ولو ماہ رویہ وچھتم حال کیاہ چھم
 بہ مشر و تھس شہر و دیک منتر مدینس
 دُعا مقبول گزھنا حاضرین از
 ہنا ای نا بہار بیہ بارغ دیش
 زہ چھک شاہشاہ ملک رسالت
 فتحنا چھوی لیکھت واضح نگینس
 مے واراہ کال دوتم انتظار
 بویہ ماہ یا نبی چائس مدینس
 چھو سائل آتش ہتھ دوزت برس تل
 مے اللہ زار بوزم دل حزینس

خونِ دل دیده وی هر ان عاشق

— (کلام سید افضل صا منطقی)

دردِ دل یا نبی و نان عاشق	لوله چانه چیده مُت بنان عاشق
نام اقدس تهند ز شوق تمام	بر سر لوحِ دل کھنان عاشق
هر طرف از محمد و احمد	عشق ساقی دلِ پیران عاشق
نور چانوی چیده ز شیب فراز	در پس و پیش تی و چھان عاشق
ذکره فی منزله فکر وی ساقی	لوله چانی چیده دلِ گران عاشق
دور روزن تهند سیٹھا دشوار	کریوٹھ دوداھ چھنه زراں عاشق
روشنه ایتوبه گلشن خاطر	پوشه فی مالہ چھی کران عاشق
مودیس در فراق دیدارت	رود زنده چھنه مران عاشق
یا نبی ماؤ تو مہہ انور	لوب تهندی چھه شیران عاشق
کیاہ سناہ اکو دماہ اینو تشریف	خونِ دل دیده وی هر ان عاشق

افضل کلاه دمبدم درود و سلام

پرته شاہس چھه تی پران عاشق

عَلَيْهِ السَّلَامُ

اے شہدہ دوسرے اسلام علیک

انت خیر الوری اسلام علیک	اے شہدہ دوسرے اسلام علیک
مُصْطَفٰی، مَرْضٰی، تَضٰی، تَعٰی، تَعٰی، تَعٰی	نام پاکت مُحَمَّدٌ وَاَحْمَدٌ
ہر سدا بیتا اسلام علیک	افراز پایہ بستان تمکین
اولیاء القیاء اسلام علیک	خاک رو بان کوئی تو ہستند
ہر شہر خوش نما اسلام علیک	تاج لولاک از خدائی کریم
بر سر اشقیاء اسلام علیک	تین فتح تو جاوداں تیز است
من جمیع البلاء اسلام علیک	سید عافنا و احفظنا
در کمال ترقم اسلام علیک	جملہ فرقان ز فاتحہ تا ناس
چاہے رویک قسم اسلام علیک	والضحیٰ در قرآن خدا گفت

صفوحہ سے آگے

گلِ بزرگ شعلہ خس از چمن پرواز کرد
گرم تا در آشیان گردید جائے عندلیب
از صدای خندہ گل می شود روشن کہ نیست
بایچ صوتے دل کشانہ از تو ای عندلیب

محمد جلوه از ماوان محمد منتظر کشمیری

محمد جلوه از ماوان مبارک	مبارک امتی شادان مبارک
شم غنبرین بولے کیا یوانی	نسیم والضحیٰ ارو از دلانی
محمد جلوه از ماوان مبارک	بهار دلبران شوبان مبارک
چھکانی از لہ کوی عطارد ہر سو	وسانی عطر رحمت کیاہ چھو خوشبو
محمد جلوه از ماوان مبارک	ز ہر سو مشک از ایوان مبارک
شگوفہ خوشنما کیاہ کائناتس	پھولے لکھنچہد از باغ بہائس
محمد جلوه از ماوان مبارک	ریاحین چین تو شان مبارک
سپن دنیا و ما فیہا منور	چھو گومت آشکارا نور انور
محمد جلوه از ماوان مبارک	ظہور جلوه جاناں مبارک
حبیب اللہ رسول ہاشمی آو	ونانی در ترنم صبحکوی واو
محمد جلوه از ماوان مبارک	پیران صل علی ہر آن مبارک
چھو در امت آفتاب عالم افروز	بریں تقریب مسعودانہ فیروز
محمد جلوه از ماوان مبارک	پئے دیدار از پھیران مبارک
کروائے قدسیو جلسہ تیاری	منادی پھیر ملکوتس زوپاری
محمد جلوه از ماوان مبارک	ملائیک در امتی ناناں مبارک

نعت شریف

از

قطب الدین واعظ ————— المتوفی ۱۲۷۴ هج

سربو زند چھوک سانوسروا	یا رسول اسلام علیک
کربو دیشی چانوی دیدار	یا رسول اسلام علیک
مکہ مدینہ کینہ چھوک بطحا !	یتہ می کن ہا و تم و تھاہ
ستھ چہ چانی کرم کتھاہ	یا رسول اسلام علیک
قاب تو سین چانوی مقام	خاصہ جبریل چانوی غلام
تازہ ہر روزہ چانوی اسلام	یا رسول اسلام علیک
سرد قد چانو طوبی اخرام	خوابی یم دیوٹھ تم توب آرام
نار جہنم تس پیٹھ حرام	یا رسول اسلام علیک
ابطحی چھوی ہاشمی کرانوی	دار ہجرت مدینہ چانوی
ملک ابد خزینہ چانوی	یا رسول اسلام علیک
مشر و لعل لب بہر خدا	داد لدن دادین دوا
اسہ کرو حاجت روا	یا رسول اسلام علیک
وستھ پیتین حمایت کرے تو	خوار گیمتین عنایت کرے تو
منہ چھامتن شفاعت کرے تو	یا رسول اسلام علیک

آرزو چھوم میرہ رُمہ رُمہ
 تت محرابس کونہ نمہ
 یا شفیع المذنبین
 نفس شومن کرنس خود بین
 ینہ رخس تراود نقاب
 سر بووندے سر تلته از خواب
 بردینک نقاب تھد تل
 گل ردیس لاگے بلبل
 آد و اعظ بردر تو شاہ
 سوز دلکوی کران صدا
 اتھ رتوس برائے خدا
 یا رسول اسلام علیک

مبارک

گو شامِ غم آد صبحِ دلادت چھ مبارک
 کہوت آفتابِ حسنِ نبوت چھ مبارک

آپہ حورہ پران سورہ کران نورہ روئیں گنتہ
 گو دجہہ طرب عید ولادت چھ مبارک
 در سلسلہ زلف سپید کار آفت پور
 آو ملک دل در دام محبت چھ مبارک
 در قلب دجگر گو و نور ذوق و محبت
 پھول گل بگلزار عقیدت چھ مبارک
 مسرور گو ملکوت ز گبارے افلاک
 میلاد شہنشاہ رسالت چھ مبارک
 گو حجرہ محض آمنہ روشن ز انوار
 در از صدف نون در او بعصمت چھ مبارک
 مجموعہ اوصاف آو اکھ ذات مقدس
 ابروی چھس محراب عبادت چھ مبارک
 گو مزین دنیا و دین و عالم افلاک
 آو منظر انوار هدایت چھ مبارک
 اکی سر زمین مکہ و فارس ان پر شرف
 ضو باشی تابانے رحمت چھ مبارک

بے مثل و نظیر بے بدل نایاب بے بہا
 در گنج اسرار گوهر وحدت مبارک
 در بارگاہِ حسنِ دیو، طہم عشق جیلانی
 از دیدہ ہارِ ان اشکِ ندامت چہ مبارک

چھ پک ذاتِ گورمت جسمِ مطہرِ یارِ رسولؐ
 (از فاضل کشمیری)

ہر جا یہ چانے خوہِ سیرِ گل گئے معطرِ یارِ رسولؐ
 شیرین دہن تے میٹھو لبِ جھی قندِ شکرِ یارِ رسولؐ
 گاہے ٹٹکھ روئیں نقابِ پوت زونہ کہیم آفتاب
 گاہے ترہ یکھ ہا دکھ بہ خواب روئے متورِ یارِ رسولؐ
 وائیلِ موسیٰ شانہ کرِ نانس گلابس ٹوڑی بر
 سنبلِ اویراں تازہ تر زلفِ معنِ یارِ رسولؐ
 زن چھکھ بہار و کھورمت پوشن گلن منتر زورمت
 چھ پک ذاتِ گورمت جسمِ مطہرِ یارِ رسولؐ
 فاضلِ ندامت چھاسل منزل پہ مشکل بے بدل
 ساری اتری جھم نظرہ تن دل چھم مکدرِ یارِ رسولؐ

آن غلام قادر عطا مہربانی یارِ رسول

آس بر تل چھسِ روانی مہربانی یارِ رسولؐ
 از منے کری تو نظرِ ثانی، مہربانی یارِ رسولؐ
 کریشہ گوشتِ تریشہ ہوئے چھسِ پیشِ امتِ مجسمِ سٹا
 بوڑ تو فریادِ میانی، مہربانی یارِ رسولؐ
 قد شمشادسِ بولگھے، زود تہ جان کر ہے فدا
 روحِ رحمتِ چھے نشانی، مہربانی یارِ رسولؐ
 تلج بخشے ذاتِ پاکنِ لاجِ دوشونِ عالمن
 ارض و سمیجِ حکمرانی، مہربانی یارِ رسولؐ
 گم سپہِ ظلماتِ دہشتہ نورِ چو نوے نورِ حق
 عرشِ فرشسِ گتہ کرائی، مہربانی یارِ رسولؐ
 شو بہ وں شہبازِ چھکِ دنِ عالمنِ ہندِ پیشوا
 چھی فلکِ سجدسِ نمائی، مہربانی یارِ رسولؐ
 امتیکِ غمخوارِ چھکِ ے لامکانکِ تا جدار
 نئی چھے جاتی کامرائی، مہربانی یارِ رسولؐ

رے چوئے والضحیٰ موسیٰ والیل اذا سجا
 خوئے خوشبو تھہرائی، مہربانی یارسولؐ
 قاب تو سین ہوئے پرز کوونے نور ظہور
 تو رہمشاق چھے روحانی مہربانی یارسولؐ
 تھے شفیع تھہ کائناتس دہر ذراتس سایہ چوون
 پایہ بڈی بنتر پاسانی، مہربانی یارسولؐ
 رحمۃ للعالمین چھک رحمتک دروازہ تراو
 و تھرا متس ناگہائی، مہربانی یارسولؐ
 زالہ کو گمت جانوارالہ نالہ روان چھیس عطار
 آس برتن چھیس روانی، مہربانی یارسولؐ

حضرت صدیقس تس در داتس	یس اول صاحبین ہوتا پاتس ساتی
عمر خطابس تس پہلو انس	میں جنگ کور شیطانس ساتی
حضرت عثمان ابن عفان	میں کتھ کرہ قرانس ساتی
حضرت علیس شاہ مرداتس	میں زوٹ کھیہ مہمانس ساتی
رسول خدا یس شاہ سلطانس	یس امت ہمیہ پانس ساتی
رند و پندین ہنرہ کامر تراو تو	تراو تو پراو تو حقہ سنتر و تھ
حضرت محمدؐ منہ منشاو تو	اسہ نین دوزخس تمن روزہ کتھ

اَن تہ تشریف یارِ سولؐ

سانی دعوت کر قبول اَن تہ تشریف یارِ سولؐ
 خونِ جبکہ گہ کرے رول اَن تہ تشریف یارِ سولؐ
 پایہ بڈیو پایہ بڈیو سایہ چون کل عالمس
 کامیائیں کیوت زرد شہل اَن تہ تشریف یارِ سولؐ
 روئے نور چون دیشہ رنگ چھارہ موت پرشہ وی
 مویہ والیل زن تہ سنبیل اَن تہ تشریف یارِ سولؐ
 نرگس بادام چشمن سرمہ ناز و ادا
 شو بہ وُن چھکد زہ مقبول اَن تہ تشریف یارِ سولؐ
 نری حضیاور نری حض داور بس مے شے پیٹھ نظر
 نئے حض میونے مال تے مول اَن تہ تشریف یارِ سولؐ
 سال چھوے شے نور دین حال از وچہ ہک میون
 بہر لال وندہ ہے متہ دتہ طول اَن تہ تشریف یارِ سولؐ

بوز زاری یا رسولؐ

از
جان محمد زنگر

چپس بے گومت دل فکاری بوز زاری یا رسولؐ
 نام پاکس پاری پاری بوز زاری یا رسولؐ
 انبیاء و اولیاء پیوه زیر در اُمیدوار
 چاَنِ عظمت بے نظیری بوز زاری یا رسولؐ
 روئے چون خورشید تاباں گیه منور شش جہات
 شوبہ وُن ماه منیری بوز زاری یا رسولؐ
 ہجرہ کی نارن بے زولنس و صلیبی شربت دیوم
 پھولہ ہن مہ گل ژوپاری بوز زاری یا رسولؐ
 چپس گداگر چاَنِ در کوی چھکڑہ قاسم یا رسولؐ
 کاسم ساری نقیری بوز زاری یا رسولؐ
 در شب اسری توفی لامکانیک شاہ سوار
 چپے مقام سدرہ سریری بوز زاری یا رسولؐ
 چپس بے آمت زیر در یا رسولؐ اُمیدوار
 بخشم مے گناہ ساری بوز زاری یا رسولؐ

غلام محمد گدھر

رحم کر تم سراپا چھکڑہ رحمت بے عنایت در دو عالم چیم فرور
 تقاضا دُن مہی اورہ غالب مگر سائس رفیق فکر امت

نعت شریف

۱۲۴۹ ھ (از پیر حسن شاہ صاحب کھویہاں) ۱۳۱۶ ھ

لگئیہ پاری میانی زاری کرتبول
 بقیہ زاری کاس تو از یارِ رسولؐ
 عرش و کرسی تے فلک بیہ دودہ تہ را
 تہند ساقی کر پیدہ ذاتن یارِ رسولؐ
 خالقن کرے نو پین محبوب خاص
 قاب قوسین چھوہ مقامت یارِ رسولؐ
 حل مشکل از کریم چھس دل ملول
 اکھ نظر لطفیچ مہ کرے تو یارِ رسولؐ
 چھوم بنتِ امت و نت کس زانہہ ما
 دستگیری از مہ کرے تو یارِ رسولؐ
 لالہ یکھنا سالہ سونے زووندے
 عید میانی آسہ ہے سوئے یارِ رسولؐ
 آغہ میانو حال پینہ نوی باوہ ہے
 گوش تھاؤ تم عرضین تری یارِ رسولؐ

دادی لہ چس دادی نے بخشم شفا
دم دوامرض شفا از یارِ سولؑ

سر بہ زندہ ہے پایہ فی تراؤو ملال

مبیانی حاجات کر رواثری یارِ سولؑ

پادشاہ انبیاء چھوہ یارِ سولؑ

مہرسلن ہند پیشوا چھوہ یارِ سولؑ

ہر دہ کی داوہ اسی دنی زرزردون

گل ہر تھپے جوئے فر تو یارِ سولؑ

چھو کہ لدنی ماوتو مکھ یارِ سولؑ

نکھائی تو حال ونہ ہوئے یارِ سولؑ

چھی پتھر پیست سٹھاہ اُس درد و غم !

تھد تلیو ناپاسہ حق و نی یارِ سولؑ

گاش چشمن ہندشے زندہ ہوئے پادہ نی

بے کس از آتش بُر تو یارِ سولؑ

بے وسیلن دکہ لگی دنی ہر طرف

جلے چھینچ رے رنہ دنی یارِ سولؑ

والفحی والشمس تہندی روئے پاک

اکھ دماہ مے ہاؤ تو از یارِ رسولؐ

استوی دکر ز حسن چھوہ زبردرا !!!

خط آزادی دیوم از یارِ رسولؐ

کلام
خاموش کریری

نعت شریف

نازینا مہہ جینا روئے پاک می ہاؤ تم !!!

خوش گزہم دِل عمرہ پیچہ ممنون احسان تھاؤ تم

کیاہ وئے نے چھم دیچ نالان دِتم دیدار دماہ

کھے زلم تم سائی سپنس الفتوک مے چاؤ تم

تھپ مہ چائس دامنس چھم گف چھونا چھو کھ گھ مین

دان چانوی چھوم دکیس پیچہ بانع دل فولہ ناؤ تم

گلشنس منز شبنمک پاٹھ رات کیوت پڑہ لازمی اسی

شب گذار تھ تاف پیہہ بروٹھ ندرہ مے وزہ ناؤ تم

نیک خویاموی سنبل بہری خوتہ چھوی مشک دار

روی زبیا ہاؤ تم گوڈہ قبرہ منز پتہ ساؤ تم

نورہ برتو سور کروم دور ہرن چانی بیتھ تنے
 ہاؤ تم دیدار لید سینہ مے شہہ لاؤ تم
 مایہ چانے روڈ خاموش آیہ قرآن نک پران
 سایہ بر سر تھاؤ تم تہ زخم دل بلہ راؤ تم

امتک سربراہ رسول کریمؐ

خاتم الانبیاء رسول کریمؐ	مُرسن پیشوا رسول کریمؐ
حق منزل مدثر تہ طلع	سورۃ الفصحی رسول کریمؐ
آسمان وزمین تہ لوح و قلم	عالمین ہند بناؤ رسول کریمؐ
داتی تمی بر عرش کرکھ معراج	عرشہ پیٹھ گوندا رسول کریمؐ
پی چھ امت قرآن پاکس منز	مومنین مستحوا رسول کریمؐ
بے کس غم زد دن تہ مسکین	پیٹھ چھ تراوان ردا رسول کریمؐ
نورہ نشہ پیدہ کر پاک ذاتن	راحت اولیاء رسول کریمؐ

چھس بہ غم گین کر یوم غمن شادی
 راحت اولیاء رسول کریمؐ

شاهِ عربِ ماهِ عجم

کلام
جان محمد زنگر

شاهِ عربِ ماهِ عجم!	پیارانِ بے چس دارِ تھِلم
شاهِ عربِ ماهِ عجم!	کردور میانی در دو غم
رفت عطا تا انتها	عظمت عطا از ابتدا
شاهِ عربِ ماهِ عجم!	زیر لواءِ لوح و قلم
بر عاصیِ آخرِ زمان	آسیوِ توبه مهریان
شاهِ عربِ ماهِ عجم!	در دین و دنیا چس نہ غم
لین خطاب چھے ذاتہ سند	طوبی تے قد چھے ماری مند
شاهِ عربِ ماهِ عجم!	مسکن تہند باغِ ارم
یتھ کایناتس نورِ جون	پیغمبرن منتر تئدہ بون
شاهِ عربِ ماهِ عجم!	ینہ چانہ پے کعبکِ صنم
اے شاہ باز لامکان	آمت ہر د دورِ زمان
شاهِ عربِ ماهِ عجم!	شاداب کن غم گین دلم!
رفت تہ عظمت تہ چھ بیون	شہرِ مدینہ شو بہ وُن
شاهِ عربِ ماهِ عجم!	مرسل کو تہ تہ سر چھ خم

نری میباید دلکوی بس قرار
 هر وزه چانی دم بهران
 کرتم کرم سوسه سته مه چهم
 شاه عرب ماه عجم!
 چکه لامکانک شاه سوار
 جبریل چونوی جلوه دار
 عرش بریں زیر قدم
 شاه عرب ماه عجم!
 آسے سواپی زیر در
 اے پادشاه بحر و بر
 از بار عصیاں پشت مه خم
 شاه عرب ماه عجم!
 کره کیا به تفریق هندی بیان
 آسے رت یس نعت خوان
 لرزان بوچس کره کیا به رقم
 شاه عرب ماه عجم!
 هجرک دود در دل مه چهم
 وصلک داماه از مه دم
 پیطر اؤتم دلکی صنم!
 شاه عرب ماه عجم!
 نام محمد ماری مند
 طالع لقب چھے ذاتہ سند
 ورد زبان چهم دم بدم
 شاه عرب ماه عجم!
 در زبانی اوں انتظار
 عرش برین لوب قرار
 معراج چونے با حشم
 شاه عرب ماه عجم!
 کیا به داتہ نابو در حرم
 اے صاحب جود و کرم
 بعد از خدا چوه محترم
 شاه عرب ماه عجم!
 چهم آیه تن تقومت مه جان
 هر وزه چونے مدح خوان
 کرتم قبول سوسی سته مه چهم
 شاه عرب ماه عجم!
 کرتم قبول سوسی سته مه چهم
 شاه عرب ماه عجم!

گزشتہ دلی وادی وادی میانس مہہ حبشس ون سلام
 دل پریشان چھوم گوشت شاہ مدشس ون سلام
 بٹلاہ بیہ ساعتہ واتک تھ حسین چشس اندر
 نرگسس تے تنبلس بیہ پاتیسشس ون سلام
 ہی نہ بیہ مسول چھ عاشق ناز برداری کران
 راز تھاوت رازی منتر نازنیشس ون سلام
 بیٹھ نہ راوکھ پوشہ چشس منتر تھ اوک پیام
 ہوش ڈالان شس حسینشس حسینس ون سلام

نعت کا نام ہے جس میں اللہ تعالیٰ کا ذکر ہے

مہر سن پیشوا رسول کریم	خاتم الانبیاء رسول کریم
سورۃ والضحیٰ رسول کریم	حق مزمل مدثر تہ طہ
عالمین ہند بناء رسول کریم	آسمان وزمین تہ لوح و قلم
عرشہ پیٹھ گونید رسول کریم	داتی تمی بر عرش کوکھ معراج
مومنین منتھا رسول کریم	اُسی چھ آمت قرآن پاکس منتر
پیٹھ چھ تراوان ردا رسول کریم	بے کس غمزدن تہ مسکینن
راحت اولیاء رسول کریم	نورہ نشہ پیدہ کر پاک ذاتن
چھس بہ غم گین کریم غمن شادی	
امٹک سربراہ رسول کریم	

آن
جان محمد
زنگر

سلام بحضور رسول مقبول

روئے انور کیاہ چھوتا بان یا رسول اللہ سلام
 دون جہانن گاہ چھو تراوان یا رسول اللہ سلام
 نور چونوی کائنا تس ہیرہ بون تمکوی جمال
 شش جہا تس گاشراوان یا رسول اللہ سلام
 کوہ طورس پٹھ کلیمن نور وچھ حیران گو
 پرتھ اکھاہ سپدان چھو حیران یا رسول اللہ سلام
 پایہ نازن چاننی تل چشمہ آب حیات
 کوثرس پٹھ آسیہ چاوان یا رسول اللہ سلام
 روضہ اطہر چھو چونوی مرجع ہر خاص و عام
 تھہ ملک اندی اندی چھو پھیران یا رسول اللہ سلام
 روئے پاک چوں تابہ وں مہر درخشان از ازل
 تھہ چھو عاشق پانہ بزدان یا رسول اللہ سلام
 اُدن مہنی پاک ذاتن در شب اسری و نوی
 یژھہ چھی عظمت رفعت و شان یا رسول اللہ سلام

قد بالا چون الف نته نخل طوبی پر جمال
 کایناتیک شاه خوبان یار رسول الله سلام
 چشمه چانه شوبه و نه تعریف بازغ البصر
 تمیک تفسیر و النجم باوان یار رسول الله سلام
 زلف عنبر شوبه و فی زن تیر سنبل مشکبار
 خوش بوی ساقی اسی مسرور آسان یار رسول الله سلام
 عشق چونوی هر اکس در دل چپو از روز الست
 عشق چون میون دین و ایمان یار رسول الله سلام
 جان بر در آوگدا کینتر با عطا راه خدا
 هر صباح آسان به پیاران یار رسول الله سلام

تا باں چپو باغ سنت بر مصطفیٰ مبارک
 خیر البشر بهمت شد رهنا مبارک
 گلزار دین منور از جلوه پیمبر
 تسبیح درود و رحمت در هر صباح مبارک
 تسبیح بفضل رحمان نازل سپین به قرآن
 به شک کرن شفاعت روز جزا مبارک

یا رحمتہ اللعالمین

چھو کہ مالک کون مکان ذاتن عطا کرنے قرآن!
 چھو نہ کانہہ دویم تہجد در جہاں خیر الائم ای نازنین
 تری چھو کہ شفیع المذنبین تری رحمتہ اللعالمین
 کیا ہ شو بہ دن روئے مبین یا رحمتہ اللعالمین
 لگہ ہائے بہ روئے انور مالک ہ چھو کہ پٹھ کوثر
 حاکم تہ چھو کہ بحر و برس لوح قلم ای نازنین
 یاسین صفت چو نوی بیان منزل تبا لاگت عیان
 مازانغ چشمہ بے گمان بانغ ارم ای نازنین

محمد چھو کہ محمد نور یزدان
 (عبد الرحمن الفت)

تہ و چھوئے عرش معلیٰ نبوتک شان
 محمد چھو کہ محمد نور یزدان
 تہ و چھوئے سورا کا طاہا جبینس
 محمد چھو کہ محمد در مدینس
 تہ و چھوئے روی نازس نور تابان
 محمد چھو کہ محمد شاہ خوبان

تَرَه وَ چھئے گت کران شمس و قمر
 محمد چچک محمد سید البشر

تَرَه وَ چھئے عرش اعظم حورہ و نہ وال
 محمد چچک محمد جان جانان

تَرَه وَ چھئے اُدن مَنی چھے خطا با
 محمد چچک محمد لاجوا با

تَرَه وَ چھئے قد نازنین تقدتہ بالا
 محمد چچک محمد شان مولا

تَرَه وَ چھئے چچک پنا بے پناہان
 محمد چچک محمد شاہ شامان

تَرَه وَ چھئے رویی نازل قرآن پاک
 محمد چچک محمد شاہ لولاک

تَرَه وَ چھئے چھے صفت طہ اولین
 محمد چچک محمد شفیع المذنبین

تَرَه وَ چھئے نعت پیران پانہ مولا
 محمد چچک محمد شاہ انبیاء

تَرَه وَ چھئے چچک تَرَه رحمت عالمینس
 فدا الفتح رحمن مہہ جبینس

خونِ جگر میون

لگنے ترہ پائین ماں نرہ بدل خونِ جگر میون
 بے کینہ سپیش شوبہ فدا جان و جگر میون
 تنہ ارض پاکس وئی بہ دمہ ہا پیرہ ہا ہر سو
 یتر حجرہ خاص منتر چھ ہتھ موئے عنبر میون
 یسین یم سند اسم اعظم آیت قرآن
 واللیل یس وئی پانہ مولا شیر و شکر میون
 نیز کھ عرش کس کن فرشتہ بیٹھ نعلین تنہ شریف
 مہر ازل مژمل ماہ و قمر میون
 یس سرو قدس حورہ علماں از تی خدمتگار
 تس گاش وندی ہا پایہ نازن شوبہ نذر میون
 والیل موسیٰ شانہ بین پانہ ذاتن کور
 لعاب دہن اوس ہران آب کوثر میون
 چھے آتش خضر س گاش و تھرتھ تھادہ بازارن
 بازار منہس کوہ مروس یلہ واتہ گذر میون

یا شفیع المذنبین ارحمنا یا رسول اللہ اشفع معصیا

یا رحمتہ اللعالمین صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

یا رحمتہ اللعالمین^۱
 یا رحمتہ اللعالمین^۲
 وے حامل اُم کتاب
 یا رحمتہ اللعالمین^۳
 اکھ معجزہ معراج چھوی
 یا رحمتہ اللعالمین^۴
 میانین اچھن ہوند گاش چھو کہ
 یا رحمتہ اللعالمین^۵
 واللیل موئے عنبرین
 یا رحمتہ اللعالمین^۶
 اکھ تظر رحمت ترا و تم
 یا رحمتہ اللعالمین^۷
 فری باد و افغان بوز تم
 یا رحمتہ اللعالمین^۸
 رزی مونس قلب حزین
 یا رحمتہ اللعالمین^۹
 توہر رفوس میہ کس جھم دستگیر
 یا رحمتہ اللعالمین^{۱۰}

چھک رزی شفیق المذنبین
 محبوب رب العالمین
 اے شہور عالی جناب
 طہ لقب یسین خطاب
 لولاک شویان تاج چھوی
 پیٹھ کائناتس راج چھوی
 دؤن عالمین ہنر آش چھو کہ
 سردار و خواجہ کاش چھو کہ
 چھوی والضحیٰ روئے حسین
 ن والقلم خوی مبین
 روئے متور ما و تم
 دودمت جگر شہلا و تم
 آغومہریان روز تم
 دردس میہ درمان سوز تم
 رزی جان عالم نازنین
 کھف الوری نور مبین
 دادلو غمو کو رہس بوگیر
 چھوک مالک خیر کشیر

هر جا چید در عرب و عجم
 تو لیتو حض تقو دست کرم
 کرری تو دعا پیش خدا
 کره دور هر رنج و بلا
 والله لو چس اکبر رو سیاه
 جز عشق محبوب خدا
 میدوی یو ناقص چش شها
 سرتاج جمله اولیا
 یس چو ن منظور نظر
 الله تهنه وی یاس کر
 اے عاصم خسته جگر
 لا تقنطوا رکھ در نظر
 تقو بر زبان شام و سحر
 یا رحمتہ اللعالمین صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم
 (سید محمد اشرف عاصم اندرانی)

چید خوش طالع یکان سوئے محمد
 شهنشاهی چید در کوئے محمد
 لیکهان یس لغت از روئے محمد
 چید تنه قلمس یوان بوئے محمد
 (سید محمد شهنشاهی)

ان
غلام رسول کاؤسہ
نومہ

يَا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

تقدّرہ شانہ چھوک مولا صفات محبوب اندر کائنات
گو عرش تا باں ہم زمین یا رحمتہ للعالمین^۱
کعبس سپد حاصل وقار باغ خلیس نو بہار
لات و جبل پیہ بر زمین یا رحمتہ للعالمین^۲
محبوب حق زیبا ترہ چھوک ہر وقطوبی اژدھ چھوک
زلف معطر عنبرین یا رحمتہ للعالمین^۳
پیو کفر اندر پیچ و تاب از نور ذات آنجناب
پیو قصر کسری بر زمین یا رحمتہ للعالمین^۴
شائش تے شو بان سروری نازاں تے پھ پیغمبری
بعد از خدا چھوہ برترین یا رحمتہ للعالمین^۵
دیدار حقہ کوی پور تری سرور یاض نور تری
نور نبوت بر زمین یا رحمتہ للعالمین^۶
تری حامل ام الکتاب آیات حقہ کوی تری خطاب
قرآن ناطق بر زمین یا رحمتہ للعالمین^۷

اَوَّلُ تَوْنٍ آخِرُ تَوْنٍ ظَاهِرُ تَوْنٍ بَاطِنُ تَوْنٍ
 مَقْصُودُ كُلِّ اَعْلَى تَرْتِینِ یَا رَحْمَتَهُ لِلْعَالَمِیْنَ ۹
 پادن فدا کره هے به جان اے سایه امن و امان
 چھوی شان و شوکت بہترین یَا رَحْمَتَهُ لِلْعَالَمِیْنَ
 مُونڈن غریب چھوک رچھان چھوک کس پٹھ مہربان
 تری ناسب حق بر زمین یَا رَحْمَتَهُ لِلْعَالَمِیْنَ
 بارگناہ بردوش چھوم شرمندہ دولت ہوش چھوم
 آسے تری کُن از دلِ حزن یَا رَحْمَتَهُ لِلْعَالَمِیْنَ ۹
 مازاغ چشمن واکرو، بر عاصیاں نظر اہ کرو
 بنہ رشتگاری با لیتین یَا رَحْمَتَهُ لِلْعَالَمِیْنَ ۹

نعت رسول رحمت

تھد تل چو گل بہر خدا رو یس نقابے نازنین
 سر ہتھ چھ بر تل اسی گدا کر فتح باب اے نازنین
 مس پیالہ تہندے لولہ بڑی سینس فراقی تیر تری
 امی لولہ نارن چانی کرد جگر س کبابے نازنین

تب فرقتک یز کر یو ٹھ پیو شب و روز ہر کر یو ٹھ گو
 ہیتھ در بغل چھوس بوڑ تو درد و ج کتاب اے نازنین
 سیک جو اہر در دہن دُر مائے دندان بھی گہن
 در حقہ یافت زن در خوشاب اے نازنین!
 حم زلفن شانہ کر اکھ جلوہ محبوبانہ کر
 دیوانہ فی زولانہ کر مشکین تاب اے نازنین!
 داتھ معلیٰ در عرب ہم در حسب ہم در نسب
 ذاتن دیتوے لسن لقب طالع خطاب اے نازنین
 تلی تو زرخ بر دین بیل صفت عاشق سمن
 از بہر گل گشت چمن کردی تو شتاب اے نازنین

شاہ کون و مکان محمدؐ آؤ جیلانیؒ

شاہ کون و مکان محمدؐ آؤ	ماہِ آخر زمان محمدؐ آؤ
اولین نور کوئی ظہور آؤ	خاتم المرسلان محمدؐ آؤ
اے گدائے محمدؐ عربی	دلبرِ دلبران محمدؐ آؤ
اللہ اللہ یہ بے مثال و نظیر	زینتِ لامکان محمدؐ آؤ
از لی سیرن ہند شاہد	ابدی راز دان محمدؐ آؤ

آیه آیه قرآن محمد آؤ	وصف حسن و جمال مظهر ذات
جان جان جهان محمد آؤ	جسم کونینہ کوی سورج لطیف
حق بصورت عیاں محمد آؤ	من رآنی فقد رای الحق بوز
نامور حکمران محمد آؤ	عرش و کرسی بنیر پاکرئے
پانہ معجز بیان محمد آؤ	شق کران زونہ گواشارہ سپت
رہبر گمراہان محمد آؤ	لات و عزرا سرنگوں کئے
مائے دلہنی ولان محمد آؤ	جای کئے بدیدہ عالم
نور ایمان و جان محمد آؤ	گاش دیدن تہ آتش دلنی ہنز
خانہ روشن کران محمد آؤ	عاشقن بیہ جان مشتاقن
گلِ عنبر فشاں محمد آؤ	ببلو دپ بہ حنت الماوی
خاتم ہر زماں محمد آؤ	ہتھ چھو خلقِ عظیمہ چی شکر
شافع عاصیاں محمد آؤ	پردہ پوش اُمم تہ بختہار

لے نسیم صبا کمر بستہ
 لڑھ و تن گڑھ دوان محمد آؤ
 ہوشہ والین تڑھ و نتہ جیلانی
 توشہ مفلساں محمد آؤ

ہماری تہنیت بہ شریف آوری

عید میلاد النبی صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

شکرِ للہ تو بہار آؤ عاشقین وُصلو کوی قسار آؤ
 عیدِ میلادِ سرورِ عالم عالمِ مژدہ بہار آؤ
 کائناتِ سپید نئی پیر آؤ کس سنا شاہِ باوقار آؤ
 بر فلک چھی و نان ملک باہم لاکھ مکانک سوشہ سوا آؤ
 عرشِ اکبری تیرا اس چشم براہ حاصلِ صبر و انتظار آؤ
 مصدرِ جود و محزنِ عرفان منظرِ نور کرد گار آؤ
 بزمِ کونین کوئی سو بدر منیر شمس تابان عالم آرا آؤ
 منکرِ کیوتِ نذیر ربانی مومن کیوتِ موبودِ حصار آؤ
 گلشنِ زندگی سپید شاداب سگِ دیوانہ نکلِ عذار آؤ
 گہِ ثرجِ عالمس سین نوران منبعِ نور اکھ منارا آؤ
 ظلمن چاک کر پین جامہ والقی روتے نور بار آؤ
 گو ماطرِ فضاءِ ارض و سما صاحبِ زلفِ مشکبار آؤ
 اہلِ ایمانہ تر مبارک باد ہتھ سو برکات بے شمار آؤ
 لبی غلاموتہ دولتِ شاہی یام آقائے نامدار آؤ
 بے کس ہونند وسیلہ دارین غمزدن ہونند سو غمگسار آؤ
 عاجمِ غستہ دلِ زہِ نعم مشراؤ فضل و کرم خزائن دار آؤ

عید میلاد حضرت ہند آؤ

خیردارین لبکھ پترہ زہ ون تھا عید میلاد حضرت ہند آؤ
 اللہ چھ ہرہ بون شادی از غم ورنج وقت آزادی
 شوہ ون ریتھ ربیع الاول آؤ

عید میلاد حضرت ہند آؤ
 پانہ ید طوق غم ٹوے گئے نالی اتھ بدل گارہ حضرت باری
 حال اندریم اُمس نبیس باؤ
 عید میلاد حضرت ہند آؤ

دل شکستن تہ بیکس ہندیار صاحب عرش احمد مختار
 نندہ بانس کرکھ محمد ناؤ

عید میلاد حضرت ہند آؤ
 سید المرسلین نبی اللہ شافع المذنبین سہ چھوی باللہ
 اُمّتس کیت سہ رحمتک دریاؤ

عید میلاد حضرت ہند آؤ
 تازگی از بہ گلشن دل چیم شو تہ ساتی ذوق ساتی مہ زلم غم
 خوش خبر ہتھ مہ آؤ صبحک واؤ عید میلاد حضرت ہند آؤ

یا رسولؐ بس ترہ چھکھ میون شانی میانین گستاخین دیو معافی
 بہر لشد یہ سینہ میون شہلاؤ
 عید میلاد حضرتؐ ہند آؤ
 سوتے خاموش یک نگاہ کن التفاتے برے سلیہ کن
 بٹھ لگیم چانہ ساتی یہ بیرہ دنی ناؤ
 عید میلاد حضرتؐ ہند آؤ

بوہریرہ اوس ہر ساعتہ ایوان

بوہریرہ اوس ہر ساعتہ ایوان	دارہ برانوار دیدارہ نیوان
تس نبیؐ برحق کرنے نگاہ	آس ایوان بوہریرہؐ گاہ گاہ
دُرگ چھو دیدار محمدؐ ماسرگی	دیشہ ہن شیریں توی میوٹھوی لگی
بوزیامت بوہریرہؐ تمام زود	گوٹہ ساتھ تہمتھس تل شہریرہؐ رود
نور دین روس ازان حلم و حیا	امتناس اسر شاہ انبیاء
تل تھمس روز تھ سٹھاہ ناشاد اوس	زیوڈ تھ از دل کران فریاد اوس

دور ہونم سو کر غم پالسی	سنہ گوئے و نہ کیا ہ بے گاشی
والضحیٰ روین کردم تسخیر دل	گوم از واللیل موز بخیر دل
رو برو گزرا ایوان چھم مہ حجاب	دورہ روزتھ چھمہ روزان صبر و تاب
کیا کہتوم رہ یوت کیا ہ مغرور گوس	بوتھیں غخواری نش دور پیوس
عاقبت تس غلبہ کرتے لولہ فی	لولہ فی تس یارہ سندی ہولہ فی
رو برو بے پردہ گو سوی دردناک	دلو سہ نبین یوت جلدی کیا زہ اکھ
آہ تراوان تے کرن عرض و سلام	یار رسول اللہ مہ تہند وی لول آم
جان و تن تہنزن و تن کرے فدا	کتھ تالہ تہہ نشے روزن جدا
حضر تو شا باش کرہس آفرین	پیوس مرہم بردل و جان حزمین

یا الہی کر عطا یا صد صفا

ذوق تہ شوق محمد مصطفیٰ

یار ب دل من بہ نوز معرفت نہ انا کن

چشم بہ جمال مصطفیٰ بینا کن

روزیکہ چولالہ سر برآم از خاک

درد و صنف مقدس مرا ماوا کن

اللہ اللہ

از
عبد الجبار خاموش
کیرنی

دل چمکے ہو بان اللہ اللہ	اے شاہِ خوبان کیا چمکے تھے شوبان
اتھ نیک خویش اللہ اللہ	والشمس رؤس واللیل مویش
رحمتی نظر کر اللہ اللہ	چمکے تھوں سرورِ پادن وندے سر
اے نازینا اللہ اللہ	غار از مدینہ آرام مے بی نا
چمکے چشمہ خوار اللہ اللہ	از بی تنے آرم و مے دیدار
دود میون سپہ اللہ اللہ	اے ماہِ جبینا شاہِ مدینہ
کر تم مے دلشاد اللہ اللہ	للہ دتم ناد بوزم مے فریاد
تراوم مے ساری اللہ اللہ	اے خاصِ باری کر تم مے باری
نتہ لگہ پامن اللہ اللہ	چمکے مہنہ کامن روٹ چون دامن
چمکے پاؤں تہ آتش اللہ اللہ	کر دیشہ آتش وندین گاش

اے شاہِ عالم نظرے بہ عالم
تا کہ بہ نالم اللہ اللہ
عاصی بہ خاموش عرضی تھوم گوش
پھولہ نم دیکری پوش اللہ اللہ

بفضل حق بہ مین شاہِ رحیمی
 بہارِ بیہ عالمس انشاء اللہ

بہارا دینِ اسلامک بہارا	بہارا، نو بہارا، مشکبارا
بہارِ بیہ عالمس انشاء اللہ	نظامِ عدل و انصافک بہارا
گر زن از نغمہ توحیدستان	پھولن پر مردہ گیت گلستان
بہارِ بیہ عالمس انشاء اللہ	گڑھن سر سبز ساری دشت و صحرا
حیاتِ نو لیں مجبور انسان	پتھر پین کفر و شرک قصر و ایوان
بہارِ بیہ عالمس انشاء اللہ	گڑھن شادان و فرحال پر پرنا
تمامی عالمس کڑھ مشکباری	مدینک خوش یون باد بہاری

رسولِ پاکہ سُنَد گڑھ بول بالآ

بہارِ بیہ عالمس انشاء اللہ

(کلام سید محمد اشرف اندالی ص ۱۱۱)

تاجدارِ انبیاء حکمرانِ کائنات

روئے النور پر ضیاء پر توحق صفات

خلق چون خلقِ عظیمِ محسنِ شش جہات

تہندِ ساقی عالمِ منور پے پتھراتِ منات

(کلام جان محمد زرگر)

اللہ اللہ

اللہ اللہ

دیس چیم سیٹھاہ اضطراب اللہ اللہ
وچھن کرشہ عالی جناب اللہ اللہ

سے مختتم رسل ۲۷ تے سے محبوب یزدان
چھہ نورِ ازل، آفتاب اللہ اللہ

عرب تے عجم گو معطر معطر !
سے شہر مدینہ گو لابی اللہ اللہ

بیک از اشارش سپین صاف ظاہر
”شق القمر“ ماہتاب اللہ اللہ

سے ”شافع حشر“ تے ”شفیع الامم“
چھہ حقہ سندن حسین انتخاب اللہ اللہ

براقس کھستہ گئے کران تھن تھن ز سر
عرش آونیر رکاب اللہ اللہ

سے نورک مجسم تہ رحمت سے آگر
کران سارنے باریاب اللہ اللہ

نعت پر ہر رات دُوبہ

عَبْدُ الْغَنِيِّ مَسْكِينُ

چھٹس دِپان بُتہ لول بُرہ ما نعت پر ہر رات دُوبہ
 زو وُتنِ قربان کُرب ما نعت پر ہر رات دُوبہ
 رَحمتِ کِ دروازہ بُوڑم تہہ چھ آسان وُتھ دُوبہ
 چھٹس دِپان بُتہ تُو رِگتھما نعت پر ہر رات دُوبہ
 لالہ وُندہ ہے لال ذاتن سالہ نیو تگھ لا مکان !!
 دل جگر پا دَن بے جگرہ ما نعت پر ہر رات دُوبہ
 ذاتہ پاکَن پا نہ کُرنے نعت خاُنی یا رسولؐ
 مرنہ بُر وُشہ چون ناو سُرہ نعت پر ہر رات دُوبہ
 نعت خاُن مَشَر ہتو مسکینہ لیکھک ناو کیا
 عاَجزی آغس بے کُرب ما نعت پر ہر رات دُوبہ

یا رسول اللہ ﷺ

ان مرحوم غلام رسول کا دسہ نوہٹ سربلگہ

نبی مَحْتار چھوہ غم خوار اُمّت یا رسول اللہؐ
 رُہ آکھ یتھہ کائنا تِس بحر رحمت یا رسول اللہؐ
 منارہ نور حق کوی روئے انور در جہاں چو نوی
 رُہ ہوت شش جہا تِس راہ وحدت یا رسول اللہؐ

ژے کو رتھن دین حق قائم بدنیا از ید بیفا
 ژہ سوزک قدرتن رحمت تبرکت یا رسول اللہ
 کلام چونوی کلام اللہ بیان چونوی نطق اللہ
 دتیوت پیغام حق نور ہدایت یا رسول اللہ
 ژہ مقصود خدا بالکل شب معراج معبودن
 بنا و کھ دایر کل بہ شفقت یا رسول اللہ
 ژہ بخشوتھ روح نو حیاتس کایناتس منز
 حیاتی تازہ بخش از رسالت یا رسول اللہ
 نجات دو جہاں ذات مقدس در جہاں چونوی
 رسول آخری با شان و شوکت یا رسول اللہ
 ژے اس احوال باوان اونٹ کوه بیہ جاناوار
 یوان آسی ژے نشہ لاران بخدمت یا رسول اللہ
 سلام علیک کران کوه کتہ ژے عمسی یا رسول اللہ
 روایت اتھ کران شاہ ولایت یا رسول اللہ
 ز انگشت مبارک آبہ دریا ژے کترتھ جاری
 سپد سیراب اصحاب چانہ برکتہ یا رسول اللہ
 نہ کانتراہ اوس ژے ہیوہ مشفقہ یتھ کایناتس منز
 نہ بیا کھاہ آسہ ژے ہیوہ کانہہ بہ عظمت یا رسول اللہ

کروم یاری مہ پانے وائے ناؤم تہہ مدینس منز
 اُچھن دُون لہو تم دربار رحمت یا رسول اللہ
 قبولیت کرم چھوم التجا اے مشفق عالم!
 رٹوم درزیر د امان مروت یا رسول اللہ
 حفاظت را پھ کُر زیم زند گانی رٹ عطا کر زیم
 رواں تھاؤ زیم زہ پنے نوی فیض و برکت یا رسول اللہ
 حقیراہ گدراہ کاؤس چھ عاصی چو نوی!
 مہ طاعت بیہ عبادت چھ محبت یا رسول اللہ

حبیب خدا

کلام فاضل کاشمیری

سہ زیب جہاں آفتاب اللہ!	حبیب خدا لا جواب اللہ!
تیس کمن و چھن بود ثواب اللہ!	سہ تعمیر جنت، سہ تفسیر قرآن
چھ تس پھ فدا مانتاب اللہ!	سہ دیشتم منور گرہان بیلے شب
سہ زن ناز سونگ گلاب اللہ!	چمن باغ و بستان تیس پھ چھ نازاں

اچھن گاش چھ فاضل روبرو و چھ
 چھ زن پانہ حق بے نقاب اللہ!

یادِ چھم سرکارِ مدینہ

کلام : جان محمد زرگر

دِرِ دلِ چھم حسرت دیدارِ مدینہ ہر دم یوان یادِ چھم سرکارِ مدینہ
از ہر طرف تجلی نورِ علی نور کوتاہ حسین عالم اقرارِ مدینہ
پروانہ کران گتھ بہ دربارِ محمدؐ رخشندہ کوتاہ شیخ ضیاء بارِ مدینہ
دربارِ رسول کیاہ چھ شوبان درودہ پران روز

ادب گاہ عشاقِ چھ مینارِ مدینہ
اے بادِ صبا کرتے سفر سوئے مدینہ وچھ کوتاہ مقطر بازارِ مدینہ
اے مکبلِ گلشنِ زہ کر پوشہ پھنپھن ڈھیر
وچھ عظمت دربارِ گہر بارِ مدینہ
نعت و درود ہر روز و شب سوز

اللہ اللہ طالع بیدارِ مدینہ
پیکرِ اخلاقِ رحمتِ دو عالم صلی علیٰ علیٰ مختارِ مدینہ
از ازل چھس بہ شیدائے محمدؐ از ابتدا تا انتہا سرشارِ مدینہ
اے بادِ صبا شوقہ سان اثرِ زہ گلستان
وچھ کائنسی گلشنِ چھ از انہارِ مدینہ

فخر کون و مکان رسول الله

دلبر و لبر ان رسول الله	فخر کون و مکان رسول الله
زندگی هندی بهار امار دنگ	گلشنک گلستان رسول الله
بے کسن عاجزن ته لاجارن	دستگیری کران رسول الله
ربّی اغفر لی امتی امتی	سجده کرمی کرمی مکان رسول الله
پاک سیرت سطا ق نبین منر	عالمک سائبان رسول الله
دود دکھ بے کسی ته مجبوری	کانسه منهنز نازران رسول الله
بانی راه حق دین مبین!	معنی القرآن رسول الله

سعد یابس چھ کیاہ تمس پروا

آسه یس مهربان رسول الله

ان فخر کون و مکان رسول الله
از باب کتاب راجع به
ان نام مکتب عثمان بود

نَعْتِیْہِ رِیَاضِی

فرش چھ عظمتس نشان
 رشک کران چھ کائنات
 عرش بین چھ میزبان
 منزل بین چھ مستہی

*
 فیاض
 تہ
 گامی
 *

معراج مصطفیٰ تنہا انہار

یہ معراجہ کے اہتمام اللہ اللہ!
 کران پانہ رب انتظام اللہ اللہ
 مقیم عسری درخانہ ام بانی!
 محمدؐ فلک احتشام اللہ اللہ
 حضورن توتے وت جبریل ون نکھ
 خداین دیو توہیہ سلام اللہ اللہ
 پیام خداواتنا وتھ بہ خدمت!
 کرم عرض با احترام اللہ اللہ
 و تقو حض چھ توہیہ منتظر خالق کل
 براق بیتھ بو آسو غلام اللہ اللہ

یہ بوزِ تھ رسول خدا جادہ پیما
 سپہ سوسی بیت الحرام اللہ اللہ
 میٹھے درائے آتہ و اُتی مسجد اقصیٰ
 بر اقس دو پچھ کر قیام اللہ اللہ
 ملک صف بہ صف آسی کران پیشوائی
 بصد شوق صد احترام اللہ اللہ
 ز اقصیٰ نمازہ پُری تھ درائے یامتھ
 کور کھ لا مکان کن خدام اللہ اللہ
 بر افلاک اُسکھ مبارک سلامت
 کران انبیائے کرام اللہ اللہ
 میٹھے سدرۃ المنتہی و اُتی حضرت
 اُتی شہین کور مقام اللہ اللہ
 بر اقس تہ مو کلیو اُتی حد پرواز
 کرن پیو اُتی تس مقام اللہ اللہ
 کھستھ رفس ہیور کن درائے تنہا
 سر عرش خیر الانام اللہ اللہ
 محمد سپہ زینت قاب قوسین عروج بشر کو تمام اللہ اللہ
 بہ قوسین طالب تہ مطلوب تنہا سپہ پانہ و اُتی ہم کلام اللہ اللہ

(از سائل)

نعت شریف

با امیدن رویِ ماؤو یا رسولِ عربیؐ
 یا ابنِ شریفِ پائے نیرہ از دلِ عبیہ حباب
 تہ پیرِ بارِ وضعِ پاکس اُنڈی کرس طوا
 ملائقینِ نعلینِ لاگو بر قد وینِ شریف
 خلعتِ لولاک لاگو بر بدنِ اے نازنینؐ
 چشمِ وندے پاؤنی در چشمِ من تھاؤو قدم
 سرِ وندے بازغِ چشمِ اک نظرِ کریا رسولؐ
 تہ لہم دو دینس تہ لہم جگرِ س میہ داغ
 تشنہ لبِ چھوٹش میہ امت از فراقِ ہجر تو
 غمزدنِ غمخوار لاگو یا رسولِ عربیؐ
 نہ مدینس میہ اتناؤو یا رسولِ عربیؐ
 مینہِ حفصِ میہ ارمانِ تھاؤو یا رسولِ عربیؐ
 آلِ قیابِ روشِ تھاؤو یا رسولِ عربیؐ
 ہم سہرِ عامہ تھاؤو یا رسولِ عربیؐ
 ڈاڈ میاں منظورِ تھاؤو یا رسولِ عربیؐ
 چشمِ جنتِ مژراؤو یا رسولِ عربیؐ
 یلہِ حفصِ نازنینِ رویِ ماؤو یا رسولِ عربیؐ
 جامِ عرفانِ بیالہ چاؤو یا رسولِ عربیؐ

اکھ عنایتِ بیہ شفاعتِ سائیس کر تو عطا

رحمتک بر مژراؤو یا رسولِ عربیؐ

رباعی

قسائیک شرحِ چاؤنی زندگانی
 تمیک تفسیرِ عدیچِ حکمرانی

(غلام نبی گوہر)

تہی سچو حاصلِ فداں باری
 عملِ تہنیزِ قرآینِ ترجمانی

اگر طبیب تو باشی خوش است بیماری
وگر رقیب تو باشی خوشا گرفتاری
تو اگر علاج جگر خسته گان کنی
صبح نیز کند آرزوئے بیماری

نعت شریف از مسکین المتوفی :-
۱۹۴۷ع

صبحِ روئے محمد عربیؐ	شامِ موئے محمد عربیؐ
صبحکه داوود تل قدم للہ!	گزشتہ سوئے محمد عربیؐ
ونتہ تس شاہ مرسلین سوئے حال	دچھتہ خوئے محمد عربیؐ
وانا وای نسیم خوش بدماغ	عطر بوئے محمد عربیؐ
خوش تراز گل تہ یاسمن یگان	رنگ و بوئے محمد عربیؐ
گاش چشمن ائم بہ کاش ملکہ ہا	خاک کوئے محمد عربیؐ
سوئی گنہگار نیی شفیع فردا	کیاہ چھو خوئے محمد عربیؐ
غبطہ بن انبیاء دچھتہ انوار	نور روئے محمد عربیؐ
در تعجب گزھن دچھتہ مرسل	آبِ روئے محمد عربیؐ
محرس آسیہ ہر طرف ز شرف	جستجوئے محمد عربیؐ

مُرسل بن محشر بہ زیرِ لُوا | سایہ جوئے محمد عربیؐ
 زورِ یارِ جنتک چھ عینِ رحمت | چار جوئے محمد عربیؐ
 روزِ بیلِ بارِغِ شوقِ اے دل | مدح گوئے محمد عربیؐ
 دادرِ فی مِیا نئی دواتہ اُن | زِ آبِ جوئے محمد عربیؐ
 بس چھو مسکینہ دُردِ سیِ ثرہ دوا
 دیدِ روئے محمد عربیؐ

قبلہ روئے محمد عربیؐ | کعبہ کوئے محمد عربیؐ
 اللہ اللہ منزلِ و طہ | وصفِ غوئے محمد عربیؐ
 جایہ جایہ چھ درِ کلامِ اللہ | مدحِ روئے محمد عربیؐ
 درِ تمنا سیٹھاہ چھ مشتاقن | جستجوئے محمد عربیؐ
 چشمہ پادِ نثرہ کرفداے دل | جاں بھوئے محمد عربیؐ
 مژدھ تہ سینہ گرشہ و نانِ احوال | روبروئے محمد عربیؐ
 و نتہ کوتاہِ دِلِس چھ جیلانی
 آرزوئے محمد عربیؐ

لغتِ خوانِ پانہ تس و چھوم نیردان ۴ سے خریدار احمد عربیؐ

کلام
شاه اصین

شمس رخسار احمد عربی^۲

شمس رخسار احمد عربی ^۲	نور انوار احمد عربی ^۲
اے نسیم صباخ قدم تل جل!	گژھ بہ دربار احمد عربی ^۲
حال میانی ژہ و نتہ نازینیس	بوزگفتار احمد عربی ^۲
بلبلن از دلن تمنادراؤ	اژھ بگلزار احمد عربی ^۲
گکاش چشمن ابیم به کاش ملہ ما	خاک بازار احمد عربی ^۲
حورہ ونہ دان نورہ مہ ازس	کر تہ دیدار احمد عربی ^۲
خاتم المسلمین لقب تس آ و	کیا ہ چھ سہ دار احمد عربی ^۲

با امید شاہ آئین و چھان برادر
بس چھ داغدار احمد عربی^۲

میلاد النبی^۲

از مشاق کشمیری

عزیز و فرس پہ چھ اعلان از چھ میلاد النبی ^۲	حق چھ رحمت با گراوان از چھ میلاد النبی ^۲
قارک زہیونا حرکی بت و ستھ پے بر زمین	شفقتن مشرود امان از چھ میلاد النبی ^۲

خوش نصیبو کوز دوسہ تہندین اصولن سرشار

زور و کر مشاقہ قربان از چھ میلاد النبی^۲

نعت رسول مقبولؐ

عاشقے چھو کھڑہ بن فدائے نبیؐ

دم بدم پر تہ نعت ہائے نبیؐ

قاب قوسین مقامِ ادا دے

منزل لامکان چھو جائے نبیؐ

روز محشر شفا عتک طاقت

آب کس مرسل سوائے نبیؐ

ذرّہ ذرات آدم و عالم

پیدہ کرد تین برائے نبیؐ

ست زمین بیہ فلک عرش کمرستی

گئے مشرق بجاک پائے نبیؐ

سالہ بی بی ناسو لالہ وندہ ہنس کر دل

نالہ دیوان بہ چمپس گدائے نبیؐ

اہل ہوشن تہ صاحب رازن

چھوئے رضائے خدا رضائے نبیؐ

ذرّہ ذرات لوح و قلم دوہ تہ رات

گئے مشرق بہ نور پاک نبیؐ

صلوات بر محمدؐ عربیؑ

امّ متس پیچہ بنن رضائے نبیؑ

سورۃ والضحیٰ چھو در قرآن

حق چھو ہا وان قسم بروئے نبیؑ

حورۃ پراران بخت المادیؑ!

انظار اس چھی تم ز شوقِ نبیؑ

نعت شریف از خاموشِ کبریٰ

عالمس شوب از جمالِ نبیؑ | تازہ جنت چھہ از وصالِ نبیؑ

کاسہ مالکِ تنس پریشانیؑ | آسہ یس دمدم خیالِ نبیؑ

در حقیقت بنان سوشاہن شاہ | یس گوڑے سپدہ پایمالِ نبیؑ

دنیاہس رُج جہا پتخ تلخیؑ | یلہ نن گو مدر مقالِ نبیؑ

غنیچہ دل فولان چھہ تنہ شاہؑ | آسہ یتھ جایہ قیل و قالِ نبیؑ

یکلقم از اشارہ انگشت | زویر گئے پارہ وچھہ کمالِ نبیؑ

نصر و ایوانِ قیصر و کسریؑ | پے پتھر باعثِ جلالِ نبیؑ

شکر خاموشہ پر خدایس کن | دامنس تھپڑہ چھہ بالِ نبیؑ

نعت شریف از عبدالعزیز حقانی

دی مہلت اے اجل تاملت مہ یامت یار ہاؤم روئے
 مرے کرتنام یام نے احمد مختار ہاؤم روئے
 بوڈن گل در گل حیرت پریشانی رٹن سنبل
 سو میا نوی سر و قامت ید سوئی گلزار ہاؤم روئے
 اچھن میانن ہندہ رشکہ گڑھن اچھ خیرہ خورشیدس
 اگر در شام تار یکی سو پر انوار ہاؤم روئے
 یہیمننا نزعے وقتہ پر ژہیم احوال بیمار
 کہ آ یا کر سناہ آسی سو خوش دیدار ہاؤم روئے
 دُر گفتار حقانی کنن گو صبحکس واوس
 میے شاید صبحکہ وقتہ سبک رفتار ہاؤم روئے

نعت شریف

مکہ چھینے ہاوان چھکے لدھ چھس بوئے | لوکی لاجس بو پامن یور ایمنے
 کتھر روٹم سو پیے سا تھا اکہ بیہائے | رتھنہ درشن دے یور ایمنے

چھیننے مکہ کہینہ نہ سامان تور لاس بولے
 کریم جگر بس پائے مٹھو میانی لے
 فلو اکرنس یارن چونس عشقن مئے
 وپیہم یہ چھو دیوانے اشسی لچو جوئے
 ونومیا نس مدنس کیا سنے لپے اکرائے
 حال حالہ بوڑھانڈن خالہ یوسفنہ نخے
 کریم جگر بس پائے مٹھو میانی لے
 یدے واتہ سوئی دادن تہنری چیمہ
 بوزنا زارہ نہ پارے عاریون ائیں
 شہرہ زہانڈن بوگامن بودم کتھ سنے
 چاک دمنہ ہا بو جامن یور ایمنے
 کرہ نامیا نوی چاکے یور ایمنے
 لوگنس گھپین تہ غارنہ یور ایمنے
 ہا ہتہ زوہ میا نہ طعنے یور ایمنے
 گھترہم تھک مہ دولس یور ایمنے
 نارہ زاجن مہ تن یور ایمنے
 زولنس عشقنہ نالے یور ایمنے
 لال و تھرس بو پادن یور ایمنے
 کرہ نامیا نوی چارے یور ایمنے
 گھترہت رہس بودامن یور ایمنے

ونہس اے شہ عالی دیدار دیتوئے
 کاتہہ گو نہ تو بہ نش خالی یور ایمنے

نعت شریف از جیلانی

بو پار لگہ تس نادوس دالتھی ایس روتے چھوئے
 اشہ سیت و تہ چھلہ نادوس دن جلوہ ہر سو چھوئے

زلفن شانہ کرہ نادوس رَمہ رَمہ خوشبو ایئے

غیر تن بو نادوس واللیل یس موئی چھوئیئے

جنپہ حورہ سبیراوس کیاہ سَنہ اِنا ایئے

آیہ آیہ سورہ پرہ نادوس کوثر یس خوی چھوئیئے

وتہ فی ہی و تھراوس رِبہ از سلیمان ایئے

مس پیالہ بر بر تھراوس فردوس یس کوئی چھوئیئے

بوسینہ مژرت ہاوس بے کینہ نظر دیئے

دکھ دادی دلی ہاوس شیرین یس خوی چھوئیئے

دامن اُتھ کر تراوس صبحس تہ شامس موئیئے

تس صاحب المعراجس یس موئی دلجوئی چھوئیئے

شیچھ سوزس اُتھ وادوس لچھ بزہ بیہ عریئے

لیکھ لیکھ بو گدراوس دل در جستجو چھوئیئے

اینا لول باگراوس بر بر چیم پیالہ مئے

جیلانیس چیم ہاوس شدہ موئی چھوئیئے

پادشاہہ چھس گدا چو نوی ۴ بوز بہر خدا صد امیو نوی

نعت شریف انجیلانی

سولالہ کرتسنہ ایئے	یس پیالہ بربر مئے
سولالہ کرتسنہ ایئے	چھوس تشنہ داماہ دیئے
تس دبیرس دتقرارس	کتہ روزس انتظارس
سولالہ کرتسنہ ایئے	یس ناؤ مٹھہ چھویئے
سوز چھوم للہ ون تسینس	ونتو تس نازینتس
سولالہ کرتسنہ ایئے	سور کر نم میہ میئے !
بیہ ہبت تلم دل مضطر	اکھ دینم درد جگر
سولالہ کرتسنہ ایئے	زر تلام درد چہ ہیئے !
یہ میانہ ہجر چہ گراود	کیاہ گرھنتہ وتس واود
سولالہ کرتسنہ ایئے	تراوان اشہ چہ جوئیئے
مدنی سو امی لقب !	قرشی سو شاہ عرب
سولالہ کرتسنہ ایئے،	والضی یس روئے چھویئے
حامیم عبا تھاوت	یاسین قبا لاگت
سولالہ کرتسنہ ایئے	اینا لوسم لئے

دل و جان حاضر تھا دوس	دُتہ فی گاش و تھرا دوس
سو لالہ کرتے آئے	بہہ نا اکیس مویئے
دپونم مس بر پیالین	جوشن ہوشن تہ حالین
سو لالہ کرتے آئے	منہ دت سوانہ ہن بیئے
دکھ دُاد اندرم بہ باوس	چھو کہ لہ سینہ بو ہاؤس
سو لالہ کرتے آئے	بے کینہ نظر راہ دیئے
طیب پانہ بیمار تس	دُچھ ہے حال امار تس
سو لالہ کرتے آئے	زخمن مہ مرہم دیئے
جگر چہ اُمہ بیمارے	عاشق خون کونہ ہارے
سو لالہ کرتے آئے	طیب اٹھ کیاہ دیئے
یمنہ مہ چھوم ہاؤس	پاری پاری تہندس ناؤس
سو لالہ کرتے آئے!	ژمانڈن کمرے لئے
اپنا از سالہ سونوی	عربک سو لالہ میا نوی
سو لالہ کرتے آئے	مس پیالہ بر بر چبے
یمنہ چھی عالمن شوب	معشوق حقہ سند محبوب
سو لالہ کرتے آئے	در خواب چھوکت شیئے

جیلانیہ روز در سوز چوں شمع جان شب افروز
 جس کر فکر تہ لیے
 سو لالہ کرتہ ایئے

المتوفی:-

۱۳۲۸ھ

نعت شریف از عاشق ترائی

چھم گارہ بو لارہ لم دیس	کیاہ سہ آسان نصیب میا نے
محبوبہ میرہ کوبہ چانہ گچ تن	معشوق چھوہم قریب میا نے
سامانہ مہ چھومنے در قیامت	دامانہ رے منیبہ میا نے
اندرم نہرم ونے بو د ا دی	ولہ زار بوزم مجیبہ میا نے
رے چھوک دوکھن چھوکن دوا بس	رے د ا دی وے طبیبہ میا نے
افدیک بقا لبی و قلبی !	نزدیک تتم قریبہ میا نے
درشن رے د تم بہتم مہ خوا بی	درشن میرہ پیم حبیبہ میا نے
یامت بوو چھ سو وال فخر وے	بیامر بلیم طبیبہ میا نے
یاسین و منزل و مد تر	درشان تور غیبہ میا نے
طاہرہ صفت کرے خدا ین	واللیل بمو عجیبہ میا نے
آدم تہ حوا ہمہ پیسہ	پیران رے چھی خطیبہ میا نے

معراج کروت تمود و چشمو | قربان گئے حبیبہ میا نے
 کرمتی میرہ خطا عطا ژہ کرتم | در روز جزا حبیبہ میا نے
 کرتم ژہ کتھاہ ستھاہ گزہم میرہ | ہا و تم ژہ و تھا لبیبہ میا نے
 یا یور یتیم دِ تم میرہ دیدار | ننتہ تو ری نتم قریبہ میا نے
 عاشق ژہ سپن و پھک بلا شک
 جانانہ ہا پانہ غریبہ میا نے

نعت شریف

حق تعالیٰ عشق را اظہار کرد

کہ بحسن احمد مختار کرد

پانہ گو در ذات احمد جلوہ گر | جلوہ و چھون کرنے از خود بے خبر
 حسن احمد مجتبیٰ یکتا سپن | یم سو حسنوی و چہ نہ شیدا سپن
 آفتاب ان حسن آمد ذرہ | یوسف از دریای حشش قطرہ
 و چہتہ یوسف گئے ز لیخا بیتقرار | اُنی سپڑ سوی سوی کرانی گئے فرار
 کر خیال نیس دیشہ روئے مصطفیٰ
 بنہ نا دیوانہ ونہ نانت ہا

والضحیٰ روئے از یوان وچھے

والضحیٰ روئے از یوان وچھے
 عام تے خاص شمع روئیں پتھ
 اُمتس عید از شب میلاد
 پانہ حق بیہ جن و انس ہلک
 آمین دُوپ دم ولادت شاہ
 مریم و آسیہ دم تو لید
 از مدینہ حکیم حاذق آو
 آتش ہیت دل شکستہ بیہ غم گین
 لاگہ از بٹھ سانی ارہ وونی ناو
 سائیکن عرضین کران دستخط
 شانہ بڈ پانہ باگران خیرات
 کورہ مالین تہ قرض دارن ہند
 دُوش از دوان چھو تازہ بہا
 آغہ سترہ دیدہ تل ستمھاری
 دستگیری کران پتھر پیہمہ تین
 یتیم سوالی ز در گہہ عالی
 جلوہ نون عاشقن دوان وچھے
 مثل پروانہ گتھہ کران وچھے
 خوش تہ خرم تہ شادمان وچھے
 نس حبیب درود خوان وچھے
 نظرہ شامک مکان یوان وچھے
 غسل و مشک تس منھان وچھے
 دُاد لہ فی دُوا دوان وچھے
 چون دربار از یوان وچھے
 تارہ ون تار از دوان وچھے
 پانہ عفو ک قلم تلان وچھے
 لُکھ بڑی بڑی ہلم نوان وچھے
 پایہ بڈ سایہ از کران وچھے
 خشک تھرنی پھلے لگان وچھے
 حال پینہ نوی بیان کران وچھے
 اوتھادن سوٹھ تلان وچھے
 کانہ نہ خالی انھو گتھان وچھے

پردہ پوشی کرانِ سیاہ کارن | عیب دارن سو ملو ہیوان وچھ مے
 آغہ سنزہ ڈیڈہ تل گداین ہند | نالہ فریاد کیاہ شوبان وچھ مے
 آئے پیم اورہ بادل ناشاد | شاد دل یورہ نم گرشان وچھ مے
 مفلس عاجزن تباہ کارن | دامنس تل پناہ دیوان وچھ مے
 آئے حضرت بہ محفل میلاد | بوئے خوش ہر طرف یوان وچھ مے
 زیر در سائف پریشان حال
 دآدی د لکی شہس و نان وچھ مے

کایناتس نور پر پر لان یا نبی اللہ سلام ^{ان} غلام محمد توحیدی
 تا ابد شمع فروزان یا نبی اللہ سلام
 ذاتِ آدم از ترِ عالی بندہ مولا صفات
 عالمگیر شاہ چافنی دربان یا نبی اللہ سلام
 ذاتِ پاکن یام کھوگک پانہ افلاکن اندر
 از ادب اوس عرش لرزان یا نبی اللہ سلام
 تہند شوقے کایناتس سوز تے بیہ ساز میول
 نور مولا چھک تہ تا بان یا نبی اللہ سلام
 یا مدثر یا مفرمل، خلق تہندے کہنہ اوس
 علم کل تو بہ نش چھ نیران یا نبی اللہ سلام

مِنتِ تھاوو ہاوو روئے

حجرے خاص بر مٹراؤ و
 تن ناز نہیں زمزم جیہاؤ و
 وائل ہو بس شانہ کرناؤ و
 پائیں تل میون کلمہ و تھراؤ و
 عنبر بن جامہ در بر تھراؤ و
 دستار ناز و نری بر سر تھراؤ و
 مازاع چشمن سرمہ لاکہ ناؤ و
 بے کس امتس نظر اہ تہراؤ و
 نور ک نعلین پائیں لا گیبو
 چشمے میلے تنقہ جرہ ناؤ و
 تشریف عجمس کن فرماؤ و
 عملی گامبتین گاش اپنے ناؤ و
 وحدتہ کر جامہ منزہ دامہ چاؤ و
 اسرار وحدت اسہ بوز ناؤ و
 مِنتِ تھاوو ہاوو روئے

مِنتِ تھاوو ہاوو روئے
 مِنتِ تھاوو ہاوو روئے
 عاشقن ہاوو روئے نوران
 مِنتِ تھاوو ہاوو روئے
 تیمہ کے تاریف در قرآن
 مِنتِ تھاوو ہاوو روئے
 نادید نرگس اسہ مند چھان
 مِنتِ تھاوو ہاوو روئے
 قربان شو بہ نس میونے جان
 مِنتِ تھاوو ہاوو روئے
 وتہ وتہ عاشق چھوہ پراران
 مِنتِ تھاوو ہاوو روئے
 سستی بیکھ آسہ ہے مے عرفان

یابنی یابنی مہ ورد زبان

صد ہزاراں تحت و تسنیم !
 یابنی^۱ یابنی^۲ مہ ورد زبان
 ناو ہیتھ چون آدمین بُوڑ چاو
 ناو ہیتھ چون آتش گل زار
 ناو ہیتھ چون تہی سلیمان^۳
 ناو ہیتھ چون دراواز زندان
 ناو ہیتھ چون صابرس زول غم
 ناو ہیتھ چون عیسیٰ^۴ مریم^۵
 ناو ہیتھ چون عارفن تسکین
 ناو ہیتھ چون کران عفو گناہ
 ناو ہیتھ چون دآدی نے درمان
 ناو ہیتھ چون بے کسن دلشاد
 سانی حاجات روا کر و ساری
 وقت آخر شہا کر م یاری
 دست پاکس اندرتو ہیتھ پوہ قلم
 یابنی^۱ خانہ سانی کر و آباد

تس بنن بس لقب رؤف و رحیم
 ناو ہیتھ چون دل کچھ غنچہ پھلان
 ناو ہیتھ چون نوشی^۶ پرخ ناو
 گو خلیس نہ گل مجلس یکبار
 کرن شاہی جن وانسان !
 حاکم مصر یوسف^۷ کنعان
 از تو آمد وجود لوح و قلم
 مردہ زندہ تہی کری از دم
 ناو ہیتھ چون واصلن تمکین
 بر کرم یتھ سو حضرت اللہ
 ناو ہیتھ چون شگلن آسان
 ناو ہیتھ چون خانہ ماں آباد
 شافعا کاس اسیہ لا چاری
 روزیم یتھ کلمہ بر زبان جاری
 کاستو امشس یہ ظلم و ستم
 ساعتہ ساعتہ چھی اس دوان فریا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

التجاء بحضور سرور کنین شہنشاہ امت پناہ

سلا مے باعث تخلیق عالم
غلاماہ، موسفیدا، روسیا
رہ فی دگر آسہ کہ مقصود باری
نہ آسہ کا نہہ مکانا کا نہہ زمانا
نہ فکر ایں جہاں و آں جہانی
رہ کو رنگہ پیدہ یلہ اے ذات اکرم
رہ تھوئے سروری ہند تاج بر سر
خدا یں پتہ چھ چائی ذات عالی
رہ چھوک سرور بلا شک کا نہانک
ملک جن و بشر خدام چائی
چھو چوٹوی نور ہر سو پست بالا
مہ لوسم چشمہ سورم زندگانی
رہ یکھنا آغہ ساتھ سالہ سوٹوی
بو کر ہ خاک پایک سر مہ چشمن
بو کر ہے لوکئی گتھ شمس روئیس
بو کر ہے عرض اے غم خواہ امت

سلا مے مفر اولاد آدم
بریں تل آؤ سائل شیئا للہ
نہ گڑھے حکم کن فیکون جاری
نہ آسہ ہے کا نہہ زمینا آسمانا
نہ ذکر ارنی فی کنت ترائی
سجودن چانہ باپتھ بزم عالم
بنو نکھ اولین محبوب داور
بنو نکھ ذات پاکن لامثالی
زمینک آسمانک شش جہانک
چھ رحمت عالمین عام چائی
ونان چھوی گاشہ اگر حق تعالی
دتن چانین سلسلہ دوز دوانی
بووند ہے پائے نازن زوینوٹوی
مہ بیہ ہم گاش پھولہم لولہ گلشن
بو کر ہے جان فدا و ابلیل موئیس
سٹھاہ ابتر چھو حال زار امت

زہ چھوک محبوبِ علام الغیوب
 کراں چھوی دم بدم آگاہ شاہا!
 دواں حض پامہ دؤن کفر و ضلالت
 تکیو حض تھو دین دستِ کرامت
 کریوس عرضا کہ اے رحمان مولا
 بو آسار اُصنی یلہ زن میانی اُمت
 یہ چھاہ ممکن کہ رد کرہ حق تعالیٰ
 نہ حاشا! ثم حاشا، ثم حاشا
 تہنڑ مرضی چیم مطلوب الہی
 کرو وؤن اُمّس کُن اکھنگا لم
 پتھر پین ظلم و جورک قصر یک دم
 چھو سو روی نورِ انسان انتظار
 بفضلِ حق، بہ یمنِ شاہِ بطحی
 بہارِ بیہ عالمس ان شاء اللہ

کلامِ علامہ الحاج سید محمد اشرف الدیابی
 عاصم

تاجدارِ اہل اُتی صاحبِ جود و سخا
 قُمْ فَاَنْذِرْ قَدْ اَلَا يَا مُحَمَّدٌ مُصْطَفَا
 جان محمد زرگر

ہدیہ نعت بر ذات رسول اکرم

لالِ خندی حالِ باوی ازیتہ سُن
 ماہِ رخسارِ ازیمہ ہاویو یا نبی ۵
 ماجہ سانہ جھی ڈیلہ چاٹی خاکروب
 چانہ بی ازیمہ ترلہم رُون گرون
 وتہ کاران پتہ لارس دلیرس
 چانہ بایتہ چھس بہ پھران کوه بہ کوه
 بیتہ مبارک قافلہ زانہ ڈیوٹھ نا
 گہ بہ مکہ گہ مدینہ سوز تم
 کیا کڑھی کم اے خدایِ عالمین
 چھم اکوی با این تمنا در دل نہا
 ہا و تم یا ہا و تم یا سربست
 غایبانی چھس کران چانہ گفتگو
 دور پیوتہ سورگو متھ خار چھس
 سہنہ برباہ دیدہ گریاہ زار چھس
 عاشقانہ چھم میہ چو توی جستجو
 سپنہ برباہ دیدہ گریاہ زار چھس

بس مبارکی دین ترہ کر ختم کلام
 منظر روز با ادب تس صبح و شام

(کلام مولوی غلام نبی مبارکی صاحب)

یا محمد گئیے منور زندگانی چاہے ستر
 آسمانکو زون تارکھ چھی شُبَّانی چاہے ستر
 پیئے وُستھ لات و مُنات ییلہ گو صداے لا اللہ
 پیئے پتھر زنجیر کفرچ ناگہانی چاہے ستر
 عربہ کین جاہل فتورن ہاوتھکھڑے راہِ راست
 بے کسو پیئے مُفلسو لب قدر دانی چاہے ستر
 چھس پتھر پیو مت تلم تھو دپانہ دستِ ناز وے
 ہر اُکس پٹھ ساعتہ ساعتہ مہربانی چاہے ستر
 ذاتِ پاکنِ رحمۃ للعالمین دینے خطاب
 پوز یہ دنیا بارسس آو در بیانی چاہے ستر

عنایت گل

چراغ شریف



نعتیہ نظم از نادیم (منتخب اشعار) ۱۳۲۶ھ

بہ بیاری ز حدِ بشمارِ	ببین ساری شامِ محمد جبارِ
یہ یاری کُرمِ تم پروردِ گداری	سزا داری سوئی در گاہِ باری
کوفتہ و البستہ ختمِ المِ سِلینس	گنہگار امتی یکہمتِ جینس
بو عاصی تس شفیع المذنبینس	پشونسِ رحمتہ للعالمینس!
دُنس آہستہ آہستہ کماہی	زہ جستہ دست بستہ گزہنتہ راہی
کران چھو عرض کا شرِ عذر خواہا	شہنشاہِ شفاعت دستگاہا
زہ نش مہجور واریاہ دورِ پیمت	چھ پیمت پتھ توئی بے ستھ کچھ گیمت
میوناعارِ سانی زارِ بوزیو	سٹھاہ گئی ضائع کوتاہِ ژلمیہ دوزیو
لگئی قربانِ حیاتی اتھ مما تس	مما تک پردہ تقاوت چھوہ حیاتس
تنہ کیتن بصورتِ پان لم دو	یہ شت امرِ پالو داف ترا دو
مجازس متوگمت کھتہ واتہ رازس	وینا جاہل مرن اتھ خوابِ نازس
مناسب ماچھ امت مشہ راون	بخلت میٹھ ندر زیمٹھ تراون
سوسایہ دون جہانن و اتناود	توہی بے سایہ سر دک سایہ تراود
ڈیکس یس لگو تھند داغِ غلامی	ڈیکہ بڈ کیاہ سو یا صدنیک نامی

نعتِ محمدیؐ

رسولِ خدا آد نورِ الہدیٰ	سو بدرالدجی معنی والضحیٰ
سوزاتِ مقدس سوروحِ لطیف	چھو نور ازل منظرِ کبریا
ز نورِ ظہورِ شمشیرِ سپید	سو عرشِ بریں سدرۃ المنتقیٰ
ز شکل و شمایلِ زحمن و جمال	بصورتِ بہریت سو نورِ خدا
کنوی آو ذاتِ صفاتِ اند	سوا ز گنجِ وحدتِ درِ بے بہا
نہند دستِ رحمتِ پچھ دستِ خدا	ز حقِ آوین آیتِ مارِ حیا
بآن طورِ موسیٰ تجلیِ سپید	ز انوارِ رخسارِ شمسِ الضحیٰ
تمے اُمّس آی اُمّی لقب	شفیعِ الوریٰ خاتمِ الانبیاء
تمی نورہ روشن چھو شمس و قمر	تمی نورہ نمن در اراض و سما
چھو جیلا نیس گومہر را ز دل	
بدر و محبتِ کُرن جانِ فدا	

ز شام ما بروں آو سحر
 بہ قاتل باز خواں اہل نظر
 تو می دانی کہ سوز قرات او
 دگر گوں کہ تقدیرِ عمرِ رضا
 (ڈاکٹر ستر محمد اقبال)

المتوفی :-

۱۹۹۳ء

محمدؐ کا یناتک جوہر کل

از مرحوم غلام رسول کاوسہ

محمدؐ آبروئے شانِ آدم	محمدؐ رنگ و بوئے جانِ آدم
محمدؐ عالمس منز فردِ یکتا	محمدؐ ذات بے چوں مثلِ مولیٰ
محمدؐ کا یناتک جوہر کل	محمدؐ نورِ ۛ پردہ تقدس
محمدؐ جلوہ تابان کوہِ طورک	محمدؐ آگرہ نورِ ظہورک
محمدؐ بودِ مینارہ نور افشان	محمدؐ بودِ وجودِ عقل حیران
محمدؐ آئینہ ذاتِ خدایک	محمدؐ شاہبازِ آلا مکانک
محمدؐ عرشِ اعلیٰ ترکِ فزازی	محمدؐ جنگِ بدرک مردغازی
محمدؐ آدمس بروہنہ نورِ مطلق	محمدؐ آخرک پیغامِ برحق!
محمدؐ بے کسن مظلومنی آتش	محمدؐ دنیاہس دینس آہنِ گاش

محمدؐ اول و آخر محمدؐ

محمدؐ بس محمدؐ بس محمدؐ

(بہارِ انصاری)

یابنیؑ عرشس چھو تاج سرچونوی نقش پا
چانہ براندچ خاک ملکن سجدہ گہہ خاکِ شفا

ان سُرورہا نشی
رَحْمَتٌ لِّلْعَالَمِينَ خَيْرُ الْبَشَرِ

بے کس نہ ہوندا یا دیو یا ور، چار گر
 رحمت لِّلْعَالَمِينَ، خیر البشر
 درد مٹان، غمزدن ہندے رفیق!
 سایہ رستین، پتھر پیمتین ہند شفیق
 اُمّتک غم خوار سے مولائے کل
 محرم اسرار، دانائے سبل
 صاحب معراج، ختم المرسلین
 پیشوائے اولین و آخرین
 تمڑ ہندے فیضانِ آدم ارجمند
 زندگی ہندی و ن بیابان بہرہ مند
 سورخ روپی آدمس کر تمڑ عطا
 بہر و رسید پو بہ فیضِ مصطفیٰ
 فخر عیسیٰ، فخر آدم سے جناب
 مقصدِ تکوین عالم سے جناب

نعت میلاد حضرت محمد مصطفیٰ

آؤسے یس لقب نبی کریم	آؤسے یس صفت روف و رحیم
آؤسے یس ردامزل چھوی	آؤسے یس قبا مدثر چھوی
آؤسے یس چھو شاہد و مشہود	آؤسے یس چھو حامد و محمود
آؤسے یس چھو دون جہان شاہ	آؤسے یس چھو رئے جمال اللہ
آؤسے یس شہنشاہ معراج	آؤسے یس چھو دون جہان لاج
آؤسے یس چھو مصدر احسان	آؤسے یس چھو آتمک یشتبان
آؤسے یس چھو ہادی دارین	آؤسے یس چھو شافع کو نین
آؤسے یس چھو بے کسں یا ور	آؤسے یس چھو شافع محشر
آؤمشتاق بیس خدا رو بیس	تس چھی عنبر ہران گیسویش
لولہ پر نس درودہ کاسی غم	خا لقم کر سو مالک عالم
دست پاکس اندر چھو آغس قلم	کاسہ از امتس یہ ظلم و ستم
پادشاہ بو چھوس گدا چو نوی	بوز بہر خدا صد امیونے
گرچہ این جراتم بنود روا	عفو کن عفو یا رسول خدا

ہزارال درود و ہزارال سلام
بذات محمد علیہ سلام

تجربہ (۱۰)

پیش از ہمہ شاملانِ غیور آمدہ
ہر چند کہ آخر بظہور آمدہ
اے ختم الرسل قرب تو معلوم شد
دیر آمدہ از رہ دور آمدہ

نعتِ رسولِ اکرمؐ

ما واوہ یہ شبِ نیری مے ما پھیری تے گوئے تیر
تس پایہ بڈس شانہ بڈس یردہ یمن شیر
ہمراہ تری تل بادِ صبا زاد سفر لول
تتھ خواب گاہس عطر و گلاب نافہ چھکان پھیر
تل سیتی تری سبل یاسمن ولالتے نسرین
ہر طرفہ بصد شوق تمس تکرری یمن ڈھیر
لوٹ تل زِ قدم جانہ بصد عجز و بہ تعظیم
وتھ نیر بہ وندے زو پنن میانہ زو و نیر

(شکر یہ قباب ابوالحسن فاروقی)

مولود محمد مصطفیٰؐ

ایں بشارت یوم مولود محمد مصطفیٰؐ است
 ایں مبارک روز روز پر تو نور خداست
 شد جمالِ قدسِ تو را چون بعالم جلوہ گر
 ساغر عشرت بدست عاشقان کبریاست
 عالم جان جہاں زیں عید در شور و نشور !
 کون و مکان را طرب از لطف احسان خداست
 از قدم ذات پاکش شد منور کائنات
 از جمال نور پاکش گشت معطر ارض و سماست
 مستند آرائی رسالت دھمتہ العالمین
 جملہ عالم را بسوئے آب حیات رہنماست
 مسلم خوابیدہ باشی محو حیران تلبکے
 عید میلاد محمدؐ بر ارض و سماست
 ہاں بیا بر نام احمدؐ تا ہمہ یک جان شوم
 در رہ عشق محمدؐ روح جان و سرفداست

حرفِ آخر

وصفِ رختِ انصافیٰ من چہ سیرایم صفت
مدحِ تو گفتِ خدا من چہ کنم اضطراب (احمد جامی حضرت)

یا صاحب الجمال یا سید البشر
من وجهک المنیر لقد نور القصر
لا یمکن الثناء کما کان حقہ
بعد از خد ایزدگ توئی قصہ مختصر

مولانا
عبد
الرحمن
جامی

یا ربِّ صَلِّ وَسَلِّمْ دَیْمًا اَبَدًا
عَلٰی نَبِیِّکَ خَیْرِ الْخَلْقِ کُلِّهِمْ

یا ربِّ حضورِ رسولِ علیہ السلام کی محبت میرے دل سے کبھی نہ نکالنا
اور خدا اس بندے پر رحم کرے جو میری دعا پر آمین کہے۔
وَ اٰخِرُ الدَّعْوَانَا اِنَّ الْحَمْدَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ
وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی خَیْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ
وَاَصْحَابِهِ اَجْمَعِیْنَ بِرَحْمَتِکَ یَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِیْنَ

کتابیات

BIBLIOGRAPHY

”مطلع الانوار“ کی ترتیب و تالیف میں جن کتابوں سے استفادہ کیا گیا ہے، وہ اس طرح ہیں:-

نام کتب مد مصنف	نام کتب مد مصنف
المذبح النبوی : یسین اختر مصباحی	ارمغان نعت، ساجد صدیقی
احوال الاخیار، سید نور الدین کاملی	ارمغان پاک، شیخ محمد اکرم
اشعار جاویدان پارسی،	ارمغان مدینہ، کامگار کشتواڑی
الذاری محمدیہ،	ارمغان حرم، اقبال احمد سہیل
بزم صوفیہ،	ارمغان میلاد،
بحر الفغان، حضرت مرزا اکل الدین	سید محمد اشرف اندرابی صاحب
بوستان، از سدی شیرازی	انوار محمدی، محمد امیر اکبر آبادی
پارسی سرایان کشمیر، جی، این تنکو	انوار محمدی، امر شاہ کیری
تذکرہ و کلام جامی، طالب ہاشمی	انوار محمدی، فاضل کشمیری
تاریخ ادبیات ایران، ڈاکٹر رضا زارہ شفیق	اقبال اور عشق رسول، سید عبدالرشید
تاریخ حسن، پیر غلام حسن کھویہا می	اعجاز غریبہ، چیرن شاہ کھویہا می
تحفۃ العشاق، علی بھائی شرف علی	اسرار خودی، ڈاکٹر محمد اقبال
تذکرہ شعراء پارسی، عبد الحمید عرفانی	

نام کتب معصه مصنف	نام کتب معصه مصنف
دیوان صابر سہدانی	تذکرۃ الاولیاء، خواجہ فرید الدین عطار
دیوان بحر	جواہر پُر نور، سید قطب الدین ماہر
دیوان غنی	
دیوان میر حسین	چہل اسرار، حضرت امیر کبیر
دیوان حسان بن ثابت	جہراغ راہ، میر غلام رسول نازکی
درود کبریت احمر، سید اسد اللہ دوارکی	حلیقہ نعت، سید محمد انور شاہ
دس ولی، سید شیر احمد سعدی	حیات سید المرسلین، غلام رسول بینزو
راحت العاشقین، حضرت شیخ یعقوب صوفی	حیات جامی، اسلم جبراج پوری
رباعیات، " " "	خواجہ بزرگ، سید غلام احمد کاملی
زمرہ نعت،	دیوان شمس تبریزی
سید میر علی ہمدانی، سید اشرف ظفر	دیوان غریب نواز
سربایہ حیات، میر عبدالغنی	دیوان جامی
سفینۃ الاولیاء، داراشکوہ	دیوان غوث الاعظم
تواضع اور اولیاء، محمد منظر اقبال	دیوان صرّتی
سخن دران ایران،	دیوان حضرت احمد جام
عربی ادب کی تاریخ، ڈاکٹر عبدالحلیم ندوی	دیوان قطب الاقطاب، حضرت بختیار کاکی
عطر مشکبار، سید قطب الدین ماہر	دیوان صائب تبریزی
	دیوان خسرو دہلوی

نام کتب مع مصنف	نام کتب مع مصنف
کلیات ناظم ، عبدالاحد ناظم	غزلیات سعدی ، سعدی شیرازی
کلیات قاسم انوار	غزلیات شمس تبریزی
کلیات اشعار فارسی ، سر محمد اقبال	
کلیات عراقی ، شیخ فخر الدین عراقی	فراز ، تنہا انصاری
کلیات شمس تبریزی	مناسک درود و سلام ،
کلیات قاری	سید قاسم شاہ بخاری
کلیات صائب تبریزی	فیض رسول :
کلیات قریشی ، محمد غلیل قریشی	قصائد نعیمیہ ، غلام امام شہید
کلیات مولوی صدیق اللہ	قصیدہ لامیہ ، حضرت بابا داؤد فاک
کشمیر کے فارسی ادب کی تاریخ :	شمائل نبوی :
عبدالقادر سرور	مولوی غلام نبی مبارک صاحب
کشمیر میں مغلیہ دور کے فارسی شعرا ،	کلیات عطار ، شیخ فرید الدین عطار
محمد ظفر خان	کلیات جامی ، مولانا جامی
گلستان سعدی ، سعدی شیرازی	کلیات شیخ العالم ، نور الدین نورانی
گلستان نعت	کلیات سائق ، حکیم غلام الدین صائف
گلستان سخن چین بے نظیر —	کلیات شبلی ، مولانا ابوبکر شبلی
گلدستہ نعت ، واجد علی خان	کلیات نادم ، عبدالاحد نادم
گلشن نعت ، مکتبہ علم و ادب	کلیات غالب ، اسد اللہ خان غالب
گلشن نعت ، غلام رسول کاوہ	کلیات ثناء اللہ کیری
گلزار نعت ، خاموش کیری	

نام کتب مع مصنف	نام کتب مع مصنف
لطائف اشرفی، سید اشرف جہانگیر لمعات نور، حکیم سیوہار دی لغات فارسی، رمضان علی شاہ	نقوش رسولؐ نمبر، ادارہ فروغ اردو لاہور
مہر بیم روز، اسد اللہ خان غالب مثنوی، حضرت بوعلی شاہ قلندر معارف جیلانی، شیخ غلام جیلانی مثنوی حکیم ثنائی.	نعت محمدؐ، اشرف بک ڈپوسرینگر نعت رسولؐ مقبول، (کلام حضرت عبدالرحمن جامی)
معراج مصطفیٰ، غلام مصطفیٰ منظور مفتاح گنج عرفان، منظور علی نوری مولانا عبدالرحمن جامی، طالب ہاشمی	نسیم طیبہ، جنگ بہادر خان تابش ہفت اورنگ، مولانا عبدالرحمن جامی یار رسولؐ سلام، مشتاق کشمیری
منطق الطیر، خواجہ فرید الدین عطار مرقع نعت، مطلع الانوار: چھاپ: تہرا، ایران مطلع الانوار امیر خسرو دہلوی	
نعتیہ شاعری کا ارتقا، ڈاکٹر محمد اسماعیل آزاد نعت کے چند شعرا متقدمین: ڈاکٹر کشمیر گوہر	
	(مطلع الانوار کو مرتب کرنے وقت مستند ماخذ کو ہی مد نظر رکھا گیا ہے:)

مسجد نبویؐ کا کتب خانہ

قرآن پاک نے جابجا اس کائنات کے اسرار و رموز پر غور کرنے کی دعوت دی ہے۔ جب کہ رسالت مآب حضرت احمد مجتبیٰ محمد رسول اللہ ﷺ نے فرمایا کہ حصول علم کی خاطر اگر چین بھی جانا پڑے تو جاؤ۔ چنانچہ قرآن و حدیث کی ان ہدایات کا یہ اثر ہوا کہ سرزمین عرب میں عظیم مفسر، محدث، ماہر فلکیات اور سائنسدان پیدا ہوئے، ان ہی علماء نے قرآن و حدیث کے علاوہ جملہ عصری علوم میں ہزاروں کتابیں تصنیف کیں۔ جو قلمی مخطوطات کی صورت میں اپنی عظمت ماضی کی شہادت دے رہی ہے۔

دراصل عربی زمان میں اس قدر کثیر تعداد میں قلمی مخطوطات کا وجود عربی کے شاندار ثقافتی اور علمی زندگی کا آئینہ دار ہے۔ ان ہی حقائق کو مد نظر رکھتے ہوئے ۱۳۵۲ھ میں مسجد نبوی کے اندر ایک کتب خانہ تعمیر کیا گیا۔ جس کا تذکرہ مدینہ منورہ کے ایک مشہور عالم ڈاکٹر محمد الیاس عبد الغنی اپنی مشہور تصنیف تاریخ مدینہ میں اس طرح کرتے ہیں۔ جناب شیخ احمد یسین خیاری (متوفی ۱۳۸۰ھ) اس کتب خانہ کے پہلے نگران مقرر ہوئے۔ سنہ ۱۳۹۹ھ میں اسے مسجد نبوی شریف کی شاہی سمت باب العمر سے متصل حال میں منتقل کیا گیا۔ مسجد نبوی کی سعودی توسیع کے بعد اب یہ کتب خانہ مسجد نبوی کے درمیان میں آگیا ہے۔ مسجد نبوی کی توسیع کے ساتھ ہی اس کتب خانہ کو بھی وسعت دیا گیا ہے۔ جو سات مطالعہ ہالوں پر مشتمل ہے۔ اس کتب خانے میں ساٹھ ہزار سے زائد مطبوعہ کتب موجود ہیں۔ جس کی تفصیل اس طرح ہے۔ پہلا اور دوسرا ہال باب العمر قدیم سے متصل ہے۔ پہلے ہال میں علوم حدیث اور دوسرے ہال میں علوم تفسیر سے متعلق کتابیں ہیں۔ باب عثمان قدیم سے متصل ہالوں میں اصول فقہ اور فقہ کی کتابیں رکھی گئی ہیں جو مذہب حنفی، مالکی، شافعی اور مذہب جلیلی کے عنوانات کے تحت مرتب کی گئیں ہیں۔ چوتھا ہال تاریخی کتب اور پانچواں ہال مخطوطات پر مشتمل ہے۔ ۲۳ نمبر دروازے کے قریب تہہ خانے میں رسائل اور مجلات کا کتب خانہ ہے۔ جب کہ ۲۹ نمبر دروازہ سے متصل خواتین کے لیے کتب خانہ مخصوص ہے۔ مسجد نبوی شریف کا یہ کتب خانہ صبح ساڑھے سات بجے سے رات کے نو بجے تک مسلسل کھلا رہتا ہے۔ آج کل کتب خانے کے نچلے ہال میں عربی کتابیں محفوظ ہیں۔ جب کہ اوپر والے ہال میں اردو زبان میں اسلامی کتب موجود ہیں۔ اوپر والے ہال میں زیادہ تر پاکستان کی مطبوعات رکھی گئی ہیں۔ تشنگان علم اس کتب خانے میں ان کتابوں کا مطالعہ کر سکتے ہیں۔ دسمبر ۲۰۰۳ء میں جب میں حج بیت اللہ کے سفر محمود پر گیا، ہم کو سب سے پہلے مدینہ پاک لیا گیا۔ ہم نے وہاں آٹھ دن گزارے میں ہر روز بعد نماز عصر میں اس لائبریری میں جاتا تھا۔ میں نے وہاں قرآن پاک کے بہت سے خوبصورت قدیم قلمی نسخے دیکھے۔ اس کے علاوہ عربی ادب پر وہاں کافی تصانیف موجود ہیں۔ خاص کر عربی نعتیہ ادب پر جن میں بعض کتابیں اس طرح ہیں۔ دیوان حسان بن ثابت، قصیدہ محمدیہ وغیرہ نعتیہ ادب سے دلچسپی رکھنے والے حجاج کرام یہ کتابیں وہاں کے کتب فروشوں سے خرید سکتے ہیں۔ مدینہ منورہ میں سب سے بڑے کتب فروش کے دکان کا نام مکتبہ دارالزمان ہے۔ آپ وہاں سے یہ کتابیں خرید سکتے ہیں۔

واخر الدعوانا ان الحمد لله رب العالمین

جان محمد زرگر (مؤلف)

آپ مطلع الانوار

مندرجہ ذیل کتب فروشوں سے حاصل کر سکتے ہیں:

☆..... علی محمد اینڈ سنز سرینگر

☆..... غلام محمد نور محمد تاجران کتب مہاراج گنج سرینگر

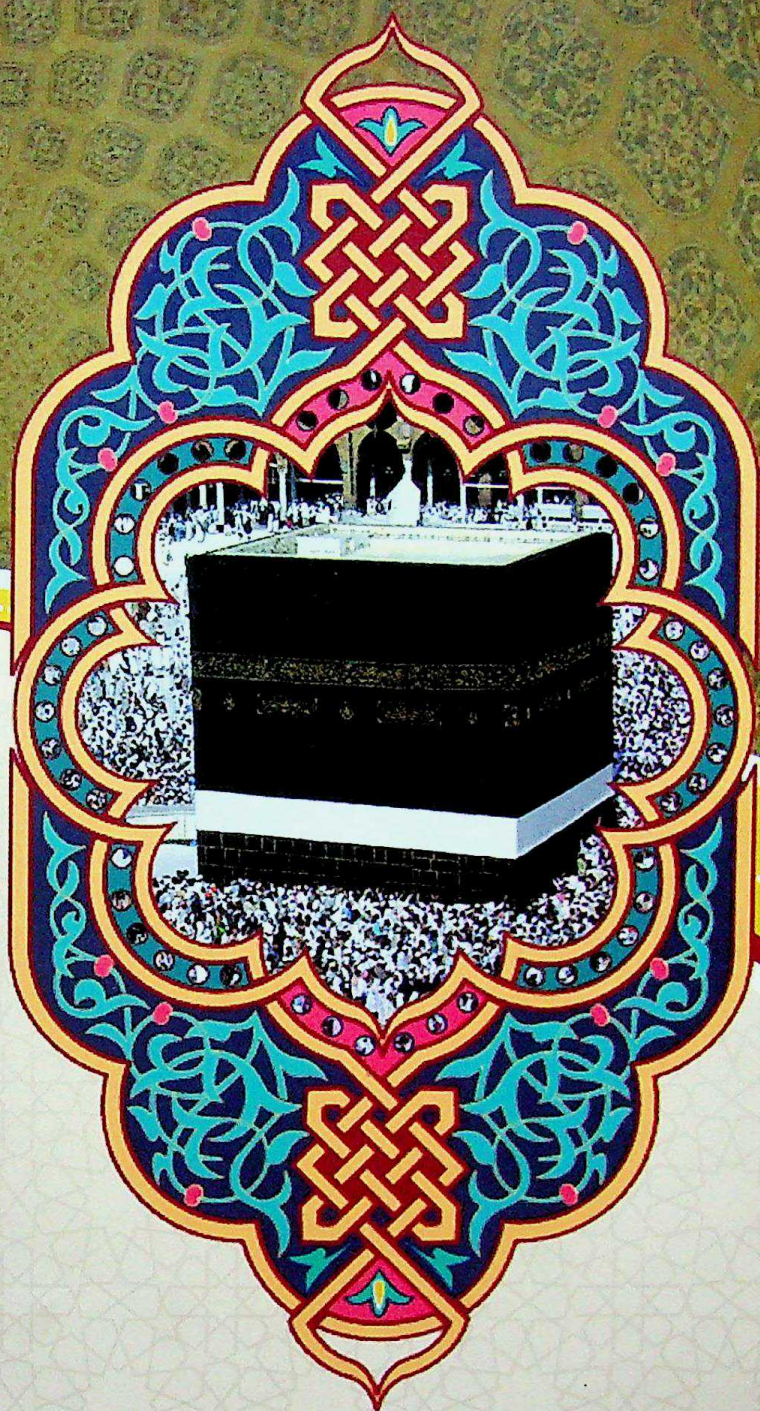
☆..... اشرف بک سنٹر ریڈ کراس روڈ سرینگر

☆..... جان محمد زرگر و لیشن ہار عید گاہ سرینگر (مؤلف)

رابطہ نمبر:

9906499620





MAKOFF PRINTING PRESS

Malik Angan, Fateh Kadal, Srinagar

Mob : 09906929309